

Lótusz Szútra

A bevezető tanulmányt írta, a fordítást készítette, magyarázatokkal ellátta:

© Porosz Tibor

Lektorálta: Fehér Judit

Felelős kiadó: Farkas Lőrinc Imre
Szerkesztette: Máté Gábor Szentmihályi
Nyomda, Zalaegerszeg

ELŐSZÓ

Nagy örömmre szolgál, hogy Porosz Tibor tolmácsolásában végre magyar nyelven is olvasható a mahájána buddhizmus felbecsülhetetlen értékű kincse, a *Lótusz szútra*. Magában a műben is központi helyet foglal el a szútra kivételességének, tanításai univerzális teljességének hangsúlyozása, rendkívüli tisztelete. Miképp a Buddha mondja a bódhiszattváknak seregének: „Ebben a szútrában a Túlonjutott által birtokolt összes Törvényt, a Túlonjutott összes földöntúli erejét, a Túlonjutott egész titkos kincsestárát, a Túlonjutott minden mélységét, mindezt együttesen bemutatom...” A szútra nagyságának, tökéletességének dicsőítése nem maradt papírra vetett holt szó, hiszen a szútra ereje kétezer éven át sem merült ki, a mai napig is képes hatni. A mű valóban a buddhizmus kincsestára, a buddhista világszemléletnek szinte minden egyes aspektusát feltárja, és a számtalan tanítást egyazon mederbe igyekszik terelni.

A huszonnyolc fejezetből álló *Lótusz szútra* mindent felölelni kívánó gondolati gazdagságának egyik tényleges oka talán az lehet, hogy részei fokozatosan, körülbelül négy évszázadon át jöttek létre, és így több szerzőnek, vagy a szóban hagyományozódott tanítások különböző korokban élt összeállítóinak a keze nyomát viseli. A szútra egyes rétegei az i. e. I-II. évszázadokban keletkezettek, mások viszont már az i. sz. I-II. századok alkotásai. (A szútra különböző rétegeinek igen alapos kormeghatározását adja H. Kern a szövegrészek nyelvezetének elemzésével, valamint a kínai és szanszkrit források összehasonlításával. Lásd Kern 1884.)

A *Lótusz szútra* eredeti szanszkrit nyelvű alapszövegei elvesztek, a legrégebbi, jelenleg is meglévő változatai a kínai fordításai. A kínai változatok időrendben: Dharmaraksa (i. sz. 286), Kumáradzsíva (i. sz. 406), Dnyánagupta és Dharmagupta (i. sz. 601) fordításai. A 601-ben készült kínai fordítás előszavának írója szerint Dharmaraksa és Kumáradzsíva nem egyazon szanszkrit szöveg alapján dolgoztak, és azt is elmondja, hogy ő maga is kétféle változatban látta a szanszkrit nyelvű szútrát. Dharmaraksa és Kumáradzsíva fordításai valóban nagy eltéréseket mutatnak, pedig a tevékenységük között eltelt idő viszonylag nem olyan hosszú. Feltételezhető, hogy a szanszkrit szövegnek már egészen korán két vagy inkább több változata volt, ami a szútrabeli tanításoknak a széles körökben, nagy területeken való elterjedtségével, népszerűségével magyarázható.

A kínai fordításokon kívül ma már számos szanszkrit nyelvű kézirat, illetve kézirat-töredék áll rendelkezé-

sünkre. Ezekre a másolatokra Nepálban, Belső-Ázsiában és Gilgitben bukkantak rá. A szanszkrit nyelvű szövegek közül a nepáliak a legfiatalabbak, keletkezési idejüket az i. sz. XI-XVIII. századokra teszik. A belső-ázsiai kéziratok jóval régebbiek, némely töredékes szöveget a VI-VII. századból származónak tartanak. A Gilgitben talált másolatot vélik a legrégebbi (V-VI. sz. körül) szanszkrit nyelvű változatnak. A tibeti nyelven fellelhető *Lótusz szútra* (*Dam-pa'i chos pad-ma dkar-po*) Szuréndrabódhi és Ye-shessde IX. századi fordítása.

Porosz Tibor kompendiuma elsődlegesen Kumáradzsíva kínai változatának angol és német fordítása alapján készült, s csupán a kritikusabb, nehezebben érthető szövegrészeket vetette egybe a szanszkrit nyelvű gilgiti kézirat kritikai kiadásával. A szerző munkája igen értékes úttörő vállalkozás, tolmácsolásában a *Lótusz szútra* nem mindennapi élményt ad az olvasónak. Bevezető tanulmánya és a könyv végén található alapos magyarázatai révén a szútrában hömpölygő gondolatok letisztulnak, a párbeszédekben, leírásokban, elbeszélésekben megbúvó szimbólumok sokrétű jelentései feltárulnak.

Bízom benne, hogy mielőbb akadnak olyan magyar orientalisták, akik a könyv írója által vágott csapáson továbbhaladnak, és e csodálatos szútra minden egyes sorát lefordítják magyar nyelvre. Porosz Tibor fordításából módszertani megfontolás alapján kimaradtak a szútra verses részei (gáthák), és a prózai részben is történt néhány lerövidítés, összevonás. (Lásd *A Lótusz szútra szövegéről* című fejezetet.) A prózai kihagyásokkal a fordító elsődleges célja az volt, hogy a mű tartalmi egységét, hangulatát, stilisztikai jellegzetességeit megőrizve oly módon szólaltassa meg a szútrát, hogy a keleti emberhez hasonlóan a magyar olvasó is igazi örömét lelhesse benne. Reménykedem, hogy Porosz Tibor munkája ugyanolyan ösztönzően hat a magyar kutatókra, mint reám, és közös munkával megtörténik a *Lótusz szútra* eredeti kínai, szanszkrit, tibeti változatainak a fordítása, egybevétele is.

Ma, a XXI. század küszöbén, a régmúlt idők kifejezőmódjától elszokott és a buddhista gondolatvilágban járatlan olvasó számára első pillantásra talán döbbenetes, irracionális túlzásoknak tűnhetnek a *Lótusz szútra* gigantikus, eposzi méreteket öltő leírásai. A számunkra esetleg idegen, kozmikus képekben zajló párbeszéd az azonban gondolati gazdagságukkal, elementáris erejükkel rendkívüli távlatokat nyithatnak meg a fogékony, tudásra vágyó olvasóban; leomolhatnak a magunk emelte korlátaink, kiléphetünk rögzült egyediségünkéből, és önös, én-központú világlátásunkat legalább ideiglenesen félretéve, nem mindennapi élményben lehet részünk. Átéllhetjük - miképpen a Buddhának a szútrában szereplő hallgatói -, hogy mindannyian leválaszthatatlan részei, részesei vagyunk a megbonthatatlan, egyetemes Törvénynek, annak a Dharmának, amelynek a felismerésére a Buddha tanít, és amely a szútra minden egyes tanításában megnyilvánul.

AZ OLVASÓHOZ

Távol-Kelet legnépszerűbb és legolvasottabb írása a *Lótusz szútra*. A mahájána buddhizmus minden lényeges tanítását, jellegzetességét felmutatja, és irodalmilag is a legszínvonalasabban képviseli. Több kínai és japán iskola erre az írásra alapítja nézetrendszerét, gyakorlatait, de a művészetek legkülönbözőbb irányzatait is folyamatosan ihlette az évszázadok során. A világ e részén a szöveg nem egy kifejezése éppolyan közhasználatúvá vált a mindennapi életben, mint Nyugaton a Biblia szavai, így nem csoda, ha Kelet-Ázsia Bibliájának mondják. Még pontosabb lenne talán Kelet Ázsia Újszövetségének tekinteni, hiszen a szútra a buddhizmuson belüli megújulási mozgalom, a mahájána egyik első pregnáns megfogalmazása. A buddhista irodalom e gyöngyszeme azonban nemcsak a buddhisták és a Távol-Kelet kincse. E kétezer éves alkotás műfaji korlátokat és vallási kereteket meghaladó jelentősége miatt nemcsak az időhatárokat lépi át, hanem a térbeli, földrajzi és kulturális határokat is. Üzenetet ad minden kor és minden kultúra számára. Irodalmi értékei vannak, noha nem szépirodalmi alkotás. Alapvető tanításokat tartalmaz, bár nem elméleti mű. Leírja a meditáció és a tanítások átadásának módját, noha nem gyakorlati kézikönyv. Bár nem erkölcsi kiskaté, de az erkölcsösség minden sorát áthatja. Egyidejűleg közérthető és ezoterikus. Mindenki azt kapja tőle, amit érdeklődése és képességei lehetővé tesznek, emiatt kimeríthetetlen kincseszár. Mégis, alapvetően mindenkit ugyanarra ösztönöz: „jó gyökerek eresztésére.” Amennyiben a jelen kötet ehhez valamelyest is hozzájárul, már nem volt hiábavaló a megjelenése.

E helyen szeretném megköszönni Fehér Juditnak, a szöveg lektorának, gondos alaposságát és a fordítással kapcsolatos számos hasznos megjegyzését.

1995. október 9.

Porosz Tibor

A FEHÉRLÓTUSZ KINYÍLÁSA

A MAHÁJÁNA TANAI

A MAHÁJÁNA KIALAKULÁSA

A mahájána irányzat eredete az időszámításunk kezdetét megelőző évszázadokra nyúlik vissza. Az is meg lehet, hogy gyökere a Buddha azon döntésében rejlik, amely özvegyen maradt nevelőanyjának állhatatos kérése és legkedvesebb tanítványa közvetítése nyomán végül is engedélyezte a női szerzetesrend létrehozását. Mindenesetre a Buddha ekkori jóvondólése, mely szerint Tana e rend megalapítása nélkül ezer esztendeig maradt volna meg eredeti tisztaságában, így azonban csak ötszáz évig áll fenn változatlanul, gyakorlatilag beigazolódott.

Az újítási mozgalom kifejezetten praktikus okokból indult, a szerzetesrendeknek a Buddha által rögzített szigorú szabályai enyhítése érdekében. Olyan kötöttségek megváltoztatásának igénye merült fel már a Buddha halála után száz évvel megtartott második zsinaton, mint a só tartásának tilalma, a szilárd ételnek csak délig megengedett fogyasztása, az ebéd utáni tej, kefir és egyéb tejtermékek fogyasztásának tilalma, a fekhely kendővel való letakarásának nem engedélyezése, arany és ezüst tartásának, a Tan magánházakban történő hirdetésének tilalma és így tovább. Mindemellett a Buddha megváltás-központú szemlélete és szertartásellenessége kielégítetlenül hagyta a világi hívők népi vallásos igényeit, azokét, akiknek szüksége volt arra, hogy az élet minden fontosabb eseményét vallásos rituálékkal övezzék, s hogy a különböző istenségekhez forduljanak. Az ő megváltásának számára viszont a régebbi istenek léte éppoly közömbös, mint újak létrehozása.

A szerzetesi reformtörekvéseknek és a világi követők igényeinek századokkal később történő felerősödését és önálló mozgalommá válását elősegítette az ellenük fellépő merev ortodoxia is. Ennek képviselői a fegyelmi rendszabályokat ért bírálatok miatt kezdték túlhangsúlyozni azok jelentőségét, és rigorózus megtartásukat a szerzetesi élet egyik legfontosabb elemévé tették. Hasonlóan alakult ki az elméleti meggondolások dogmatikus-skolasztikus merev rendszerbe rögzítése, amelynek elitizmusa nehezen hozzáférhetővé tette a tanokat a szélesebb közönség számára. Ehhez járult az az álláspont is, hogy világi követő nem érheti el a legmagasabb szellemi fejlettségi fokot, de a szerzetesek közül is csak kevesen lehetnek *arahattá*, azaz szentté, buddhává pedig világkorszakonként csak egy ember válhat.

A feszültségek és a merevségek oldását az időszámításunk kezdetét megelőző egy-két évszázadban kialakuló mahájána irányzat újításai kísérelték meg. A megváltás-tan és az elméleti képzettség találkozhatott a népi igényekkel, amikor az általános korszellemnek megfelelően a buddhizmus ezen irányzata felhasználta a *bhakti* mozgalom - az isten iránti odaadó szeretet - elemeit. Ennek során egy már korábban is létező eszmét ideállá emeltek, s így megszületett a *bódhiszattva-szellemiség*. Bódhiszattvának eredetileg azt a lényt tekintették, aki az elkövetkezendő Buddha lesz, vagyis mindennekfelett a megvilágosodása előtti történeti Sákjamuni Buddhát. A mahájána ezt a gondolatot tovább víve azt állította, hogy a jövő buddhaság csíráját, a megvilágosodás-tudatot

(*bódhicsitta*) minden ember magában hordja, csupán a rátelepedett szennyeződésektől ez nem látszik; viszont erényes tettekkel és szorgos gyakorlással a szennyeződések eltávolíthatók, a megvilágosodás-tudat kibontakoztatható. Ennek megtörténte után bárki a buddhaság várományosa, tehát bódhiszattva lehet. A válogatás nélkül mindenkire irányuló, cselekvő együttérzés (*karuná*) és szerető jóság (*maitrí*) egyszerre segíti a bódhiszattvát és a védelme alá tartozókat a szellemi fejlődés útján.

A FEJLŐDÉS FOKAI

A korai buddhizmus a „nemes emberek” (páli: *ariya puggala*) négy fajtáját különböztette meg. A nirvánához vezető „folyamba lépett” (*szótápanna*) az, aki az énképzettől, a kételytől és a szabályok, szertartások kötelekétől megszabadult. Az anyagi világba „egyszer visszatérő” (*szakadágámi*) az, aki ezen túl csaknem teljesen megszabadult az érzéki vágyakozástól és a gyűlölködéstől is. A „többé vissza nem térő” (*anágámr*) az említett öt bilincstől teljesen megszabadult, míg a tökéletesen „szent” (*arahat*) még további öt bilincstől (*szannyódzsana*), a formák világa iránti vágytól, a formátlan világ iránti vágytól, a gögtől, a nyugtalanságtól és a nem-tudástól is megszabadult. A szinteknek másféle beosztása is van. Ekkor az első szint a Buddha hallgatósága, vagyis személyes tanítványai (páli: *szávaka* - „hallgató”, szanszkrit: *srávaka*). Az arahatok (*sz. arhat*) közül az „egyedül megvilágosodó” (*p. paccsékabuddha*, *sz. pratjékabuddha*) képes önállóan elérni a megszabadulást, de nem képes másokat tanítani. A megvilágosodást önállóan elérő és másokat tanító, vezető a „teljesen tökéletesen megvilágosodott” (*p. szammá-szambuddha*, *sz. samjyak-szambuddha*).

A mahájána mások felé irányuló aktív etikája e fokozatokat úgy értelmezte, hogy a hallás útján megszabadulást elérő *srávaka* és az önállóan megvilágosodó *pratjékabuddha* önző módon a személyes megváltásra törekszik, nem pedig a lények megsegítése a célja, mint a *bódhiszattváknak* vagy a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást elért Buddhának (*anuttara-szamjyak-szambuddha*). Mivel a mahájána szerint minden lénynek buddha-természete van, ezért bárki - akár szerzetes, akár világi törekvő - bódhiszattvává, sőt előbb-utóbb buddhává is válhat. Egy bódhiszattvának tíz fokozatot, vagy földet (*dasabhúmi*) kell végigjárnia, mielőtt elérni a buddhaságot:

1. „Az öröm földje” (*pramuditá-bhúmi*)

A bódhiszattva miután kifejlesztette magában a megvilágosodásra irányuló tudatot (*bódhicsitta*), örömmel lép a buddhasághoz vezető útra; és fogadalmakat tesz törekvései megerősítésére. Felismeri az „én” és minden lételem ürességét (*anátman, súnjátá*), és tíz tökéletes erény (*dasa-páramitá*) közül leginkább az adományozás, az adás (*dána*) erényét gyakorolja. 2. „A folttalanság földje” (*vimalá-bhúmi*).

Ekkor az erkölcsösséget (*síla*) tökéletesíti, fegyelmezi testét, beszédét, gondolatait, és így mentes a helytelen viselkedéstől, beszédétől és nézetektől. Ily módon a bódhiszattva tudata folttalanná, tisztává válik.

3. „A fénylés földje” (*prabhákári-bhúmi*)

Itt a bódhiszattva belátja a létezők mulandóságát (*anitja*), elvágja a három méreg, a vágy, a gyűlölet és az

ostobaság gyökerét, és főleg a türelem (*ksánti*) erényét gyakorolja. A meditáció (*dhjána*) első négy fázisába jut, és a hat természetfeletti erő (*abhidnyá*) közül elnyer ötöt: az anyagi világ feletti erőket, az isteni hallást, a gondolatolvasást, a korábbi életekre való emlékezést és az isteni látást. Ekkor a bódhiszattva meditációja során keletkező fény eloszlal minden dualitást.

4. „A lángolás földje” (*arcsimati-bhúmi*)

A maradék téves elképzelések elégetése és a bölcsesség kifejlesztése. A bódhiszattva ekkor a kitartó törekvés, igyekezet (*vírja*) erényét tökéletesíti.

5. „A nagyon nehezen legyőzhetőség földje” (*szudurdzsajá-bhúmi*)

Ezen a fokon a bódhiszattva minden kétségtől megszabadul, teljes egészében átlátja a szenvedés (*duhkha*) Négy Nemes Igazságát, és a valóság intuitív megértésének meditációs erényét gyakorolja.

6. „A felsőbb bölcsességre irányultság földje” (*abhimukhi-bhúmi*)

A bódhiszattva ezen a szinten közvetlenül tapasztalja a szenvedés keletkezésének láncolatát (*pratitja-szamuipáda* avagy a 12 *nidána*) és minden jelenség ürességét (*súnjátá*). A tökéletes erények közül a bölcsességet (*pradnyá*) gyakorolja, és olyannyira tökéletesíti, hogy a nirvánát is elérhetné, ha akarná. A lények megsegítése érdekében azonban továbbhalad a következő fokozatra.

7. „A továbbhaladás földje” (*dúrangamá-bhúmi*)

Ezen a fokon már egy másik létformába történő átmenet kezdődik, ahol a bódhiszattva minden lehetséges formában képes megjelenni. Ekkor azoknak az eszközöknek az alkalmazási képességét fejleszti ki, amelyek segítségével a lények a megszabaduláshoz vezethetők (*upája-kausajja*). E fokozat végigvitele után már nincs visszaesés az alacsonyabb rendű létformákba.

8. „A mozdulatlanság földje” (*acsalá-bhúmi*)

E szinten a bódhiszattva elméjét teljes nyugalomban már nem képes megzavarni semmi. A bódhiszattva megkapja a jövendölést, hogy hol és mikor nyeri el a buddhaságot. Az eddig felhalmozott érdemeit képes másokra átruházni. További karmikus hatásokat nem képez, és különböző fogadalmakat (*pranidhána*) tesz a megvilágosodása utáni kötelezettségei vállalására. E fokozattól már nem kerülhet vissza az alacsonyabb szintekre.

9. „A jóindulat földje” (*szádhumatí-bhúmi*)

A bódhiszattva kiteljesíti a bölcsességet, az erő tökéletes erényét (*bala-páramitá*) gyakorolja, és a szennyeződések megszüntetésének ismeretével immár mind a hat természetfeletti erőt (*abhidnyá*) birtokolja, s megszerzi a mágikus formulák (*dháraní*) ismeretét. Minden létező lényegét ismeri, és ügyes eszközökkel, az emberek képességeihez, élethelyzeteihez igazodva tanítja azt.

10. „A Tan felhőjének földje” (*dharmaméghá-bhúmi*)

A teljes tudás (*denyána*) elérésével most már mind a tíz tökéletes erényt (*páramitá*) birtokolja, valamint még megszámlálhatatlanul sok más erényt is. A bódhiszattva úgy terjeszti a Tan mindenki számára, mint ahogy a felhő hullajtja alá az esőt megkülönböztetés nélkül minden egyes lényre. A bódhiszattva ekkor számtalan bódhiszattvától körülvéve egy lótuszban ül az egyik Buddha-Földön, a Tusita mennyben. Itt tartózkodik a jövendő világkorszak buddhája, Maitréja bódhiszattva és a bölcsesség bódhiszattvája, Manydzsusrí is. A „Tan/Törvény felhőjének földje”-t még „A beavatás földje”-nek (*abhisékabhúmi*) is mondják: a bódhiszattva

az összes buddha teljességének esőjében részesedve nyer beavatást.

BÓDHISZATTVÁK ÉS BUDDHÁK

Az előzőekből kitűnik, hogy a földi, emberi bódhiszattvák mellett égiek is léteznek, akik földöntúli képességeikkel és erőikkel a földi lényeket segítik. Az égi bódhiszattvák a legkülönbözőbb eszmék, tulajdonságok, képességek, erők megszemélyesítései, mindegyiküknek saját működési területe van, általában a nevük is erre utal. Az égi bódhiszattvákhoz oda lehet fordulni, segítségüket, védelmüket lehet kémi, erejüket meg lehet idézni. Megszólításuk és alakjuk vizualizációja révén megnyílik a kapu szellemi védelmükhöz és befolyásukhoz. A bódhiszattvák olyan megszabadult lények, akik a világot már feladták, de nem adták fel a világban élők megsegítését. Sőt, lemondanak az újrászületések láncolatát megszakító nirvána eléréséről, hogy mások megvilágosodását segíthessék. Számuk annyi, „ahány homokszem van a Gangeszben”.

A mahájána elképzelések szerint a Buddha, illetve a buddhák helyzete igen hasonló a bódhiszattvákéhoz. A történeti Buddha tanítása szerint a buddhaságot elért személy a végső kialakása, vagyis a fizikai halála után nemcsak az újrászületéseinek láncolatát vágja el, de minden további közvetlen hatása is megszűnik e földi világra. A mahájána nézetekben a megszámlálhatatlanul sok buddha éppúgy visszahat e világra és segíti a lényeket, mint a bódhiszattvák. A történeti Buddha önmagát „útmutatónak” nevezte, és az út végigjárását a törekvő saját erőfeszítéseire bízta; a földöntúli bódhiszattvák és buddhák azonban az útkereső minden lépését támogató vezetők. A buddhák így tulajdonképpen együttérző, gondoskodó atyai bódhiszattvák.

A bódhiszattva-ideál valamilyen módon a közepet képviseli, mert amíg a buddhák bódhiszattvai szerepet kapnak, addig minden emberi lénynek megvan az a lehetősége, hogy ő maga is együttérző, gondoskodó bódhiszattvává váljon. Emellett a bódhiszattvák ugyan a világban élnek, de annak szennyeződéseitől már megszabadultak. Ez a középen állás fejeződik ki a mahájána egyik filozófiai alapjává vált *madhjamaka* (középső) tanrendszerben is, amely csak a dolgok viszonylagos realitását ismeri el, így a jobb csak a balhoz viszonyítva létezik, csak azért lehet apáról beszélni, mert van gyermeke stb. Valójában tehát önmagában semmiről sem mondható sem az, hogy létezik, sem az, hogy nem-léteik, de a lét és a nem-lét nemlétéről sincs szó. Ami a létforgatag (*szamszára*) relatív viszonyulásai mögött mégis marad, az az üresség (*súnjátá*). A létforgatag ezáltal azonos a nirvánával, amiből az a felismerés adódik, hogy kezdettől fogva a nirvánában tartózkodunk, bár ezt a szennyeződésektől nem vesszük észre, és a jelenségek olyannak tűnnek, mintha valóban léteznének. Hasonlít ez arra a szembetegsre, amikor valaki állandóan hajszálat lát maga előtt, holott az nincs is ott, viszont úgy viselkedik, mintha valójában ott lenne. A *szamszára* és a *nirvána* tehát egyaránt pusztá jelenségvilágok az ürességhez (*súnjátá*), vagy a *vidnyánávada* iskola szerint az abszolút raktározó-tudathoz (*álajavidnyána*) képest.

E felfogásban a buddhaság már az Abszolútummal (végső valósággal) válik azonossá, miközben a Buddha földi megtestesülése sem kétséges. Ez az ellentmondás a

Buddha három testéről (*trikája*) szóló tan bevezetésével küszöbölhető ki. Eszerint a Buddha emberi megjelenése az ő fizikai látszatteste (*nirmánakája*), amely az elmúlásnak is kitétt. Az ún. Tiszta Földön (*parisuddhaksétára*) levő megvilágosodás- vagy örömtest (*szambhógakája*) a kultusz és az ábrázolások tárgya, míg a végső valósággal azonos törvényttest (*dharmakája*) a Buddha abszolút természetét fejezi ki. E gondolatok a későbbi tantrikus - a főleg varázsszavakkal (*mantra*) történő mágikus-rituális energia-irányítást végző - buddhizmusban a VIII. század körül a végső valóság örök lényegiségként való felfogásához és egy ősbuddha (*ádi-Buddha*) létrehozásához vezettek. Az ősbuddha meditációban, emanáció útján a megvilágosodott tudat öt különböző aspektusát hozta létre, ahogyan Nyugaton ismerik, az öt *dhjáni-Buddhát* (Vairócsana, Amitábha, Aksóbbhja, Ratnaszambhava, Amóghasziddhi). A későbbi elgondolásokban mindegyikük szintén birtokosa a három testnek, és közülük az egyik látszatteste volt a történeti Sákjamuni Buddha.

A történeti Buddhának több járulékos neve is volt, de ezek inkább tulajdonságokat jelző melléknevek, mint önálló eszmeiség megjelölései. Így például a Buddha éntelenségét hangsúlyozva, gyakran egyes szám harmadik személyben beszélve önmagáról, főleg a *Tathágata* („Túljutott”) jelzőt használta, követői pedig emellett leginkább *Bhagavá* („Magasztos”) vagy a *Dzsina* („Győzedelmes”, a szenvedélyek és szenvedések leggyőzője) megszólítással illették. Az idők folyamán alakját egyre több csodálatos és földöntúli jeggyel ruházták fel. Mint minden más Buddha, ő is mindentudó, tíz erővel és négy bizonyossággal rendelkezik, elérte a félelemnélküliség négy módját s a megszabadulás nyolc fajtáját, háromféle főbb érdemet szerzett és így tovább.

Külsődleges testi jegyei közé harminckét főbb jel tartozik, mint például a fejtetődudor (*usnisa*), a szemöldökök közötti fehér haj (*úrná*), a jobbra csavarodó hajtincsek, negyven fog, fehér fogak, hosszú ujjak, térdig érő karok, aranszínű bőr, széles nyelv, erős test, testéből sugárzó fény. Földi látszattestének maradványait a végső nirvánába távozása, azaz halála óta ereklyeként tisztelik, számukra síremlékeket (*p. thúpa, sz. sztúpa*) emeltek. A sztúpákban a későbbiekben nemcsak ereklyéket, hanem szent szövegeket, képeket is tarthattak, így szakrális célokra használták. Kezdetben inkább a Buddha jelenlétét jelképezték, és a meditáció segédeszközeként szolgáltak, majd a buddhista tanítások és a világkép szimbolikus ábrázolásaiá váltak, megmutatva a mikrokozmosz és a makrokozmosz azonosságát.

VILÁGOK ÉS JÁRMŰVEK

A buddhista világképben számtalan naprendszer és tejútrendszer létezik, amelyekben ugyanúgy vannak csillagok, bolygók, földek, holdak és napok, mint nálunk. Az elképzelések szerint az univerzum középpontjában a világokat tartó Méru vagy Szuméru hegy áll, amely körül tengerek és azokon szárazföldek, kontinensek helyezkednek el. A négy égtáj irányainak megfelelően négy fő kontinens van; keleten a *Púrvidéha*, délen a *Dzsambudvípa*, nyugaton a *Gódánija* és északon az *Uttarakuru*. A mahájána tanokban minden égtájnak megvannak a saját Buddhái és a Buddhák Tiszta Földjei. A tengerek szintje alatt a vágyak világa (*kámalóka*), a ten-

gerek szintjén a formák világa (*rúpalóka*), a tengerek szintje fölött pedig a formanélküliség világa (*arúpalóka*) helyezkedik el. A vágyak világa hat további világból áll, a poklok, az éhezõ szellemek, az állatok, az emberek, a titánok és az istenek világából. A formák világa csak a meditáció elsõ négy fokával ismerhetõ meg, és a Brahmá-világok magasabb rendû istenségei lakják, míg a formanélküliség világa a meditáció négy felsõbb szintjén tapasztalható meg, ahol a végtelen tér és a végtelen tudat szférái vannak.

Mindezek alapján a mahájána a lények tíz világát vagy fokozatát különbözteti meg, a poklok (*naraka*), az éhezõ szellemek (*préta*), az állatok (*tirjagjónigata*), a titánok (*aszura*), az emberek (*manusja*), az istenek (*déva*), a tanulók (*srávaka*), az önmagukban megvilágosodók (*pratyékabuddha*), a megvilágosodás lényegüek (*bódhiszattva*) és végül a felébredett (*Buddha*) lények szintjét.

A világok rendje a buddhizmusban korántsem csupán mitikus kozmológia, hanem egyetemes energiák, elvek, illetve pszichikai képességek, funkciók és az emberi test behálózó energiacsatornák szimbolikus megjelenítései. A világ közepén álló Méru hegy a test középvezetékén található fõ energiacsatorna (*avadhúti*) jelképe, amelyen meditációval fölfelé haladva egyre magasabb rendû képességekhez vagy világokhoz, végül pedig a nirvánába (ehet eljutni. Ahogy a világok különbözõ szintjei a pszichikai képességek síkjainak felelnek meg, úgy az egyes világok lényei, démonai, istenei, bódhiszattvai és Buddhái sem mások, mint a szellemi utat járó saját belsõ erõinek megjelenített formái. Ezeknek képeken, szobrokon történõ ábrázolásai csak az egyszerűbb hívõ számára jelentenek valóban földöntúli lényeket; a meditáló számára azonban az ábrázolások által szimbolizált erõk megidézésének eszközei.

A mikrokozmosz és a makrokozmosz egységét, egy-egy energiakört olykor diagramok (*mandala*) is megjelenítik. Tulajdonképpen ilyen mandalának számít a sztúpa is. Az egyes energiakörökbe történõ belépés megteremtí a kapcsolatot az összes e körbe tartozó erõvel és képességgel. Ezt a belépést beavatásnak (*abhiséka*) hívják, ami a buddhaság felé vezetõ utat lerövidítheti.

A mahájána tanai szerint a buddhasághoz három út vagy jármû (*jána*) vezet. Az elsõ a *srávaka-iána*, amikor a törekvõ felismeri a jelenségek nem valóságos voltát és a Négy Nemes Igazságot, vagyis a szenvedés (*dukkha*), a szenvedés keletkezése (*szamudaja*), a szenvedés megszüntetése (*niródha*) és a szenvedés megszüntetéséhez vezetõ út (*márga*) igazságát. A második a *pratyékabuddya jána*, amikor a gyakorló a szenvedések keletkezésének láncolatát, a tizenkét nidánát felismerve, egyedül és csak önmaga számára éri el a megvilágosodást. Ezeket a jármûveket még *hínajánának*, kis kocsinak is nevezik. A harmadik a *bódhiszattva-jána* vagy *buddha-jána*, más néven a *mahájána*, a nagy kocsi. E kettõ itt lényegében nem különbözik, mert egyaránt a más lények üdvéért történõ cselekvést jelentik. A bódhiszattva mindenképp elõtt az elsõ hat tökéletes erény (*páramitá*) megvalósítására törekszik. A buddhajánát az egyedüli jármû (*ékajána*) megjelöléssel is illetik, különösen, ha a végsõ igazságnak a hínajána és mahájána tanokat is magában foglaló jellegére utalnak.

A MAHÁJÁNA IRODALMA

Bár a mahájána irányzata számos iskolára és kisebb közösségekre oszlik, melyek mindegyikének megvan a saját irodalma is, de az eddig ismertetett nézetek fõbb vonalaiban mind egyetértenek. Nepál, Tibet, Mongólia, Kína, Korea és Japán buddhistái közös alapnak fogadják el az eredetileg különbözõ iskolák által létrehozott szövegek gyûjteményét, a kilenc könyvet tartalmazó Tan-szövegeket (*dharm:aparjája*) vagy másként a *Vaipuljaszútrákat*, melyek egyike a *Lótusz szútra* is.

E szövegek számos olyan jellegzetességgel rendelkeznek, amelyek a mahájána írásaiban azonosak, de a korábbi buddhista irodalomban nem fordultak elõ. Általános vonásuk a színes, gazdag, gyakran terjengõs szövegyamok, mérhetetlen sokaságok és szimbolikus értelmû leírások alkalmazása, a mantrák gyakori használata, valamint az írások tisztelete. Megváltozik Sákjamuni Buddha szerepe, mert itt már nem vándorló, kéregetõ, Tanhirdetõ szerzetes, hanem nagy sereg emberi és nem-emberi lény elõtt a Keselyûhegyen (Gridhrakúta) ülõ, kinyilatkoztató isten. E változást azzal indokolják, hogy akkor és ott az arra érettek számára újra megforgatta a Tan avagy a Törvény kerekét, átadva nekik a végsõ és titkos tanokat. Általában a Törvény kerekének háromszori megforgatásáról esik szó, ami alatt a mahájána irányzatok többnyire a Buddha alaptanításai hirdetését, a bódhiszattva-út gyakorlására való buzdítást és a Buddha abszolút természetének a megmutatását értik. A késõbbi tantrikus, *vadszrajána* (gyémánt-út) irányzat a Törvény kerekének elsõ megforgatását a hínajána tanok hirdetésével, a második forgatást a mahájána bódhiszattva-ideál kinyilvánításával, a harmadik forgatást pedig a legvégsõ és legtitikosabb tantrikus tanokba történõ beavatással azonosítja.

A mahájána szövegekben nemcsak a Buddhának, hanem szenté vált tanítványainak a bemutatása is megváltozott. Lemérhetõ ez kedvenc tanítványa, Sáriputra szerepváltásán, aki már a buddhista rendbe való belépése után két héttel elérte a tökéletes megvilágosodás állapotát, és az ifjú szerzetesek vezetésével foglalkozott. A hínajána iskolák ezért a Tan tökéletes bölcsességet elért második alapítójának tekintik, a mahájána írások viszont csak a tökéletlen bölcsesség képviselõjének látják, akinek még igen sok a tanulnivalója, még a bódhiszattva-út végigjárása is elõtte áll. Mint ahogy az egyik korai mahájána szútra, a *Vimalakírti tanítása* ábrázolja, Sáriputra képtelen megérteni, elfogadni és gyakorolni a bódhiszattva-utat. Az õ tökéletlenségével szemben a bódhiszattva-ideált megvalósító Vimalakírti áll, aki a kereszthez tett lábakkal egy fa alatt meditáló Sáriputrát fölkeresve a helyes meditációba merülésrõl így oktatja: „Tiszteletreméltó Sáriputra, nem ez az útja a meditációba merülésnek. Úgy kellene meditációba mélyedned, hogy sem a tested, sem a tudatod nem jelenik meg a három világban. Azon a módon kellene meditációba mélyedned, amikor végezhetesz minden szokásos hétköznapi tevékenységet anélkül, hogy közben lemondanál a niródháról... Tiszteletreméltó Sáriputra, ezeket jelenti a meditációba merülés.” (*Vimalakírtiniródhésa-szútra*, 3. fejezet.) Sáriputra itt azon lebecsült hínajána nézetek megtestesítõje, amelyek bírálata e szútra egyik fõ feladata. E szerepe miatt a *Lótusz szútra* tanulmányozása elõtti bevezetésnek is tekintik.

A LÓTUSZ SZÚTRA VILÁGA

A LÓTUSZ SZÚTRA TANAI

A *Lótusz szútrában* összefoglalt nézetek elsősorban nem más álláspontok bírálataival, hanem a mahájána tanok pozitív kifejtésével foglalkoznak. A szútra hirdeti, hogy csak egyetlen út, egyetlen jármű létezik, a bódhiszattva jána avagy a buddhajána, azaz a mahájána. A több jármű látszatát csak a Buddha által alkalmazott ügyes eszközök keltik, amelyek révén a lények eltérő fejlettségi szintjeinek megfelelően különböző módokon hirdeti a Törvényt. Az ügyes eszközökhöz tartozik még a versek, történetek, példázatok alkalmazása is. Így van ez a Buddhával is, aki ugyan sokféle formában megjelenhet, mégis csupán egyetlen és abszolút lényegiség. A buddhaság állapota azonban senkinek nem privilégiuma, mindenki elérheti azt, akár szerzetes (*bhiksu*), akár szerzetesnő (*bhiksuni*), akár a világi rend férfi tagja (*upászaka*), akár női világi törekvő (*upászika*), vagyis a Buddha négyféle Gyülekezetéből bárki.

Kiemelendő, hogy még a nők születettek is elérhetik akár ebben a létformájukban is - a buddhaságot, bár ehhez el kell sajátítaniuk a gyorsan férfivá változás különleges képességét, amint azt a sárkánykirály leányának története mutatja a XII. fejezetben. A buddhista nézetek szerint a nők sokkal inkább alávetettek az érzékiségnek, mint a férfiak, ezért a korai buddhizmus nem tartotta lehetségesnek a nők buddhává válását, és a mahájána írásokban is sokszor előfordul a kívánság a nők férfiként történő újraszületésére. Maga a Buddha kijelentette: „Szerzetesek, nem ismerem más formát, amely annyira bilincsbe verné egy férfi tudatát, mint egy nő formája. Nem is merek más hangot, más illatot, más ízt, más érintést, amely annyira bilincsbe verné a férfi tudatát, mint egy nő hangja, illata, íze, érintése.” (*Anguttara-nikája I, 1*). Ennek ellenére a nirvána elérését a nők számára is lehetségesnek tartotta, a szentség megvalósítását bármely férfi és nő előtt nyitva hagyta, és egyedül a buddhaság elnyerése lehetett csupán férfi műve.

A mahájána szerint azonban buddhává válhat még Sákjamuni Buddha fő ellensége, elárulója, Dévadatta is, aki a Gyülekezet élén álló Buddha helyére pályázott, majd ennek sikertelensége után meghasonlást támasztott a Gyülekezetben, végül a Buddha ellenségévé vált, és merényletet is megkísérelt ellene. A *Lótusz szútra* szövege szerint ő az előző életei valamelyikében az akkor még bódhiszattvaként élt Sákjamuni Buddha tanítómestere volt, és érdemei miatt ő is elnyerheti a buddhaságot.

A SZIMBÓLUMOK ESZKÖZE

A *Lótusz szútra* a bódhiszattvák tiszteletének, kultuszának egyik első megfogalmazása. Az itt említett bódhiszattvák és buddhák olyan, nevükben is jelzett tulajdonságokat képviselnek, amelyek a későbbi felfogásokban a Buddha egyik aspektusaként, vagyis önálló buddhaként szerepelnek. Így például Bhaisadszja-rádzsa bódhiszattva, a Gyógyítás Királya majdan Gyógyító buddhaként lesz ismert (Bhaisadszjaguru-buddha). A későbbi öt dhjáni-buddha közül kettő, az élet és kezdet keleti buddhája, Aksóbhja, valamint nyugati párja, Amitábha már itt említésre kerülnek.

A szimbolikusan atyaként megjelenő Sákjamuni Buddhának szellemi fiai a bódhiszattvák, de tulajdon-

képpen ezt a rangot minden hű törekvő tanítvány megkapja. A Buddha gondoskodó szerepét jelképezi továbbá jó orvosként, kincsek továbbadójaként vagy útmutató vezetőként történő bemutatása is.

A fiakra rábízandó kincs nem más, mint a Törvény. E kifejezés többértelmű. A szanszkrit szó, a *dharma* etimológiai jelentése „tartó, hordozó”. Ezért nevezik a valóság lételemeit dharmáknak, hiszen ezek a reális valóság hordozói. A szó átvittebb értelmű jelentése a Törvény, illetve a Törvényt kifejtő Tan. A Törvény kifejezés általánosan használt Ázsiában, és a legegységesebb összefüggések, funkciók elnevezése. A *Lótusz szútra* szerint a Dharma minden egyes létezőben, minden egyes lény életterében benne rejlik. A Buddha az univerzum Dharmáját, a benne levő életerőt ismeri és hirdeti. A Törvény, a Tan, az életerő és a Buddha ezért lényegében nem különböznek. Mivel a *Lótusz szútra* a Dharma legmagasabb kifejezése, ezért a Dharma, a Buddha és a *Lótusz szútra* azonosak. A szútrával való foglalkozás, annak kultikus tisztelete így egyben a Buddha tisztelete is. E szútra hirdetését a világ számtalan lény hallgatja, a démonoktól kezdve a srávakákon, bódhiszattvákön át egészen a buddhákig, ami arra utal, hogy a *Lótusz szútra* az általános egyetemes életerő filozófiájának a kifejtése és annak a véleménynek a bemutatása, mely szerint a buddhaságot minden lény képes elérni.

A *Lótusz szútra* megértésének több szintje van. Ügyes eszközként mindenkit ott ragad meg, ahol az illető a megértésben éppen áll. Hatást gyakorolhat a csodás földöntúli jelenségek leírásával, a mesés történetek vagy a hasonlatok példájával, de meglátható mindezek ezotérikus jelentése is. Így például a szűk, nehéz, meredek ösvényen fölfelé haladó kincskereső vándorok hasonlata nem egyszerűen a nirvána elérésének szellemi fokozatait mutatja be, hanem annak a meditációnak a leírása is, amelynek révén a gyakorló testének fő energia-vezetékén fölfelé haladva a fejtető-nyíláson át a magasabb tudatszinteket eléri.

Szintén nem szó szerint értelmezendő a Bhaisadszja-rádzsa bódhiszattvának egyik előző életében tett cselekedete, amikor az adás (*dána*) tökéletes erényét gyakorolva az adás legmagasabb rendű formáját, az önelégítést hajtja végre. Az öngyilkosság a buddhizmusban nem megengedett, de nem is ezt szorgalmazza a példa. Valójában itt a szellemi fejlődés, a meditáció egy olyan fokának eléréséről van szó, amikor az „én” elég, és ezáltal különleges mágikus képességek szerezhetők meg, ahogyan azt a bódhiszattva-út tíz fokozata (*dasabhúmi*) közül a harmadik és a negyedik is leírja. Ez az a láng, amit a szentek ábrázolása - gyakran imára összetett kezekkel kombinálva - a test körüli auraként vagy dicsfényként jelenít meg. Ezeket az ikonográfiai jegyeket az időszámításunk szerinti N. században azután a kereszténység is átvette.

PÁRHUZAMOK A KERESZTÉNYSÉGBEN

A *Lótusz szútra* történetei, példázatai és szimbólumai között az említettekén túl még több is akad, melyet a kereszténység is ismer. Ezek egy része nyilván a hasonló megoldandó kérdésekre adott hasonló válasz, mások pedig valószínűleg szíriai közvetítésű átvett jelzők. A Jézus születése előtti egy-két évszázadtól általános szem-

léletté válik az antikvitásban az isten iránti odaadó szeretet (sz. *bhakti*), ami a hinduknál és a buddhistáknál éppúgy megjelenik, mint a kereszténységben. A Buddha ekkor ugyanúgy az egész világ - igaz, nem teremtő - atyja, mint később a keresztények istene. Az atyához való visszatérés mindkét gondolatrendszerben alapvető, megoldandó feladat. Erre utal a *Lótusz szútrában* többek között az elveszett fiú története, amihez hasonló az Újszövetségben is olvasható (Luk. 15,11). A Buddha a *Lótusz szútrában* a Törvényt betölteni, a végleges, végső tanítást megadni jött, mint Jézus is (Mt. 5,17). A *Lótusz szútra* szövege szerint a Buddha halálára azért van szükség, hogy hiánya által a követők hitét erősítse, ugyanúgy, ahogy erről Jézus is nyilatkozik (Ján. 16,7). Isteni és emberi mivoltuk ellentmondását mindkét esetben hármassá tagolják, „Szentháromság” oldotta meg. A Buddha ugyanolyan jó orvos, mint Jézus. A konkrét és átvitt értelemben vett gyógyításnak a *Lótusz szútrában* és az újszövetségi evangéliumokban egyaránt kiemelten fontos szerep jut.

A GYÓGYÍTÁS SZÚTRÁJA

A gyógyítás buddhizmuson belüli szerepének megértéséhez kulcsszöveg a *Lótusz szútra*. Már a történeti Buddha is úgy beszélt a Tan (Dharma) gyógyító erejéről, mint ami a szenvedések és szenvedélyek világában vergődő lények számára a gyógyulást, a megvilágosodást hozó gyógyír, amelyet az orvos, vagyis a Buddha ad a betegeknek. A tanító-gyógyító a Dharma személytelen továbbítója, aki csupán az egyetemes életenergiát, a Dharmát közvetíti. A *Lótusz szútrában* a Dharma hirdetői mágikus, spirituális energiák és erők birtokosává válnak, és egy energiakörbe lépve a buddhák védelmében részesevnek.

A gyógyítás fontosságát húzza alá a *Lóhcsz szútrában* az egyik bódhiszattvának, Bhaisadzsjarádzsának, a Gyógyítás Királyának különleges szerepe. Eleinte csupán a Buddha hallgatóságának egyik tagja, de a Buddha mondanivalójának a gyógyítással való kapcsolatát jelzi az, amikor kifejezetten hozzá szól és kifejti, hogy e szútra kapu a buddhasághoz, a tanítás azonos a gyógyítással, ahol a tanító szeretetet és védelmet kap. Később másokkal együtt ő fordul a Buddhához, vállalva a szútra átvételét, megőrzését és továbbadását, majd a szöveget, a Dharmát, valamint az ezt hirdetőket védelmező varázsmondatokat, dháranákat ad. Korábbi életeiből a Buddha háromnak a történetét mondja el. Elsőként a meditáció különböző szintjeit éri el, míg végül eljut az anyagi világ, a forma teljes uralásához, sőt saját formájának feladásához, a teljes önfeladáshoz, önmaga elégetéséhez. Nem véletlen, hogy az akkori kor buddhája reá bízta a Dharmát és testének ereklyéit. A harmadik bemutatott életében már testvérével, Bhalsadzsjarádzsával együtt küzd a téves tanok ellen.

A szimbolikus nyelven fogalmazott *Lótusz szútrából* az is kiderül, miként szerezhető meg a gyógyítás képessége. A törekvőnek teljes tudatával három hétig a Dharmával kell foglalkoznia. Ezután lehetővé válik az összes buddha-aspektus meditáció révén történő egyesítése, majd az azonosulás a spirituális erőkkel és energiákkal hordozó Buddhával. Ezt követően be lehet lépni egy megnyíló energiakörbe, egy pszichokozmikus mandalába vagy sztúpába. Az ekként beavatást nyert Mester képes másokat is e körbe vonni, ha az illető tanítvány szintén

fel tudja idézni, meg tudja látni a Buddhát és azonosulni tud vele. A Gyógyítás Királyától kapott dháranák az anyagi világ tér-idő korlátain túllépve minden beavatott-ra kifejtik védelmező, betegségeket elhárító hatásukat.

A LÓTUSZ SZÚTRA GYAKORLÁSA

A gyógyítás, a szimbolikusan leírt vizualizációs meditációk és ezoterikus gyakorlatok az egyetemes életerő, a Dharma, a buddhaság és a *Lótusz szútra* átadásának s gyakorlásának legalapvetőbb módjai. A szöveg konkrét irányadása szerint a szútra gyakorlásának útja az itt kifejtettek befogadása, megőrzése, védelmezése, olvasása, idézése, magyarázása, hirdetése és leírása. A szútrában megadott instrukciókat egyes szerzetesek annyira komolyan vették, hogy például az önelégítés adományát szó szerint értve egy-egy ujjukat elégették. A szútrában leírtak több buddhista iskola tanainak és tevékenységének szinte kizárólagos alapját képezik.

A kínai *T'ien-t'ai* iskola megalapítója *Chih-i* (VI. sz.) egész életét annak szentelte, hogy előadásokat tartson és tanulmányokat írjon erről az írásról. Az „elveszett fiú” történetének felhasználásával megkísérelte az összes iskola szintézisét megteremteni. Ahogyan az elveszett fiú is csak fokról-fokra talált vissza atyjához és a nagy vagyonhoz, úgy tanította a Buddha is a hallgatóságát képességeik szerint, fokról-fokra. Ezért a Buddha tanítói korszakának öt fázisa van. Közvetlenül a megvilágosodása után három héten át a teljes igazságot hirdette, de az egyetlen tanát akkor csak a bódhiszattvák és a mennyei lények értették. Emiatt úgy határozott, hogy a következő tizenkét évben a Négy Nemes Igazságot és a Nemes Nyolcérteű Ösvényt tanítja, melyek révén elérhető a hínájára irányzatok arhátsága. További lépésként az előrehaladottabb tanítványainak nyolc éven át tanította a mahájána bódhiszattva-ideálját. Az ezt követő huszonkét évben az Abszolútum egyes tárgyakon túlmutató lényegiségét nyilvánította ki, és végül az utolsó nyolc évben főleg a *Lótusz szútrát* hirdetve a tökéletes igazságot mutatta meg.

Az előbbi iskola japán változata a *Tendai* (VIII. sz.), amely a szintetizáló törekvést folytatva a sintó isteneinek elismerésével az Amitábha-hit és a Vairócsana-kultusz vonásainak átvételével egyszerre próbált ezoterikus (*mikkyō*) és exoterikus (*kengyō*) is lenni.

A *Tendai* tanai erős befolyást gyakoroltak egy másik iskola alapítójára, *Nichirenre* (XIII. sz.). Amióta tizenkét éves korában szerzetes lett, több iskolát is megismert, végül azonban úgy találta, hogy a buddhizmus egyedül autentikus alapja a *Lótusz szútra*. Arra törekedett, hogy a buddhizmus sokféle irányzatát egyesítse, és mindenki ellen küzdött, aki nem a Sákjamuni Buddhát, hanem „hamis” buddhákat tisztelt. A *Lótusz szútra* egyes részeire hivatkozva nagyon harciasan viselkedett minden általa eretneknek tartott nézettel szemben. A szútra szövegét a Buddha egyik megjelenési fonnájának látta, sőt már az írás címét is mágikus hatásúnak vélte. Ezért már pusztán a *Lótusz szútra* címének tisztelését kifejező mondat, a „*Namu Myōhōrenge-kyō*” ismételtetését is üdvözölnak gondolta. A *Nichiren* iskola szerint e formula teljes odaadással történő recitálása révén pillanatokra elérhető a buddhaság állapota.

A XX. században a *Nichiren*-iskolából számos modern, népi irányzat jött létre. Az 1917-ben alapított

Nipponzan Myōhōji vagy más néven a „Lótusz szútra mozgalma” a világbéke érdekében tevékenykedik. Követői „mennyei” dobokat ütve, a *Lótusz szútra* címét recitálva békemeneteket tartanak, és a világon mindenütt békepagodákat építenek. Az 1930-ban létrehozott *Sōka Gakkai* tömegmozgalma Nichiren és a *Lótusz szútra* tiszteletére alapozza gyakorlatát. Az 1938-ban alapított *Risshō-kōsei-kai* a *Lótusz szútra* megvilágosító erejében való hitre épít, Sákjamuni Buddhát a transzcendens valósággal azonosként tiszteli, és gyakorlatában a szútra címét recitálja.

A *Lótusz szútra* egyik fejezete - gyakran önálló szútraként kezelve - Kelet-Ázsia legszélesebb körben elterjedt buddhista írásává vált. A XXV. fejezet *Avalókitésvara* (kínai: *Kuanyin*, japán: *Kannon*, tibeti: *sPyan-ras gzigs*, kiejtve: *Csenréxi*), a mindenkire könyörülettel, segítő szándékkal tekintő bódhiszattva tisztelét írja le.

A szútra címének, a bódhiszattvák vagy buddhák nevének ismételtetése a *Lótusz szútra* gyakorlásának egyik legegyszerűbb módja, melynek révén elérhető a megváltás. A kívülről jövő segítség igénybevétele, a külső energiák ilyen megidézése, japán műszóval a *tariki* (mások ereje), sokaknak ad segítséget és reményt. Ezt az eljárást többnyire szembeállítják a saját törekvés, a *jiriki* (saját erő) eredményeként elért megvilágosodással. A *tariki* módszeren alapulnak az Amitábha Buddha tiszteletét gyakorló japán *amidizmus* iskolái, bár Amitábha (japán: *Amida*) nevének mondogatása eleinte minden japán buddhista iskola gyakorlatának része volt. A *jiriki* gyakorlójának főleg a zen iskoláit szokás tekinteni, mégis éppen a zen emeli ki, hogy a *tariki* út követőjének is erőfeszítéseket kell tennie a „mások ereje” iránti megnyíláshoz, és a *jiriki* út sem egyéb, mint a „mások erejének” egyik megnyilvánulása. A *Lótusz szútra* mindkét módszert megadja, mindenkinek azt az utat kínálja fel, amelyre a leginkább fogékony, amelyre a leginkább képes.

A múlt század végén egy kifejezetten gyógyítással foglalkozó, ennyiben nem közvetlenül egyetlen meghatározott vallás tanait képviselő iskola is kialakult. Az egyik japán keresztény kolostor dékánja, *Mikao Usui*, Jézus gyógyításainak titkát keresve végül a *Lótusz szútrához* jutott, amelyben útmutatást lelt a gyógyító erők megszerzésére és továbbadására. Háromhetes meditáció után elnyerte a képességeket, és a beavatásokra alapuló, a spirituális fejlődésre is figyelmet fordító iskolának a *Reiki* (univerzális energia) nevet adta.

A LÓTUSZ SZÚTRA SZÖVEGÉRŐL

A nézeteiket és gyakorlataikat kifejezetten a *Lótusz szútrára* alapozó irányzatok mellett más mahájána iskolák - az ezoterikus tantrikus buddhizmustól a zenig - szintén nagy becsben tartják ezt az írást. Elterjedését és ismertté válását az eredeti szanszkrit szöveg kínai, japán, tibeti fordításai biztosították. Az írás teljes címe *A jó Törvény Fehérlótuszának Vezérfonala (Szaddharmapundaríka-szútra)*. A *Szaddharma* (Jóhgz Törvény) megjelölés azt az „igaz” Törvényt idézi, amely a kezdetén jó, a közepén jó, és a végén jó. A kínai és az azt átvevő japán fordítások a *Csodálatos Törvény* kifejezést használják a címben (kínai: *Miao fa lien hua ching*, japán: *Myōhō-rengyō*), amivel arra a mahájána nézet-

re utalnak, mely szerint minden létezés csodálatos. A Dharma jelentéseiről már esett szó, itt az univerzális abszolútumra utalva leginkább a „Törvény” értelemben szerepel.

A lótuszvirág az emberiség régi szimbóluma, az életet jelképezi. A fehérlótusz a buddhizmusban kiemelt jelentőségű. Mivel a mocsárból kiemelkedve, de általa mégsem beszennyeződve nyitja ki tiszta, fehér szirmait, ezért a tisztaság, a szamszárában megjelenő nirvána, a buddha-természet szimbóluma, a valóság transzcendens meghaladásának, a buddhaságnak a jelképe.

Az írás műfaji megjelöléseként a szútra szerepel, de ez itt már nem rövid, tömör, bővebb kifejtést nélkülöző, csupán emlékeztetőül szolgáló utasításokat jelent; a buddhizmusban számtalan Tankifejtő alpművet ezzel a kifejezéssel illetnek. A szövegben prózai és verses részek váltakoznak, s ez bepillantást enged a mű keletkezéstörténetébe.

A szútra szerzője ismeretlen, de a mahájána hagyomány Sákjamuni Buddha tanításának tulajdonítja. Mindenesetre jelenlegi formájában nem egységes írás, a különböző részei eltérő időpontokban keletkeztek. A legtöbb esetben a versek (*gáthá*) születtek meg előbb, a prózai szövegek csupán későbbi betoldások és kommentárok. Ez máris a bódhiszattvák tiszteletének szentelt vers nélküli XXI-XXVI. fejezetek későbbi keletkezésére utal. Az írás legrégebbi részei az időszámításunk kezdete előtt kétszáz körül, a legfiatalabb fejezetei pedig az időszámításunk kezdete utáni második évszázad körül születhettek.

A hibrid-szanszkrit nyelven írt szöveg nyelvezete és egyes gondolatai az északi-indiai *szarvásztriváda* iskolára emlékeztetnek. Noha a szöveg olykor a théraváda páli kánon jellegzetes szófordulatait, kifejezéseit is alkalmazza, mégis minden más formai jegyében tipikusan mahájána mű.

A *T'ien-t'ai* iskola a szútra szövegét tartalmi szempontból két fő részre osztja. Az első tizennégy fejezetet a történeti Sákjamuni Buddha tanításának (*Shakumon*) mondja, míg a tizenötödik fejezettel kezdődően azokról a tanításokról beszél, amelyek a Buddhának az itt kinyilvánított mérhetetlen élettartamára, transzcendens voltára utalnak (*Hommon*).

A szanszkrit nyelvű szöveg, valamint a kínai változat angol és német fordításainak felhasználásával készült jelen összeállítás a szútra prózai részének csaknem teljes egészét tartalmazza. Csupán a hosszú névsorolások, néhány ismétlődésekkel teli párbeszéd, esetleg terjedelmesre nyúlt történet, illetve egy-egy jelenség és csoda túlságosan aprólékos, terjengős részletezése rövidült meg, vagy maradt el. A szöveg máskülönben igyekezett megőrizni minden tartalmi és stilisztikai jellegzetességet, ami e szútra sajátja.

A szanszkrit és a kínai szövegváltozatok néhol eltérő fejezetcímeket használnak, és a fejezetek sorrendje sem mindenhol egyezik. A *Lótusz szútra* itt közölt kivonata a kínai változat fejezet-sorrendjét követi, amely nagyobb tartalmi és gondolati következetességet mutat. A fejezetcímek túlnyomórészt a kínait adják vissza, de amikor a fejezetek tartalmát hívebben tükrözi a szanszkrit szöveg, akkor annak a fordítása szerepel.

A szútra szövegében és a jelen bevezetésben előforduló szanszkrit, illetve páli műszavak jelentésének bővebb ismertetése a *Magyarázatokban* található, míg a

szútrában megemlített különböző lények kilétéről a lap-
alji jegyzetek tájékoztatnak.

E sorok írója azt kívánja, szerezzon a következő olda-
lak olvasása legalább annyi örömet, mint amennyit azok
leírása jelentett.

Ezek után már nem marad más hátra: virágozzék a
fehérlótusz.

A JÓ TÖRVÉNY FEHÉRLÓTUSZÁNAK VEZÉRFONALA

A LÓTUSZ SZÚTRA KOMPENDIUMA

I. BEVEZETÉS

Így hallottam. Hajdan a Buddha Rádzsagrihában tar-
tózkodott a Keselyűhegyen, tizenkétezer nagy szerzetes
gyülekezetével. Mind arhat volt: szennyeződéseiktől
megszabadultak, már nem voltak a káprázat foglyai, a
célt (a nirvánát) maguk számára már elérték, és a léte-
zéshez való minden kötődést eloldottak. Tudatukban
szabadok voltak.

Továbbá ott volt még kétezer személy, akiknek egy
része még gyakorolt, másik része pedig már nem. To-
vábbá ott volt nyolcvanezer mahászattva bódhiszattva,
akik a legfelsőbb tökéletes megvilágosodottság állapota-
ban voltak, és azon a szinten, ahonnan többé már nincs
visszaesés. Mindegyikük eljutott a dháraník ismeretéhez.
A lelkesítő tanhirdető beszédekben tehetségesek voltak.
A Törvény visszafordíthatatlan kerekét forgatták, a
buddhák ezreinek mérhetetlen százait tisztelték, akiknek
a segítségével a különféle erények gyökereit elültették,
és akik állandóan dicsőítették őket. Mindegyikük telve
volt részvétellel, mélyen behatoltak a buddha-bölcsességbe
(*tathágatadnyána*) és egészen a Nagy Bölcsességig jutot-
tak, elérték a másik partot. Nevük a mérhetetlen világban
mindenütt ismert volt, az élőlények ezreinek számtalan
százait voltak képesek megszabadítani. Az ilyen
mahászattva bódhiszattvák összesen nyolcvanezren vol-
tak.

Sakra Dévánámindra („Az Istenek Ura”) húszezer égi
fia kíséretében szintén jelen volt. Ott volt nyolc nága¹ ki-
rály ezrek százait kitevő kíséretével, négy kimnara² ki-
rály ezrek százait kitevő kíséretével, négy gandharva³ ki-
rály, mindegyik ezrek százait kitevő kíséretével. Ott volt
négy aszura⁴ király, mindegyik ezrek százait kitevő kísé-
retével, négy garuda⁵ király, mindegyik ezrek százait ki-
tevő kíséretével. Adzsátasatru magadhai király is jelen
volt ezrek százait kitevő ember kíséretével. Mindannyian
tiszteletüket fejezték ki a Buddha lábai előtt, majd visz-
szahúzódtak és leültek oldalra.

Ekkor a Magasztos, midőn a négyféle Gyülekezet kö-
rülvette, tisztelte és dicsőítette, az összes
bódhiszattvának a mahájána *Nagy Tanítás* című szútráját
hirdette, amelyet a buddhák őriznek és védenek.

Miután a Buddha ezt a szútrát hirdette, keresztbe tett
lábakkal a „Nagy Tanítás” elmélyedésébe merült. Test
és tudat nem mozdultak. Ekkor az istenek mennyei virá-
gokat hullajtottak alá, és szétszórták a Buddha és a nagy
gyülekezet fölött. Minden Buddha-Föld hatszor rázkó-
dott meg.

Ekkor a gyűlés szerzetesei, szerzetesnői, férfi és női
világi követői, dévák, nágák, jaksák,⁶ gandharvák,

¹ Kígyó vagy sárkány.

² Félíg ember, félíg állat

³ Indra zenészei.

⁴ Titán, gyakran az istenek ellenlábasa.

⁵ Mesebeli madár.

⁶ A démonok egy osztálya.

aszurák, garudák, kimnarák, mahóragák,¹ emberek és nem-emberek, a különböző kisebb királyok, a kerékforogató szent királyok, ez a sokféle nagy gyülekezet, oly dolgok iránti várakozással, ami még soha nem volt, összetett kezekkel, örömmel eltelve egy szívvel nézett föl a Buddhára.

A Buddha ekkor a szemöldökei közti fehér szörpihe (úrná) köréből egy fénysugarat bocsátott ki. Ez keleten tizennyolcezer világot borított fénybe, egyetlen helyet sem hagyva ki. Alul elérte a Végtelen Poklot, fölül a Legfelső Mennyet. Láthatóvá vált a világ összes élőlény a létezés hat állapotában, és látható lett az egyes területeken jelenlevő összes buddha. Hallani lehetett, amint az összes buddha a szútra tanait hirdeti, és láthatók voltak a különböző szerzetesek, szerzetesnők, férfi és női világi követők, akik a gyakorlással az utat járják. Továbbá láthatóvá vált az összes mahászattva bódhiszattva, akik különböző karmáik és hitük miatt eltérő megszabadulásokat értek el, és a bódhiszattva-út különböző változatait gyakorolják. Továbbá láthatóvá vált az összes buddha, aki a tökéletes nirvánát elérte. Továbbá láthatókká váltak a hét drágaköböl² lévő sztúpák, amelyek az egykori buddhák tökéletes nirvánája után a buddhaereklyék számára létesültek.

Ekkor Maitréja bódhiszattva a következőket gondolta: „A Magasztos most egy ilyen természetfölötti jelet mutatott fel. Vajon mi az oka e kedvező jelnek? Most hogy a Buddha, a Magasztos, meditációba mélyedt, kit kérdeznek e különleges csodás jelenségről? Ki tud választ adni?”

Továbbá ezt fontolgatta: „Itt van Manydsusrí, a Törvénykirály fia,³ aki már a régi időkben is itt volt, a múltbéli számtalan buddhával közvetlen viszonyban volt és tisztelte őket. Ő biztos látta már ezt a különleges jelenséget. Őt fogom most megkérdezni.”

Ekkor a szerzetesek és szerzetesnők, a férfi és női világi követők, a különféle istenek, nágák és más szellemek ezen gondolkodtak: „Kit kérdezhetünk most a Buddha sugárzó, világos, természetfölötti jelei felől?”

Ekkor Maitréja bódhiszattva ezt a kérdést intézte Manydsusrhoz:

- Mi az oka ennek a nagyszerű, természetfölötti jelenségnek, és annak, hogy a Buddha egy olyan nagy fénysugarat küldött ki, amely kelet tizennyolcezer országát megvilágította, s így minden buddha birodalmának fejedelmi fénye láthatóvá vált?

Ekkor Manydsusrí Maitréja mahászattva bódhiszattvához és minden mahászattvához szólott:

- Ti jó fiak! Ahogy én megítélem, a Buddha, a Magasztos, most a Nagy Törvényt kívánja hirdetni, a Nagy Törvény esőét aláhullajtani, a Nagy Törvény kagylókürtjét megfújni, a Nagy Törvény dobját megütni és a Nagy Törvény jelentőségét bemutatni. Ti jó fiak mind, midőn én a múltbéli buddháknál ezt a kedvező jelet láttam, mikor egy ilyen fénysugarat kibocsátottak, akkor ők a Nagy Törvényt kezdték hirdetni. Ezért tudnotok kell: Xa a Buddha most ezt a fénysugarat kibocsátotta, úgy ezt amiatt tette, mert azt kívánja, hogy hallják és ismerjék meg a Törvényt, mely az összes világban nehezen érthető.

¹ Boa szellemek.

² Arany, ezüst, lapis lazuli, holdkő, achát, gyöngy, jáspis.

³ Azaz a Buddha tanítványa.

Ti jó fiak! A korábbi buddhák bemutatták és hirdették az igaz Törvényt, ami a kezdetén jó, a közepén jó és a végén jó. Azok számára, akik a hallás útján történő megszabadulásra törekedtek (srávaka), a Négy Nemes Igazság Törvényét hirdették, hogy megszabaduljanak a születéstől, az öregségtől, a betegségtől és a haláltól, s elérjék a nirvánát. Azok számára, akik az önálló megvilágosodásra törekedtek (pratjékabuddha), a tizenkét nidána Törvényét hirdették. A bódhiszattvák számára a hat tökéletes erényt (páramitá) hirdették, hogy a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást és végül a mindentudást éri el. Most, amikor ezt a különleges jelet látom, felismerem, hogy ez nem különbözik a korábbi buddhák jeleitől. Ezért úgy gondolom, hogy a Túlonjutott ezen a napon a mahájána szútráját, *A Jó Törvény Fehérlótszának Vezérfonalát* fogja tanítani, azt a Törvényt, amely a bódhiszattvákat tanítja, és amelyet a buddhák őriznek és védenek.

II. ÜGYES ESZKÖZÖK

Ekkor a Magasztos nyugodtan és tisztán kiemelkedett a meditációjából, és Sáriputrához fordult:

- Az összes buddha bölcsessége igen mély és mérhetetlen. E bölcsesség tana nehezen érthető és nehezen felfogható. A srávakák és a pratjékabuddhák egyike sem képes megérteni. Miért van ez így? Egy buddha hosszú időn keresztül a számtalan buddha mindegyikével, százezer tízezernek ezrei százával közvetlen kapcsolatban működik, amíg az összes buddha mérhetetlen Törvényének végére nem jut. Sáriputra, amióta buddhává váltam, sokféle kanna ismeretével és sokféle példázat segítségével mutatom be a Tant, számtalan ügyes eszközzel vezetem az embereket, és arra ösztönzöm őket, hogy váljanak meg ragaszkodásuk tárgyaitól. Miért van ez így? Mert a túlonjutottak az ügyes eszközökben és a bölcsesség tökéletes erényében (pradnyá-páramitá) teljesek. Sáriputra, a Túlonjutott bölcsessége széles és nagy, mély és kiterjedt, mérhetetlen és nem ismer akadályt. Ereje, félelemnélkülisége, elmélyedése, megszabadulása és meditációja a határtalanig terjed. Az eddig be nem töltött törvényeket betöltötte. A Törvény, amit a Buddha betöltött, a legmagasabb törvény, amely még soha nem jelent meg itt, és amelyet nehéz megérteni. A Törvény valóságos természete csak egy buddha és egy másik buddha között táruul fel teljes egészében.

Ekkor a nagy gyülekezetben minden srávaka és szennyeződésektől mentes arhat, valamint a szerzetesek és szerzetesnők, a férfi és női világi követők, akik elméjüket a srávaka, illetve a pratjékabuddha-útra irányították, a következőt gondolták: „Miért mutatta be a Magasztos az ügyes eszközöket ily szívből jövően, és miért beszélt róluk így: »A Törvény, amit a Buddha elért, rendkívül mély és nehezen érthető. Srávakák és pratjékabuddhák egyike sem képes ezt felfogni.« A Buddha csak egyféle megszabadulást hirdetett, ezt a Törvényt mi is megértettük, és a nirvánát elértük. Ezért e kijelentést most nem értjük.”

Ekkor Sáriputra felismerte a négyféle Gyülekezet szívében levő kételyt, amitől még ő maga sem szabadult meg teljesen. A Buddhához fordult és mondta:

- Magasztos, mi az oka és mi a célja annak, hogy te oly szívből jövően hirdeted az összes buddha ügyes eszközét s a rendkívül mély, kifinomult és csodálatos, nehe-

zen felfogható Törvényt? Régmúlt idők óta nem történt ilyen az életemben, és amióta a Buddhát követem, még nem hallottam ilyen beszédet, mint ez. A négyféle Gyülekezetben mindenütt kétség támadt. Magasztos, mutasd meg, miért hirdeted oly nyomatékkkal a rendkívül mély, kifinomult, csodálatos, nehezen érthető Törvényt?

Erre a Buddha Sáriputrához fordult:

- Elég, elég, nem kell tovább szólnod! Ha beszélek erről, minden világ, minden isten és ember megijed és kételkedik. Sáriputra még egyszer kérte és mondta:

- Magasztos, kérlek, hirdesd ezt, kérlek, hirdesd ezt! Miért? E gyülekezet számtalan élőlénye a régebbi idők-től kezdve az összes buddhát látta, és mindegyikük szellemi ereje szilárd, bölcsességük tiszta. Ha ők a Buddha tanítását hallják, akkor tisztelettel telve hinni tudják azt.

A Buddha ismételen mondta:

- Figyelj, Sáriputra! Ha hirdetni kezdem azt, az összes világ istenei, az emberek és aszurák bizonyosan megrettennek és kételkednek. Az elbizakodott szerzetesek ismét a legmélyebb pokolba zuhannak vissza.

Ekkor Sáriputra ismét így kérte a Buddhát:

- Magasztos, esdeklem, hirdesd ezt, esdeklem, hirdesd ezt! Most e gyülekezetben vannak hozzám hasonló emberek, akik számtalan korábbi életükben a Buddhát követték. Ezek az emberek feltétlenül tisztelettel telve tudnak hinni.

Ekkor a Magasztos Sáriputrához fordult és mondta:

- Immár háromszor kértél buzgón. Hogyan is tudnék nem tanítani? Figyelj ide nagyon, és tartsd meg jól elmédben! Miattad pontos megkülönböztetéseket és magyarázatokat fogok adni.

Sáriputra így felelt:

- Nagyon jó! Magasztos, örömmel hallgatlak! A Buddha Sáriputrához szólt:

- A jó Törvényt az összes buddha úgy hirdette, amint az van, de csak akkor, amikor eljött az ideje. Ez éppúgy történik, mint az udumbara virágzása, vagyis hosszú idő alatt csak egyszer.¹ Sáriputra, hidd el, ha egy buddha a Tant hirdeti, akkor szavai nem hamisak és hazugok. Sáriputra, mivel az összes buddha a mindenkori adott helyzetnek megfelelően hirdette a Törvényt, ezért nehéz annak igazi, egyetlen értelmét megérteni. Miért? Mert számtalan ügyes eszközzel, számtalan alkalmatossággal és példázattal mutatom meg az összes Törvényt. Ez a Törvény nem azáltal érthető meg, hogy gondolatokban mérlegelik és osztályozzák. Egyedül a buddhák tudhatják csak. Miért? Az összes buddha csak egyetlenegy nagy dolog véghezvitele miatt jelenik meg a világban: Mit kell ezalatt érteni? A buddhák azért jelennek meg a világban, mert azt kívánják, hogy az élőlények számára a bölcsességet és a buddha megpillantását lehetővé tegyék, s azok világszereget nyerjenek. Sáriputra, ez az egyetlen feladat, az egyetlen cél, amiért a buddhák megjelennek a világban. Sáriputra, csak egyetlen jármű eszközével hirdetem a lényeknek a Tant, a buddha-járművel. Nincsen semmilyen további jármű, sem második, sem harmadik. Ez az egész világon, minden világrészen a Tan igazi lényege. Sáriputra, a múlt összes buddhája mérhetetlen és számtalan ügyes eszközzel, számos előadással és példázattal hirdette és magyarázta a Törvényt a lényeknek. Ez a Törvény, az egyetlen buddha-jármű bemutatása. Mindazon lények, akik a Buddhát követve hallották a Tör-

vényt, végül elérték a mindentudást. Sáriputra, az eljövendő összes buddhával is így lesz ez.

Sáriputra, velem is ugyanígy van ez. A lények sokféle kívánságát ismerem, és saját természetüket követve, különböző karmájuk szerint, a szavakat, példázatokot ügyes eszközként használva tanítom nekik a Törvényt. Sáriputra, mindez azért történik, hogy az egyetlen buddha -jármű mindentudását mind elérjék. A világ tíz irányában ezen kívül nincsen második vagy harmadik jármű. Sáriputra, a buddhák a szennyeződések gonosz világába mennek. Mivel az élőlények szennyezettek, tele vággyal és irigységgel, és így minden módon rossz gyökereket eresztenek, ezért a buddhák az ügyes eszközök erejét használják, és az egyetlen járművön belül megkülönböztetve három járművet tanítanak. Sáriputra, ha egy tanítványom nem hallja és nem tudja, hogy az összes buddha csak bódhiszattvákat tanít, az nem a Buddha tanítványa, az nem arhat, az nem prajékabuddha.

Továbbá Sáriputra, minden szerzetesnél és szerzetesnőnél, aki azt hiszi, hogy már az arhatságot, az utolsó testi létet és a legfelsőbb nirvánát elérte, ugyanígy van, vagyis ők nem a legfelsőbb tökéletes megvilágosodásra törekednek. Ezt jól kell tudnod. Ezek az emberek azok, akik gőgös elbizakodottak. Miért? Mert nem hisznek ebben a Törvényben, ami különösen akkor baj, ha a buddhák végső nirvánába térese után nincs egyetlen jelenlevő buddha sem. Miért? Mert nehéz olyan embereket lelteni, akik a buddhák végső nirvánába térese után egy olyan szútrát, mint amilyen ez is, megértenek, megtartanak, olvasnak, idéznek és jelentését megmagyarázzák. A buddhák, a túlonjutottak szavai nem hamisak, nem hazugok. Más jármű nincsen, csupán egyetlen buddha-jármű létezik.

III. EGY PÉLDÁZAT

Ekkor Sáriputra, magánkívül az örömtől, rögtön föl-emelkedett, kezeit összetette, a Tiszteletreméltó arcára pillantott, s ekképpen szólt a Buddhához:

- Miután a Magasztos és a Törvény hangját hallottam, örömteli szívvel magamon kívül vagyok, és olyasmit tapasztatok, amit még soha. Miért van ez így? Azért, mert régmúlt idők óta követvén a Buddhát hallottam már ezt a Törvényt, és láttam, hogy a sokféle bódhiszattva a buddhává válás jövendölését megkapta, de mi nem voltunk készek a befogadására. Én magam különösen fájdalmasnak éreztem, hogy a Túlonjutott mérhetetlen tudását nélkülözöm.

Magasztos! Midőn az erdő fái alatt egyedül tartózkodtam, akár ültem, akár jártam, a következő gondolattal foglalkoztam: „Mi mégiscsak azonos módon értük el a Törvény valódi természetét. De miért a hínájána Törvényével szabadít meg minket a Túlonjutott? Ez a mi hibánk, nem a Magasztosé. Miért? Mert ha arra vágytunk volna, hogy a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás beteljesíthetőségét hirdesse, akkor bizonyára a mahájána segítségével lettünk volna megszabadítva. Mi azonban nem értettük, hogy ő az adott helyzethez alkalmazott megfelelő ügyes eszközökkel tanított, és amit elsőnek buddha-törvényként hallottunk, azt rögtön hittük és elfogadtuk, utánagondoltunk és következtetéseket vontunk le belőle.”

Magasztos! E régmúlt idők óta éjjel-nappal kétségek közt őrlődtem. Azonban miután azt a Törvényt, amely

¹ A legenda szerint háromezer évenként, valójában tizenkét évenként.

még soha nem jelent meg itt, amelyet még nem hallottam, most a Buddhától hallom, minden kétségem megszűnt, testem és elmém megnyugodott, a szívem békés és szilárd. A mai napon tapasztaltam meg, hogy én valóban egy buddha-fiú vagyok. A Buddha szájából születve, a Törvény által megváltoztatva megértettem a buddhatörvény egy részét.

Ekkor a Buddha Sáriputrának útmutatást adott:

- Most az istenek és emberek, aszkéták és bráhmanák¹ nagy gyülekezete előtt megmagyarázom ezt. A régmúlt időkben állandóan tanítottalak, és a magasabb út felé ösztönöztelek. Te hosszú éveken át követtél engem, felfogtad és tanultad a Tant. Sáriputra, téged a megfelelő ügyes eszközökkel vezettelek, és arra készítettelek, hogy értelmeket szilárdan a buddha járműre irányítsd. Mivel azonban ezt teljesen elfelejtetted, ezért úgy gondold, hogy már elérted a megszabadulást és a túljutást. Mivel ismét azt kívánom, hogy azon az úton járj, amelyre eredetileg léptél a fogadalmiddal, ezért a különböző srávákák számára *A Jó Törvény Fehérlótusza* című mahájána szútrát hirdetem, amely a bódhiszattva Törvényt tanítja, s amelyet a buddhák őriznek és véde-
nek.

Sáriputra! Ama jövőbeli korszakban, mérhetetlen, háttartalan és elképzelhetetlen számú világekorszakok letűnével, miután te a buddhák százezer tízezerének százait tisztelted, és az igaz Törvényt nagyra értékelted, a bódhiszattvák útját végigjártad, el fogod érni a buddhaságot.

Ekkor, amint a négyféle Gyülekezet és a dévák, nágák, jaksák, gandharvák, aszurák, garudák, kimnarák, mahóragák és mások látták, hogy Sáriputra a Buddhától a jövőbeli legfelsőbb tökéletes megvilágosodás jóslatát megkapta, szívük örömmel telt el, és a boldogságtól magukon kívül voltak. Mindannyian tiszteletüket nyilvánították a Buddhának, majd e szavakat mondták:

- A régmúlt időkben a Buddha Benáreszben forgatta meg először a Törvény kerekét. Most ismét megforgatja a Törvény kerekét, amely a legmagasabb, amelyen túl nincs többé más.

Ekkor Sáriputra a Buddhához fordult és mondta:

- Magasztos! Most megszabadultam a kételyektől és a sajnálkozástól. A Buddhától személyesen kaptam meg a jövőbeli, hogy a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást el fogom émi. Van itt azonban ezerkétszáz ember, akik már a régmúlt idők óta megszabadultak az „én” képzetétől és a létezés vagy nemlétezés szemléletétől, s ezért úgy vélik, hogy elérték a nirvánát. Most viszont olyat hallanak a Magasztostól, amit még soha nem hallottak, ezért mindegyikük zavarodott, és kétségek gyötrik őket. Magasztos, kérlek adj magyarázatot arról a négyféle Gyülekezetről, és szabadítsd meg őket a kételytől és az aggálytól!

A Buddha Sáriputrának a következő felvilágosítást adta:

- Hát nem éppen az imént mondtam, hogy a buddhák, a magasztosak, a különböző karmák ismeretével és példázatok elbeszélésével, mint ügyes eszközökkel hirdetik a Törvényt a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás elérésére ösztönözve? Mindezen tanításoknak az a célja, hogy a hallgatói bódhiszattvákká váljanak. És most Sáriputra ismét egy példázattal kívánom ennek jelentését megvilágítani.

Sáriputra! Tételezzünk föl egy országot, egy várost, egy falut, egy öregembert. Évei előrehaladtak, kincse és gazdagsága mérhetetlen. Sok földje, háza és különféle rabszolgái, szolgái vannak. Az egyik háza igen nagy, de csak egyetlen kapuja van. Egyszer csak a ház minden oldalán egyidejűleg hirtelen tűz ütött ki, és az egész házat körbevette. Az öregember fiai, tízen, húszan vagy harmincan éppen a házban tartózkodtak. Amikor az atya a nagy tüzet észrevette, ezt fontolgatta: „Én magam ugyan ki tudok jutni a kapun ebből az égő házból, de fiaim mindannyian elmerültek a játékban, ezért semmit sem vesznek észre, semmit nem fognak fel, nem rettennek meg és nem félnek. Testem és karjaim erősek, de ez most nem elegendő ahhoz, hogy kimentsem őket. Ennek a háznak csak egyetlen kapuja van, és az is szűk. A fiaim még kicsinyek, és semmit sem értenek, ragaszkodnak a játékukhoz. Féltő, hogy meg fognak égni. E rettenetes dologra fel kell hívnom a figyelmüket.”

Ezek után odakiáltott a gyermekeinek: „Gyertek ki gyorsan!”

Noha az atya együttérzéssel eltevé figyelmeztette őket, a gyermekek továbbra is a játékba merültek, és az apa szavát nem hallották meg. Nem ijedtek meg, nem féltek és nem gondoltak arra, hogy kijöjjenek. Játék közben ide-oda szaladgáltak, és csupán atyjukra néztek, majd játszottak tovább. Ekkor az atya azt fontolgatta: „A ház már igen nagy lánggal ég. Ha én és a fiúk nem megyünk ki rögtön, elkerülhetetlenül meg fogunk égni. Ezért most ügyes eszközzel el kell érnem, hogy fiaim megmeneküljenek.”

Az atya tudta, hogy fiai milyen értékes és ritka dolgokat szeretnének, minek örülnének a legjobban, ezért így kiáltott oda nekik:

„Azok a dolgok, amelyeket ti oly nagyon szeretnétek, ritkák és nehezen megszerezhetők. Ezért ha most azonnal nem veszitek el, később megbánjátok! A kapu előtt különböző járművek állnak, kecskefogattal, szarvasfogattal, ökörfogattal, és játszhattok azokkal. Nos hát gyorsan ki kell jutni ebből az égő házból, és mindenkinek megadom azt, amit akar.”

Amikor a gyermekek ezekről az értékes dolgokról hallottak, saját vágyaiktól vezérelve, tülekedve kiszaladtak az égő házból. Amikor az atya gyermekeit biztonságban látta, szíve nyugodt volt és örömmel teli.

Ekkor a fiúk atyjukhoz szóltak:

„Atyánk, kérünk, add nekünk azokat a szép dolgokat, a kecske, a szarvas és az ökör vontatta kocsikat, amelyeket megígértél!”

Sáriputra! Ekkor azonban az atya mindegyik fiának egy-egy teljesen azonos nagy járművet adott. Ez a kocsi nagy, kényelmes és sok drágakővel díszített. A kocsi elé fehér, igen erős ökrök vannak befogva és gyorsak, mint a szél. Miért van ez így? Mert az atya azt gondolta: „Kincsem és gazdagságom háttartalan, ezért hát nem adhatok a fiaimnak csekély értékű kis járműveket. Mindegyikük az én fiam, mindegyiket egyformán szeretem. Számptalan, a hét drágakőből készült nagy kocsim van. Mindegyiküknek egy-egy ilyen akarok adni, nem teszek köztük különbséget.”

Nos, minden egyes fiú felült egy nagy kocsira. Olyan kaptak, amit korábban még soha nem birtokoltak, és még csak titokban sem reméltek. Mit gondolsz Sáriputra? Vajon hamis vagy hazug ez az apa, amiért fiainak teljesen azonos módon egy értékes drágakővel kirakott nagy kocsit adott?

¹ Papi rend.

Sáriputra válaszolt:

- Nem, Magasztos! Ez az atya elérte, hogy fiai megmenekültek a tüztől, így testüket és életüket megóvta. Ez nem hamisság és hazugság. Miért? Mert miközben testüket és életüket megóvta, egy szép és értékes dologhoz jutottak. Az atya ügyes eszközzel megmentette őket az égő házból.

A Buddha Sáriputrához szólt:

- Jól van, jól van! Pontosan így van, ahogyan mondd. Sáriputra! A Túlonjutottal is így van ez. Ő az egész világ atyja. Ő már régóta eltávolított magából minden félelmet, szorongást, gondot, elvakultságot és ostobaságot. Hatalmas földöntúli erőt és a bölcsesség erejét birtokolja, a bölcsesség erényében és az ügyes eszközökben tökéletes. Részvéttel telve állandóan arra törekszik, hogy a lényeknek jót tegyen. Maga is a három világ rozoga, öreg, égő házába születik, hogy megszabadítsa a lényeket a születés, az öregség, a betegség és a halál tüzeitől, a gondtól és szenvedéstől, az ostobaságtól, a sötétségtől és a három méregtől.¹ Midőn tanít és térít, eléri, hogy a legfelsőbb tökéletes megvilágosodáshoz eljussanak. Látja, amint a különböző élőlényeket a születés, az öregség, a betegség, a halál gondja és szenvedése égeti. Látja, amint a vágyaikhoz tapadva sokféle szenvedést élnek meg. Mégis, a szenvedések közepette is, az ilyesféle dolgokban elmerülve élvezettel lubickolnak, semmit sem fognak fel, semmiről sem tudnak, nem rettennek meg mindentől, és nincs bennük emiatt félelem. Nem keresik a szabadulást. E három világ égő házában ide-oda szaladgálnak, és bár szenvedéseket élnek meg, nem rémülnek meg, nem kezdenek el aggódni.

Sáriputra! Amikor a Buddha mindezt látja, a következőket fontolgatja: „Minden lény atyja vagyok, és meg kell őket szabadítanom a szenvedéstől. De nem tudom őket megszabadítani csak a földöntúli erőmet és a bölcsesség erényét alkalmazva.”

Mert, Sáriputra, hogyan is érthetnék meg a buddhák bölcsességét? Az erő és a félelemnélküliség most nem használ. A bölcsességhez egy megfelelő ügyes eszközt kell alkalmazni, hogy a lények a három világ égő házából megszabadulhassanak. Ezért tanítja a Túlonjutott a három járművet, a srávaka-, a prajékabuddha- és a buddha járművet, és így szól a lényekhez:

„Ti mindannyian! Ne törekedjete a három világ égő házában lakni! Ne vágyakozzatok az öt érzékszerv durva és csekély értékű tárgyai, a formák, a hangok, illatok, ízek és tapintható dolgok után, mert megégték! Gyorsan hagyjátok el a három világot, és éréjétek el a három járművet, a srávakák, a prajékabuddhák és a Buddha kocsiját! Csupán egy kicsit igyekezzetek kel.”

Sáriputra! Azok a lények, akik a srávaka járműre vágnak, olyanok, mint akik a kecskefogatos járművet kívánva hagyják el az égő házat. Akik a prajékabuddha járműre vágnak, olyanok, mint azok a fiúk, akik a sarvasfogat miatt hagyják el az égő házat. A buddha-bölcsességet követőlc pedig olyanok, mint akik az ökörfogat miatt jönnek ki az égő házból. A Túlonjutott ezek után így gondolkodik: „Én az összes buddha Törvénykincsét birtokolom, a határtalan bölcsességet, az erőt és a félelemnélküliséget. Ez a sokféle élőlény mind az én gyermekem. Mindegyiküknek azonos mód a nagy járművet kell adnom. Mindezeknek az embereknek az ösz-

szes buddha örömét, elmélyedését és megszabadulását ajándékozom.”

Sáriputra! Emiatt a Túlonjutott nem hamis és hazug. Először a három járművet tanítja, és úgy vezeti az élőlényeket, azután megszabadítja őket a Nagy Járművel. Sáriputra! Tudnod kell, hogy az összes buddha ügyes eszközhöz folyamodva tesz különbséget az egyetlen buddha járművön belül, és ezért hirdeti a három kocsi.

IV. AZ ÖSSZETARTOZÁS FELISMERÉSE

Ekkor, midőn a bölcs Szubhúti, Mahá-Kátjájana, Mahá-Kásjapa és Mahá-Maudgaljájana² a Buddhától azt a Törvényt meghallották, amely még soha nem jelent meg itt, és amelyben a Magasztos Sáriputrának a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás jövődőlését adta, valami rendkívülit éreztek, és örömlükben magukon kívül voltak. Miután tiszteletüket fejezték ki a Buddhának, felpillantottak rá és szólottak:

- Mi, a szerzetesek vezetői az évek során kimerültünk és kifáradtunk. Azt gondoltuk, hogy már elértük a nirvánát, így nem fáradoztunk tovább a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás eléréseért. A Magasztos már régmúlt idők óta hirdeti a Törvényt. Mindvégig ülve testünk elfáradt, miközben csak az ürességről, a formanélküliségről és a nem-cselekvésről való elmélyedést gyakoroltuk. Szívünk azonban nem lelt örömet abban, ahogyan a bódhiszattvák a Törvény földöntúli átható erejét alkalmazva a Buddha-Földeket megtisztítják, és a lényeket tökéletesítik. De miért van ez így? Magasztos, te elérted, hogy mi a háromszoros világot elhagyjuk, és a nirvánát elérjük. Az évek során kimerülve és elfáradva nem kívántuk a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást, amelyre a Buddha a bódhiszattvákat tanította. Most viszont, hogy hallottuk, a Buddha a srávakáknak is a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást jövődöli, szívünkben olyan örömet érzünk, amelyet eddig még soha. Anélkül, hogy gondoltunk volna rá, hirtelen a legértékesebb Törvényt halhatunk. Anélkül, hogy törekedtünk volna rá, egy felbecsülhetetlen értékű drágakövet kaptunk.

Magasztos! Egy példázattal szeretnénk ennek jelentőségét elbeszélni és megvilágítani:

Úgy van ez, mint azzal az emberrel, aki még ifjú korában elhagyta az apját. Hosszú ideig más országokban élt, tíz, húsz, ötven éven át. Az évek múltával egyre nagyobb és nagyobb szegénységbe került. Mindenfelé vándorolt, hogy ruhát és élelmet szerezzen. Az atyja kezdetől fogva kereste a fiát, de nem találta. Egy bizonyos városban lakott, hatalmas volt és gazdag, kincsei kimeríthetetlenek. Bár az apa senkinek sem mondta, mégis állandóan az a gondolat foglalkoztatta, hogy öregkora miatt át kellene adnia fiának a gazdag örökséget. Időközben a szegény fiú atyja házához érkezett. A kapuban állva távolról látta az apját, amint díszes ruhában, értékes dolgokkal körülvéve ül a kertben. Amint a szegény fiú ezt meglátta, félelem fogta el: „Ez bizonyára egy király vagy olyasvalaki, aki a királyhoz hasonló. Ez nem olyan hely, ahova én elszegődhetnék. Nekem egyszerűbb helyet kell keresnem, amely erőmnek jobban megfelel. Ha tovább maradok, valószínűleg kényszeríteni fognak rá, hogy itt dolgozzam.”

¹ Vágy, harag, butaság.

² A Buddha tanítványai, hínájána szentek.

Amint ezt végiggondolta, nyomban elstetett. Az atya azonban meglátta a fiát, akinek átadhatná a gazdag örökséget. Ezért gyorsan szolgákat küldött utána, hogy visszahozzák. Amikor ezek utolérték a fút, és erővel vissza akarták vezetni, a szegény fú megrettent. Halálfélelmében elsápadt és a földre esett. Amidőn ezt az atya a távolból látta, a szolgálai után szólt:

„Nincs feltétlenül szükségünk erre az emberre. Ne hozzátok vissza erőszakkal! Locsoljátok meg az arcát vízzel, hogy visszanyerje az eszméletét, azután ne foglalkozzatok vele tovább!”

Miért? Az atya tudja, hogy fia lelkiállapota rosszabb, mint az övé, magas rangja és gazdagsága kínos helyzetet teremt a fia számára. A szegény fiú nagyon örült, amikor elengedték, és egy szerényebb munkahelyet keresett magának. Minthogy azonban az atya meg akarta nyerni a fiát, kieszelt egy okos tervet. Két embert a fia után küldött, akik dupla bérért felfogadták egy szeméthalom eltávolítására.

Egy másik napon az atya szegényes álruhát öltve állandó munkára fogadta fel a fiát, mindennel ellátta, amire csak szüksége volt, és így szólt hozzá:

„Olyan vagyok, mintha az apád lennék. Hagyd el a bánatot és a gondot! Miért? Én öreg vagyok, te azonban fiatal és erős. Mindig dolgoztál, és úgy látom, nem afféle gonosz vagy, mint más munkások. Mostantól éppúgy a fiam vagy, mintha én nemzettelek volna.”

Ezek után az atya fokozatosan bevonta a fiát a gazdálkodásba, míg nem az végre egyenrangúnak érezhette magát apjával: Ekkor az atya összehívta a rokonait, a királyt, a minisztereket, a nemeseket és a polgárokat, majd közölte velük:

„Tudjátok meg urak, ez itt az én fiam, akit magam nemzettem! Több, mint ötven éve elhagyott, majd magányban és nyomorban szenvedett. Akkoriban hiába kerestem, de ebben a városban rátaláltam, és ismét magamhoz vettem. Ő valóban az én fiam, én valóban az apja vagyok. Most minden vagyonom a fiamé. Ezentúl a fiam rendelkezik minden fölött, amit eddig én kezeltem.”

Magasztos! Mikor a szegény fiú e szavakat meghallotta, igen megörült, hogy olyat ért el, amiben még nem volt része. Azt gondolta: „Az történt velem, amit nem is vártam. Olyan ez, mintha ez az értékes vagyon magától hulott volna az ölembe.”

Magasztos! A gazdag öregember a Túlonjutott, és mi az összes buddha fiai vagyunk. A Túlonjutott bennünket mindig is a fiainak nevezett. A szenvedések, a születés és a halál miatt tévelyegve és tudatlanul a Kis Törvényhez ragaszkodtunk. Ebben szorgalmasan előrehaladtunk, és elértük a nirvánát, azonban csak egyetlen nap bérét kaptuk meg. Amint megkaptuk, szívünkben örvendeztünk és elégedettek voltunk. Mivel a Magasztos tudta, hogy mi a Kis Törvénynek örvendezünk, nem különítette el a Kis és a Nagy Törvényt, hanem azt mondta: „A Túlonjutott bölcsességét kell megértenetek.”

A Magasztos ügyes eszközökkel tanította a Túlonjutott bölcsességét. Ekkor elértük egyetlenegy nap bérének nirvánáját, de azt hittük, hogy nagy bért kaptunk. Emiatt nem kerestük a Nagy Järművet. Nem tudtuk, hogy mi Buddha-fiak vagyunk.

Most azonban ezt megtapasztaltuk. A mai napon a Magasztos meggondolásra készítetett bennünket. Noha mi valójában a régi korok óta a Buddha fiai voltunk, mégis a Kis Törvénynek örültünk. Ebben a szútrában a Buddha most az egyetlen járművet tanítja. Ezért mond-

juk azt, hogy bár nem is vártuk, most a Törvény-király nagy drágaköve magától hulott az ölünkbe. Mindazt, amit a Buddha-fiak elérhettek, elértük.

V. PÉLDÁZAT A GYÓGYNÖVÉNYEKRŐL

Ekkor a Magasztos Mahá-Kásjapához és a többi nagy tanítványhoz szólt:

- Pompás, pompás Mahá-Kásjapa! Ti a Túlonjutott valódi érdemeit mondjátok. Valóban úgy van, ahogy mondjátok. A Túlonjutottnak mérhetetlenek és határtalanok az érdemei, melyek sorolásának nem lehet a végére émi, még ha számtalan világkorszakon keresztül soroljátok is. Kásjapa, a Túlonjutott az összes Törvény királya, és amit ő tanít, az éppen úgy van. Minden tanítást a bölcsességével megalapozva fektetett le. Ezáltal a tanítások a mindentudáshoz vezetnek el. A Túlonjutott figyelemmel kíséri a tanítás egészének tartalmát. Tudja, mi rejlik a lények szíve mélyén, és minden egyes élőlénynek megmutatja mindentudását.

Kásjapa, hasonló ez ahhoz, mint amikor a háromezer-nagyezres-világban¹ a patakok és vízések völgyei mentén füvek, fák, bozótok, erdők és gyógynövények növekednek, számtalan különböző fajta, melyek nevükben és színükben is eltérőek. Egy vízzel telt felhő kiterjedvén az egész háromezer-nagy-ezres világot befedi, és mindenhol egyidejűleg aláengedi a vizet. A nagy felhő által engedett vizet az összes fű, fa, bozót, erdő és a különféle gyógynövények erejük és helyzetük szerint felisszák, és az egyazon felhő vize révén a fajtájuknak megfelelően fejlődnek, növekednek, majd virágba borulnak és gyümölcsöket teremnek. Bár egyazon talajon növekedtek, és egyazon felhő esőjét szívták, mégis mindegyik különböző.

Kásjapa, a Túlonjutott is éppen ilyen. Megjelenik a világban, mint egy hatalmas felhő. Erős hangját az istenek, az emberek és aszurák fölött a világon mindenütt hallatja, kiáltását elzengeti:

„A Túlonjutott vagyok, megmentem a megmentendőket, tudást adok a tudatlanoknak, békességet hozok a nyugtalanoknak. A nirvánába még nem jutottakat a nirvánába vezetem. Ismerem a jelenlegi és a jövőbeli világot. Mindent tudok és mindent látok, ismerem az utat, megnyitom az utat, hirdetem az utat. Ti istenek, emberek és aszurák seregei, mind jöjjetek ide, hogy halljátok a Törvényt!”

Ekkor az élőlények számtalan százezer tízezernek ezrei jöttek a Buddhához a Törvényt hallani. A Túlonjutott mindenkinek aszerint hirdette a Törvényt, hogy éles eszűek, előrehaladtak vagy tompa eszűek voltak-e. A tanítás módja mérhetetlenül változatos volt. Minden lény, aki hallotta nyugalomba és békességbe jutott, megszabadult az akadályoktól, és ezek után erejükhöz mérten haladnak tovább a Törvény útján, míg a mindentudást el nem érik. A Buddha látja a lények hajlamait és tekintettel van azokra, ezért nem rögtön a mindentudást hirdeti, hanem hagyja, hogy a Törvényt képességeik szerint ismerjék meg és fogadják el. Miért van ez így? Mert nehéz a Törvényt megérteni, amit az összes buddha mindig az adott helyzetnek megfelelően hirdet.

¹ Több kozmoszt átfogó nagy kozmosz.

VI. A JÖVENDŐLÉS

Miután a Magasztos e beszédet elmondta, a nagy gyülekezethez fordulva így szólt:

- Ez a tanítványom, Mahá-Kásjapa, a jövődő buddhák világaiban tisztelni és dicsőíteni fogja e buddhákat, és az összes buddha mérhetetlen és Nagy Törvényét fogja hirdetni. Utolsó megtestesülésében pedig eléri a buddhaságot. Saját buddhaneve és saját birodalma lesz.

Ezután a Magasztos a különböző szerzetesekhez fordulva így szólt:

- Ez a Szubhúti a jövődő buddhák világaiban tisztelni és dicsőíteni fogja e buddhákat, és végigjárja a bódhiszattva-utat. Utolsó megtestesülésében pedig eléri a buddhaságot. Saját buddha-neve és saját birodalma lesz.

Ezután a Magasztos ismét a szerzetesek seregéhez fordult és mondta:

- Ez a Mahá-Kátjájana a jövődő buddhák világaiban tisztelni és hódolni fogja őket, a buddhák végső kialakása után mindegyiknek sztúpát fog felállítani, majd még több tízezer buddhát fog ily módon tisztelni. A bódhiszattva-utat végigjárva végül buddhává válik. Saját buddha-neve és saját birodalma lesz.

És a Magasztos ismét a nagy sereghez fordult:

- Ez a Mahá-Maudgaljájana az adományok számtalan fajtájával nyolcezer buddhát fog tisztelni. A buddhák végső kialakása után mindegyiknek egy hatalmas sztúpát fog felállítani, majd még több tízezer buddhát fog ezen a módon tisztelni. Végül eléri a buddhaságot. Saját buddha-neve és saját birodalma lesz.

VII. PÉLDÁZAT A VARÁZSVÁROSRÓL

A Buddha a szerzetesekhez szólt:

- A régmúlt időkben, mérhetetlen, határtalan, elképzelhetetlen számú világkorszakkal ezelőtt, volt egy bizonyos buddha. Amióta a végső nirvánába távozott, rendkívül hosszú idő telt el. A buddha-bölcsességem erejével úgy látom a távoli múltat, mintha csak a mai nap lenne. Ez a buddha eredetileg a megvilágosodás teraszán ült, és már csaknem elérte a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást. Az összes buddha-törvény azonban még nem jelent meg előtte. Végül tíz világkorszak múltán megmutatkozott az összes buddha-törvény, és elérte a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást. Volt neki tizenhat fia. Amikor megtudták, hogy az apjuk elérte a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást, kincseiket és vagyonukat otthagya a buddhához mentek. A tizenhat fiú arra kérte a buddhát, hogy forgassa meg a Törvény kerekét. Együttesen szóltak: „Magasztos, hirdesd a Törvényt! Adj nekünk békeséget! Légy részvétellel és szánalommal irántunk, részesíts bennünket áldásteli változásban!”

A Buddha a szerzetesekhez szólt:

- Amikor ez a buddha a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást elérte, a tíz világtáj ötszázmillió buddhavidága hatszor megremegett. Ezen országok sötét helyeit fény borította el. A keleti irány országainak mennyei Brahmá palotáit olyan fény világította meg, amilyen addig még soha. A Brahmá¹ királyok fölkeresték egymást, hogy a jelenség értelmét megtudják, majd együttesen a nyugati irányba indultak a jel eredetét kutatva. Ott ezt a buddhát látták a megvilágosodás teraszán ülve. Tisz-

teletüket fejezték ki és szólottak: „Szánj meg minket, és részesíts bennünket áldásban! Felajánljuk neked palotáinkat, és szeretnénk, ha elfogadnád azokat. Azt kívánjuk, Magasztos, hogy forgasd meg a Törvény kerekét. Szabadíts meg a lényeket! Nyisd meg a nirvána útját!” Ekkor a buddha némán a beleegyezését adta.

Ezután, ó szerzetesek, a délkeleti irány országainak Brahmá palotáit olyan fény világította meg, amilyen addig még soha. A Brahmá királyok örvendezve felkeresték egymást, majd északnyugati irányba indultak. Ott megpillantották a megvilágosodás teraszán ülő buddhát. Tiszteletüket fejezték ki neki és szólottak:

„Nézz reánk részvétellel és szánakozással, és részesíts bennünket áldásban! Felajánljuk neked palotáinkat, és szeretnénk, ha elfogadnád azokat. Kérünk, forgasd meg a Törvény kerekét, és szabadíts meg a lényeket!”

Ekkor a buddha némán a beleegyezését adta.

Szerzetesek! A déli irány Brahmá királyai is olyan fényességet láttak palotáikban, amilyet korábban soha. Örömben táncra perdültek, majd elindultak észak felé. Ott megpillantották a megvilágosodás teraszán ülő buddhát. Tiszteletüket fejezték ki és szólottak:

„Nézz reánk részvétellel és szánakozással, és részesíts bennünket áldásban! Felajánljuk neked palotáinkat, és szeretnénk, ha elfogadnád azokat. Kérünk, forgasd meg a Törvény kerekét! Add meg, hogy minden lény elérje a békeséget és a nyugalmat!”

Ekkor a buddha némán a beleegyezését adta.

Szerzetesek! Délnyugattól északkeletig az összes többi irányban mindenütt ugyanez történt. Továbbá a zenit és a nadír irányában is mindenütt ez történt. A buddha mind a tíz irány Brahmá királyainak és a tizenhat fiúnak a kérését meghallgatta. Háromszor forgatta meg a kereket, amelyet sem szerzetesek, sem bráhmanák, sem istenek, sem aszurák, sem Brahmák nem tudtak megforgatni.

Először a Négy Nemes Igazságot hirdette:

„A létezés szenvedés. A szenvedésnek oka van. A szenvedés megszüntethető. Van út a szenvedés megszüntetéséhez.”

Ezután a tizenkéttagú Függő Keletkezés (*nidána*) Tanát hirdette:

„A nem-tudástól függenek a karmikus képzőerők. A karmikus képzőerőktől függ a tudat. A tudattól függ a név és forma. A névtől és formától függ a hat érzékszerv. A hat érzékszertől függ az érzékelés. Az érzékeléstől függ az érzet. Az érzettől függ a létszomj. A létszomjtól függ a ragaszkodás. A ragaszkodástól függ a létesülés. A létesüléstől függ a születés. A születéstől függ az öregség, a halál, a szomorúság, a bánat, a szenvedés és a nyugtalanság. A nem-tudás megsemmisítése megszünteti a karmikus képzőerőket. A karmikus képzőerők megsemmisítése megszünteti a tudatot. A tudat megsemmisítése megszünteti a nevet és formát. A név és forma megsemmisítése megszünteti a hat érzékszervet. A hat érzékszerv megsemmisítése megszünteti az érzékelést. Az érzékelés megsemmisítése megszünteti az érzetet. Az érzet megsemmisítése megszünteti a létszomjat. A létszomj megsemmisítése megszünteti a ragaszkodást. A ragaszkodás megsemmisítése megszünteti a létesülést. A létesülés megsemmisítése megszünteti a születést. A születés megsemmisítése megszünteti az öregséget, a halált, a szomorúságot, a bánatot, a szenvedést és a nyugtalanságot.”

¹ A hinduizmus teremtő istene.

Miután e buddha az istenek és emberek nagy gyülekezete előtt ezt a Tant hirdette, több százmillió lény megszabadult a káros tudati befolyásoktól, és elérte a csodálatos elmélyedés szintjét.

Ekkor a tizenhat fiú, aki a legfelsőbb tökéletes megvilágosodásra törekedett, együttesen eme buddhához szólt: „Magasztos! Ez a határtalan számú erényes srávaka tökéletes lett. Magasztos, hirdesd a mi számunkra is a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás Törvényét! Ha halljuk, mindannyian gyakorolni fogjuk a tanítást.”

Ezután ez a buddha a kérést meghallgatva a mahájána szútráját hirdette *A Jó Törvény Fehérlótsza* címmel. Ez a bódhiszattvák Törvénye, amelyet a buddhák őriznek és védenek.

E szútra hirdetése után a tizenhat fiú befogadta és megértette ennek jelentését. Hitükben, elméjükben szilárdan megtartották, majd elérték a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást. Néhány srávaka a Gyülekezetben szintén megszabadult a hit által. De a többi ember, százezrek tízezreinek ezrei, erősen kételkedett.

Szerzetesek! Ezen buddha tizenhat fia jelenleg a világ tíz irányának országaiban hirdeti a Törvényt. E tizenhat fiú közül én, Sákjamuni Buddha vagyok a tizenhatodik. Amióta az emberek sokasága halotta tőlem a Tant, mindegyik a megvilágosodásra törekedett. Ezeket az embereket a srávaka fokozaton állandóan tanítottam, és előkészítettem őket a legfelsőbb tökéletes megvilágosodásra. Ezeknek az embereknek fokról-fokra kellett a buddha ösvényére jutniuk. Hogy miért? Mert a Túlonjutott bölcsességét nehéz hinni, és nehéz megérteni. Az a számtalan ember, akiket hajdan én magam készítettem elő, ti vagytok mind, szerzetesek, s ti lesztek a jövő tanítványaim, amikor majd végleg megszűnök. Ha én megszűntem, lesznek olyan tanítványok, akik nem hallhatják ezt a szútrát, és ezért semmit sem fognak tudni a bódhiszattva-útról. Ők önmaguktól fognak erényeket elérni, és az elképzelésük szerinti nirvánába fognak eljutni. De csak a buddha-jármű segítségével érhető el a nirvána, nem pedig más járművel. A többi járművet a túlonjutottak csak mint megfelelő ügyes eszközt hirdetik. Csupán ha mind tiszták vagytok, hitben és értelemben szilárdak, az üresség tanát megértettétek, és mély meditációba merültetek, csak akkor van itt az ideje annak, hogy a Túlonjutott az összes bódhiszattvát és srávakát egybegyűjtse, és ezt a szútrát hirdesse: a világban nem két jármű vezet a nirvánába. Csupán egyetlen buddha-jármű van, amely a nirvánába vezet. Szerzetesek, tudnotok kell, hogy a túlonjutottak ügyes eszközzel mélyen megértik az emberek természetét, tudják hogy silány dolgokban lelik örömeiket az öt érzékszerv vágyaihoz kötődve. Ezért a nirvánát a buddhák a kedvükre valóan tanítják. Ha az emberek erről hallanak, könnyen tudnak hinni. Egy példával kívánom ezt megvilágítani:

Van egy hatalmas, hosszú, meredek, nehéz és rossz ösvény, amely a messzi távolba vezet, egy olyan félelmetes vidéken, ahol nem laknak emberek. Ez úton menve egy hatalmas sereg ember az értékes drágakövek területét kívánja elérni. Van egy éles eszű, szellemi erővel és világossággal megáldott vezetőjük, aki a meredek út minden csapását, úttalan útját jól ismeri. Az általa vezetett emberek félúton kimerülnek és lemaradnak. Szólnak a vezetőjüknek:

„Fáradtak vagyunk, erőnk fogytán, és tele vagyunk félelemmel is. Nem tudunk tovább menni. Az előttünk

tevő út még nagyon hosszú; fel szeretnénk adni és vissza akarunk fordulni.”

A vezető, aki mestere az ügyes eszközöknek, ezt fontolgatja: „Együttérzéssel kell irántuk viseltetni. Hogyan is akarhatnak lemondani a nagy, értékes drágakövekről és visszafordulni?”

Miután így gondolkodott, egy ügyes eszközzel a veszélyes út felénél egy várost varázsolt. Az emberekhez fordulva ezt mondta:

„Nem kell tovább félnek! Nem kell arra gondolnotok, hogy visszaforduljatok. Íme ebben a városban követhetitek igényeiteket. Ha ide betértek, békés életet élhettek. Ha azután képesek lesztek továbbmenni, és ha az értékes drágakövekhez el akartok jutni, akkor még mindig továbbmehettek.”

Ekkor a teremtmények seregei szívükben örvendeztek: „Végre elhagyjuk ezt a rossz utat, és elérjük, hogy szívünkben békés életet élhetünk.”

Így hát beléptek a varázsvárosba. Azt gondolták, már megszabadultak és békében élhetnek. Egy idő után a vezetőjük látta, hogy az emberek kipihenték magukat, ezért a varázsvárost eltüntette, és így szólt az emberekhez:

„Ti mind! Gyerünk, induljatok, közel van a drágakövek helye. Az iménti várost csak én teremtettem varázslattal, hogy kipihenhesétek magatokat.”

Szerzetesek! A Túlonjutottal is így van ez. Most miattok nagy vezetőként jelent meg, aki ismeri az élet, a halál és a vakság rossz útját, amely meredek és nehéz, hosszú és távolba vezető, amelyen nektek végig kell mennetek, és amelyet magatok mögött kell hagynotok. Ha az emberek azt hallják, hogy csak egyetlen buddha-jármű létezik, akkor nem fogják kívánni a Buddha látását és közelségét, mivel így gondolkodnak: „A buddha-út hosszú és távolba vezető. Csak sok fáradtsággal és szenvedéssel járható végig.”

A Buddha, aki tudja, hogy tudatuk gyenge és félnek, ügyes eszközzel a nirvána két változatát tanítja, ahol kipihenhettek magukat az út felén. Amikor az emberek már ezen a két szinten vannak, akkor a Túlonjutott könnyebben tanítja őket:

„Műveteket még nem fejeztétek be. Az a hely, ahol most vagytok, a buddhák bölcsességének közelében van. Az a nirvána, amit ti elértetek, még nem az igazi. A Túlonjutott az egyetlen buddha-járművet csupán egy ügyes eszközzel tanította három különbözőnek.”

Úgy van ez, miként annál a vezetőnél, aki azért, hogy az emberek kipihenhesék magukat, megteremtette a nagy varázsvárost, majd amikor felismerte, hogy kipihenték magukat, így szólt hozzájuk:

„A drágakövek helye közel van. Az itteni város valójában nem létezik, csupán én varázsoltam.”

VIII. JÖVENDŐLÉS ÖTSZÁZ TAITIVANYNAK

Ekkor Púma, a Buddha egyik tanítványa, szívében korábban nem tapasztalt örömet érezve felállt, hódolatát fejezte ki a Buddha lábai előtt, majd helyére visszatérve a következőket gondolta: „A Magasztos nagyon nagyra becsülendő, amit ő tesz, az rendkívüli. Mindenkor az emberek fajtainak és természetének megfelelően tanítja számukra a Tant, és megszabadítja őket az irigységtől és kötődéseiktől. Nem is vagyunk képesek a Buddha érde-

meit szavakban kifejezni. Szívünk mélyének valódi természetét kizárólag csak a Buddha ismeri.”

Ekkor a Buddha a szerzetesekhez szólott:

- Látjátok Purnát? A Törvényt hirdető emberek között mindig az elsőnek tekintetem, és sokféle érdemeit állandóan dicsérem. Ő mindig tele volt a Törvényem védelmezése és megőrzése iránti igyekezettel, mindig segített hirdetni. A Túlönjutotton kívül senkinek nincs hozzá hasonlítható beszédkészsége. Ne gondoljátok azonban, hogy csupán a Törvény védelmezésében, megőrzésében és hirdetésében tud segíteni. Az elmúlt tizenkilencmillió buddha idején nemcsak hogy mindezekben az első volt, hanem felismerte az összes buddha által hirdetett ürességet, megszerezte az akadálymentes tudás négy fajtáját, teljesen elnyerte egy bódhiszattva földöntúli erejét. Ő a jelenlegi buddhák idején is az első, és a jövőd buddhák idején is az első lesz a Törvény hirdetői között. Fokról-fokra végigjárja a bódhiszattva-utat, és mérhetetlenül sok világkorszak múltán el fogja érni a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást. A buddhaságot elérve saját buddha-neve és saját birodalma lesz.

Ekkor a jelenlevő ezerkétszáz arhat a következőt gondolta:

„Örvendezünk, hogy olyat értünk meg, amit eddig még soha. Nagyon örülnénk, ha a Magasztos mindannyiunknak jóvendölést adna, ugyanúgy mint ahogy a nagy tanítványoknak.”

A Buddha szívük gondolatát felismerve Mahá-Kásjapához fordult:

- A jóvendölések sorában most ezen ezerkétszáz arhat legfelsőbb tökéletes megvilágosodásáról szólok. Több tízezer millió buddha tisztelete után ötszáz arhat buddhává válik, eléri a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást, és mindegyiknek ugyanaz lesz a neve.

Ekkor az ötszáz arhat örömmel telt el amiatt, hogy a buddhaság jóvendölését megkapta. Helyükről rögtön föl-emelkedtek, hódolatukat fejezték ki a Buddha lábai előtt, majd szólottak:

- Magasztos! Olyan ez, mint amikor egy ember, egy hű barátja házába érkezik, bort iszogat, lerészegedik, majd elalszik. Ekkor a jó barátja, akinek dolgaiat kellett intéznie, egy felbecsülhetetlenül értékes gyöngyöt rögzít a vendég ruhájába, majd útjára megy. A részegen alvó ember semmiről sem tud. Miután fölkel, tovább vándorol, és egy másik országba érkezik. Ott munkával sokat fáradozik, hogy megélhetése és ruházata biztosítva legyen. Még ha keveset is ér el, beéri vele. Később találkozik vele a barátja, és végignézve rajta így szól:

„Ó, barátom, hogyan jutottál oda, hogy az élelem és a ruházat miatt ennyit kell fáradoznod? Hiszen hajdanában békés és örömteli életet kívánva neked, egy felbecsülhetetlen értékű gyöngyöt rögzítettem a ruhádba. Azóta is ott van. Ezt azonban nem vetted észre, így létfenntartásodért küzdve szenvedést és megpróbáltatásokat kellett elviselned. Ez igen nagy balgaság. Most azonban menj, és váltsd át a kincset mindarra, amire szükséged van, és amit csak szeretnél! Többé semmiben sem szenvedsz hiányt.”

A Buddhával is így van ez. Amikor régebben minket tanított, elérte, hogy tudatunkat a mindentudásra irányítsuk. De végül mindent elfelejtettünk, és többet nem gondoltunk rá. Amikor az arhaságot elértük, azt hittük, magát a nirvánát is elértük. Vesződések közepette éltünk, és beértük a csekélytel.

A mindentudás iránti vágy azonban tovább élt. Most, hogy a Magasztos tanított minket, mindent megértettünk, amikor így szólt:

„Szerzetesek, amit ti elértetek, az nem a legfelsőbb nirvána. Korábban arra ösztönöztelek benneteket, hogy a Buddha jó gyökereit eresszétek, és egy ügyes eszközzel a nirvána egy fajtáját mutattam meg nektek. De ti azt gondoltátok, hogy az igazi kialvást és túljutást értétek el.”

Magasztos! Most már tudjuk, hogy mi valójában bódhiszattvák vagyunk. Megkaptuk a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás jóvendölését. E karma miatt rendkívül örvendünk, és olyat tapasztalunk, amit eddig még soha.

IX. JÖVENDŐLÉS A MÉG TANULÓ ES A TÖBBÉ MÁR NEM TANULÓ EMBEREKNEK

Ekkor Ánanda és Ráhula így töprengt: „Arra gondolunk, milyen boldogok is lennénk, ha ezt a jóvendölést mi is megkapnánk.”

Helyükről föl-emelkedtek, hódolatukat fejezték ki a Buddha lábai előtt, majd a Buddhához szólva mondták:

- Magasztos, mi is szeretnénk e jóvendölésben részesülni. Mi ismertek vagyunk az összes világ isteneinél, embereinél és aszuráinál. Ánanda a te állandó kísérőd, védi és őrzi a Törvény kincsét, Ráhula pedig a Buddha vér szerinti fia. Ha a Buddha a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás jóvendölését adja nekünk, ezzel nemcsak a mi kívánságunk teljesül, hanem mások reményei is valóra válnak.

Ekkor kétezer srávaka tanítvány, akiknek egy része még tanult, másik része pedig már nem, helyükről föl-emelkedve, kezüket összetéve ugyanazzal a kívánsággal fordult a Buddhához, mint Ánanda és Ráhula.

A Buddha Ánandához szólt:

- Egy jóvendőbeli korszakban buddhává leszel. Saját buddha-neved és saját birodalmad lesz. Oly megszámlálhatatlanul sok bódhiszattvát fogsz tanítani és a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás elérésére készíteni, ahány homokszem van a Gangeszben. Érdemeidet oly sok túlönjutott fogja dicsőíteni, mint a Gangeszben a homokszemek.

Ekkor a gyülekezet nyolcezer bódhiszattvája így gondolkodott: „Még nagy bódhiszattváknál sem hallottunk arról, hogy ily jóvendölésben részesüljenek. Milyen karmájuk van e srávákáknak, hogy ezt elérték?”

A Magasztos, aki gondolataikat felismerte, rájuk tekintett és szólt:

- Ti jó fiak! Ánanda mindig is védte és őrizte az összes buddha Törvény-kincsét, és a bódhiszattvák nagy seregét vezette tökéletesedésre. Ez volt az ő eredeti fogadalma, ezért részesült most e jóvendölésben.

Amikor a Buddhával szemközt álló Ánanda a fenséges buddha-birodalmáról szóló jóvendölést megkapta, és meghallotta, hogy eredeti fogadalmát már teljesítette, szívében oly örömet érzett, amelyet addig még soha. Nyomban visszaemlékezett a régmúlt idők buddháinak Törvény-kincseire és eredeti fogadalmára, így minden kétsége szertefoszlott, és megnyugvást talált a buddhában.

Ekkor a Buddha Ráhulához szólt:

- Egy jóvendőbeli korszakban buddhává leszel. Saját buddha-neved és saját birodalmad lesz. Előzőleg mérhetetlen sok buddhát fogsz tisztelni, és mindegyiknek te le-

szel a legidősebb fia, úgy, mint most nekem. Azután el fogod émi a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást.

Ekkor a Magasztos arra a kétezer még tanuló és már nem tanuló emberre tekintett, akik békés, nyugodt, tiszta elmével, és teljes szívvel a Buddhára figyeltek. Ezután a Buddha Ánandához szólt:

- Látod ezt a kétezer még tanuló és már nem tanuló embert? Ánanda, ezek az emberek ötven világ homokszemének megfelelő számú buddhát fognak tisztelni, dicsőíteni, akiknek Törvény-kincsét védelmezik és megtartják, majd végül a tíz világtáj országaiban egyidejűleg buddhává válnak. Mindegyiküknek ugyanaz a neve és ugyanolyan birodalma lesz.

Amint a kétezer még tanuló és már nem tanuló ember a Buddhának ezt a jövendölését meghallotta, öröm töltötte el a szívüket.

X. A TÖRVÉNY HIRDETŐJE

Ekkor a Magasztos a nyolcvanezer nagy Mester előtt Bhaisadszja-rádzsa („Gyógyítás Királya”) bódhiszattvához szólt:

- Bhaisadszja-rádzsa! Látod a mérhetetlen számú déva, nága, jaksa, gandharva, aszura, garuda, kimnara, mahóra, ember és nem-ember, szerzetes és szerzetesnő, férfi és női világi követő nagy seregében azokat, akik a srávakaságra törekednek, akik a pratjékabuddhaságra törekednek és azokat, akik a buddhaságra törekednek? Ha mindezek *A Jó Törvény Fehérlótusza* szútrának akár csak egyetlen versét vagy mondatát is hallják, amely nekik akár csak egy pillanatra is örömet okoz, a buddhaság pecsétjét adom nekik, és egészen bizonyosan el fogják érni a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást. Továbbá, ha a Túlonjutott végső kialakása és túljutása után akad egy olyan ember, aki *A Jó Törvény Fehérlótusza* szútrának egyetlen versét vagy mondatát meghallva akár csak egy pillanatra is örvendezik, annak én szintén megadom a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás ígéretét. És még tovább, ha akad egy ember, aki *A Jó Törvény Fehérlótusza* szútrának akár csak egyetlen versét is megérti és megőrzi, olvassa és idézi, magyarázza és hirdeti, leírja, és e szútra kötetére tisztelettel telve úgy tekint, mintha az maga a Buddha lenne, és azt virágokkal, illatszerekkel, füzérekkel, szantállal, füstölökkel, selyem baldachinnal, zászlókkal és lobogókkal, ruhákkal és zenével tiszteli, végül összetett kezekkel tiszteletét nyilvánítja, tudd meg Bhaisadszja-rádzsa, ezt az embert mindenki tisztelni fogja. Ez az ember beteljesíti a nagy bódhiszattvák legfelsőbb tökéletes megvilágosodását, együttérzést érez a lények iránt, ezért kívánságának megfelelően fog a világban újraszületni. Az ilyen emberek saját maguk mondanak le megtisztult karmáik gyümölcséről, és a végső kialakásom és túljutásom után a lények iránti részvétől vezérelve e gonosz világba fognak születni, és ezt a szútrát be fogják mutatni. Ezek az emberek a jövendő korszakokban bizonyosan elérik a buddhaságot.

Bhaisadszja-rádzsa! Ha létezik egy gonosz ember, aki egy egész világkorszakon át egy buddha előtt a Buddhát állandóan ócsárolja, annak vétsége még csekély. De ha valaki akár csak egyetlen egy rossz szóval is illeti azt a világi követőt vagy szerzetest, aki *a Lótusz szútrát* olvassa vagy idézi, annak vétsége rendkívül nagy. Tudd meg Bhaisadszja-rádzsa, hogy az az ember aki *a Lótusz szútrát* olvassa és idézi, az a Buddha fenség-

ges kincsével ékesített, s a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást maradéktalanul eléri.

Bhaisadszja-rádzsa! Az összes szútra közül, amit valaha is hirdettem, *a Lótusz szútra* a legelső. Mérhetetlen számú, ezerszer tízezerszer milliónyi szútrát hirdettem már, hirdetek és fogok még hirdetni. Mégis mindezek közül *a Lótusz szútra* az, amit a legnehezebb hinni és megérteni. Ez a szútra az összes buddha titkos, leglényegesebb kincstára, amely fel nem osztható, és megdöbbenően az emberekre rá nem bízható. Ezt az összes buddha őrzi és védi. Régmúlt idők óta nem került nyilvánosságra, és nem hirdették. Ez a szútra, amíg a Túlonjutott itt időzik, sok irigységet és féltékenységet kelt. Mennyivel többet hát az ő végső kialakása és túljutása után!

Bhaisadszja-rádzsa! Tudnod kell, hogy mindazokat, akik a Túlonjutott kialakása és túljutása után ezt leírják, megőrzik, olvassák és idézik, tisztelik és másoknak hirdetik, mindezeket a Túlonjutott a saját köpönyegével borítja be. Továbbá eléri azt is, hogy a más vidékeken levő összes buddha védelmezni fogja őket. Ezeknek az embereknek nagy lesz a hitbéli erejük, kitartó törekvést és sok más jó erőt fognak birtokolni. Tudd meg! Az ilyen ember együtt lakik a Túlonjutottal, és elnyeri, hogy a Túlonjutott a kezét a fejére tegye.

Bhaisadszja-rádzsa! Mindenütt, ahol ezt a szútrát hirdetik, olvassák, idézik, leírják, vagy ahol a szútra kötetei fekszenek, egy, a hét drágaköböl álló sztúpát kell építeni. De nem szükséges, hogy abban ereklyék is legyenek, mert abban már a Túlonjutott egész teste benne van. Ezt a sztúpát virágokkal, illatszerekkel, füzérekkel, selyem baldachinnal, zászlókkal és lobogókkal, zenével és himnuszokkal kell tisztelni és dicsőíteni. Ha az emberek ezt a sztúpát látják és tiszteletteljesen üdvözlik, tudd meg, ők már közel vannak ahhoz, hogy a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást elérjék.

Bhaisadszja-rádzsa! Sok olyan ember van, mind világias, mind szerzetesek, akik ugyan a bódhiszattva-utat gyakorolják, de még nem volt módjuk ezt *a Lótusz szútrát* látni és hallani, olvasni és idézni, leírni és megőrizni, valamint tisztelni. Tudd meg, ezek az emberek még nem megfelelően gyakorolják a bódhiszattva-utat. Ha viszont elérik, hogy ezt a szútrát hallhassák, akkor a megfelelő módon haladnak a bódhiszattva-úton. Tudd, hogy azok a lények, akik a buddha-útra törekednek, és ezt *a Lótusz szútrát* látják, hallják, elméjükkel megértik, befogadják és megőrzik, nagyon közel jutottak a legfelsőbb tökéletes megvilágosodáshoz.

Bhaisadszja-rádzsa! Vegyünk egy példát: Van egy ember, aki nagyon szomjas, és akinek vízre van szüksége. Egy helyen vizet keresve ásni kezd. Amíg a száraz földet látja, tudja, hogy a víz még messze van. Munkáját fáradhatatlanul folytatja és látja, hogy a föld egyre jobban nedvesedik, majd végül lassan eljut a forráshoz. Ahogyan ő egyértelműen tudja, hogy a víz közel van, így van ez a bódhiszattvával is. Tudd meg, hogy az, akinek még nem volt módja közülük ezt *a Lótusz szútrát* hallani, felfogni vagy aszerint gyakorolni, még nagyon messze van a legfelsőbb tökéletes megvilágosodástól. Viszont az, aki hallja, érti, átgondolja és aszerint gyakorol, tudd meg, a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás közelébe jutott. Miért van ez így? Mert a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás a bódhiszattvák számára benne foglaltatik a szútrában. Ez a szútra feltárja az ügyes eszközök tanítását, megnyitja a kaput a buddhasághoz, és megmutatja a

valóságot. E szútra kincsestára mély, szilárd, rejtett és távoli, olyannyira, hogy ember nem érheti el. A Buddha ezt most megnyitotta és megmutatta, hogy a bódhiszattvákat tanítsa és tökéletesítse.

Bhaisadzsa-rádzsa! Ha egy jó fiú vagy egy jó leány a Túlonjutott végső kialakása után a négyféle Gyülekezet számára ezt a *Lótusz szútrát* hirdetni kívánja, miként kell azt tennie? Ez a jó fiú vagy jó leány menjen be a Túlonjutott egyik házába, vegye fel a Túlonjutott ruháját, üljön a Túlonjutott trónusára, és hirdesse a négyféle Gyülekezetnek ezt a szútrát! A Túlonjutott háza az a nagy együttérzéssel és áldással teli szív, amely minden élőlényben megvan. A Túlonjutott köpönyege a beleérző, türelmes szív. A Túlonjutott trónusa a lételemek üressége. Békésen ebben nyugodva, rendíthetetlen elmével kell azután hirdetni ezt a *Lótusz szútrát* a különböző bódhiszattvák és a négyféle Gyülekezet számára.

Bhaisadzsa-rádzsa! Amikor én más országokban leszek, varázserőmmel embereket fogok küldeni, hogy a Tan hallgatóinak seregét összegyűjtsék, és a négyféle Gyülekezet e szútra hirdetését hallhassa. Amikor ezek az emberek a Törvényt hallják, értelmükben hiánytalanul megértik és követik majd. Ha a Törvény hirdetője félreeső, távoli helyen, szabad ég alatt él, akkor dévákat, nágákat, szelemeket, aszurákat és gandharvákat küldök, hogy a Törvény hirdetését hallják. Még ha más országokban tartózkodom is, időről-időre úgy intézem, hogy a Törvényt hirdető láthassa a testemet. Amennyiben e szútra egy versét elfelejti, akkor ismét elmondom neki, és elérem, hogy ismét tökéletesen tudja azt.

XI. A DRÁGAKŐSZTÚPA MEGJELENÉSE

Ekkor a Buddha előtt egy, a hét drágakőből levő hatalmas sztúpa emelkedett ki a földből, és ott lebegett a térben. Sokféle ékszerrel, ötezer korláttal, a fülkék ötezerének tízezreivel és számtalan zászlóval volt díszítve. Ékszerfüzerek lógtak alá, és ékszerharangok millióinak miriádjai voltak rárögztítve. A négy világtáj felé a tamálafa levelének és a szantálfának az illata áramlott, és a világot mindenütt betöltötte. A világ összes lényé tiszteletét fejezte ki a sztúpa előtt.

Ekkor a drágakősztúpa közepéből egy fennhangon dicsérő szó hallatszott:

- Pompás, pompás, Magasztos Sákjamuni! Nagy bölcsességgel, jól hirdeted, hogy A *Jó Törvény Fehérlóhcsa* című szútra a különbségtétel nélküli bódhiszattva Törvényt, tanítja, amit a buddhák védenek és őriznek a sokaság javára. Így van, így van, Magasztos Sákjamuni! Amit te tanítasz, az a tiszta igazság!

Amikor a négyféle Gyülekezet tagjai a lebegő sztúpát látták, és a belsejéből jövő hangot hallották, örömmel töltötte el őket, helyükről felállva, kezüket összetéve tiszteletüket fejezték ki, majd visszatültek.

Ekkor Mahápratibhána („Nagy Ékesszólás”) mahászattva bódhiszattva észrevéve a világok istenei, emberei, aszurái és a többiek szívében kelt bizonytalanságot, a Buddhához fordult és mondta:

- Magasztos, mi az oka annak, hogy ez a drágakősztúpa a földhől megjelent, és a belsejéből egy hang hallatszott?

A Buddha a következőt válaszolta:

- E drágakősztúpa közepében egy túlonjutott van teljes testi valóságában. Régmúlt időkben, megszámlálhatat-

lanul sok világon túl, keleten volt egy birodalom. Ebben volt egy Prabhútaratna („Drágakövekben Gazdag”) nevű buddha. Amidőn ez a buddha még a bódhiszattva utat gyakorolta, egy nagy fogadalmat tett:

„Ha a buddhává válásom és a nirvánába jutásom után a tíz világtáj országaiban lesz egy hely, ahol a *Lótusz szútrát* tanítják, meg fogok jelenni a sztúpámban, hogy ezt a *Lótusz szútrát* hallhassam. Ezt fogom tenni, hogy tanúsítsam, és dicsőíteni fogom, így szólván: pompás!”

Nos tehát, a Prabhútaratna buddha sztúpája a *Lótusz szútra* meghallgatása miatt jelent meg, és arra mondta: „Pompás, nagyon pompás.”

Ekkor Mahápratibhána mahászattva bódhiszattva a Buddhához fordult:

- Magasztos, mi mindannyian nagyon szeretnénk e buddha testét látni.

A Buddha ezt válaszolta:

- E Prabhútaratna buddhának van egy mély és súlyos fogadalma:

„Ha a drágakősztúpám a *Lótusz szútra* meghallgatása céljából egy buddha előtt megjelenik, és azt kívánják, hogy testemet mutassam meg a négyféle Gyülekezet előtt, akkor e buddha tíz világtájban található és a Törvényt hirdető buddhák széttagolt testének mindenholnan vissza kell térnie, és egyetlen egy helyen egyesülnie kell. Akkor személyesen is megjelenek.”

Ezért a szétesztott testemből lett összes buddhát, akik a tíz világtájban találhatók és a Törvényt hirdetik, egybe kell gyűjtenem.

Ekkor a Buddha a szemöldökei közötti fehér szörpihe köréből (*urná*) egy sugarat bocsátott ki. Ezután keleten ötszázmiriád buddha-ország vált láthatóvá. Mindegyiknek kristály volt a talaja, ékkőfákkal és értékes anyagokkal fényesen feldíszítve. Mindegyik buddha-országban buddhák hirdették a Törvényt. Délen, nyugaton és északon, a négy mellékégtájon, fölül és lent mindez ugyanígy történt. Ezután a tíz irány összes buddhája Sákjamuni Buddha felé indult, aki a buddha-országokat egyetlen buddha-országgá egyesítette.

Közben az összes buddha követeket küldött Sákjamuni Buddhához:

- Jó emberek! Menjete most a Sákjamuni Buddhához a Keselyűhegyre és kérdezzétek meg:

„Egészségnek és jólétnek örvendezz? Légzésed könnyű, erőd teljében vagy? A bódhiszattvák és a hallgatóság mind nyugodtak?”

Majd ékszervirágokkal szórjátok be a Buddhát, és mondjátok e szavakat:

„Minden egyes buddha azt kívánja, hogy nyisd meg ezt a drágakősztúpát.”

Akkor Sákjamuni Buddha látta, hogy széttagolt testének buddhái mind megjöttek és egybegyűltek. Mindegyik oroslántrónuson ült, és egyformán azt kívánta, hogy a drágakősztúpa nyíjon meg. Ekkor ő ülőhelyéről fölemelkedett, és megállt a térben. Az egész négyféle Gyülekezet fölállt a helyéről, és ösztetett kezekkel, egy szívvel a Buddhára nézett. Most Sákjamuni Buddha a jobb mutatoujjával kinyitotta a hét drágakőből evő sztúpa ajtaját. Oly erős hang hallatszott, mint amikor egy hatalmas város kapujának reteszét húzzák el, hogy kitárják a kaput. Ezt követően a gyülekezetben mindenki láthatta Prabhútaratna buddhát. Oroszlán-trónusán ült a sztúpában, teste tökéletes és sértetlen volt, és úgy tűnt, mintha elmélyedésben lenne. Végül megszólalt:

- Pompás, pompás! Sákjamuni Buddha, örömtelien, jól hirdeted *A Jó Törvény Fehérlótusza* szútrát. Azért jöttem ide, hogy hallhassam azt.

Amint a négyféle Gyülekezet e szavakat meghallotta, dicséretbe kezdett, mivel ilyen eddig még soha nem történt. Mennyei ékszervirágok sokaságát szórták Prabhútaratnára és Sákjamuni Buddhára. Ezután Prabhútaratna buddha a drágakösztpában levő helyét két részre osztotta, önmaga és Sákjamuni Buddha számára. Sákjamuni Buddha bement a sztúpába, és keresztbe tett lábakkal leült a helyére. Amikor a nagy tömeg látta a két buddhát a sztúpában keresztbe tett lábakkal ülve, mindegyikük azt gondolta magában: „A Buddha magasan és távolban ül. Bárcsak a térbe emelné a Túlonjutott földöntúli erejével a mi egész seregünket.”

Akkor Sákjamuni Buddha a földöntúli erejével az egész nagy tömeget a térbe emelte. Erős hangon a négyféle Gyülekezethez szólt:

- Ki tudja a földi világon *A Jó Törvény Fehérlótusza* szútrát kimerítően hirdetni? Most eljött ennek az ideje. Nemsokára a Túlonjutottnak a végső nirvánába kell távoznia. A Buddha azt kívánja, hogy *A Jó Törvény Fehérlótusza* szútrát a hirdetőknél átadhassa és rájuk bízassa, hogy fennmaradjon.

XII. DÉVADATTA

Ekkor a Buddha a bódhiszattvákhoz, az istenekhez és emberekhez, a négyféle Gyülekezethez szólt:

- Régmúlt, mérhetetlen számú világkorszakban fáradhatatlanul kerestem *A Jó Törvény Fehérlótusza* szútrát. Számos világkorszakon át mindig király voltam. Azután fogadalmat tettem, hogy el fogom émi a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást, és gondolataimat nem hagyom ettől eltéríteni. Mivel a hat érényben tökéletes kívántam lenni, fösვნénység érzete nélkül adományoztam alamizsnákat, elefántokat, lovakat, a hét drágakövet, országokat, városokat, asszonyokat és gyermekeket, rab-szolgákat és rabnőket, szolgákat és kísérlöcset, a fejemet, szemeimet, velömet, agyamat, a testem húsát, kezeimet, lábaimat. Testemet és életemet nem kíméltem. Akkoriban a nép között egy generáció embereinek élethossza mérhetetlen volt. A Törvény keresése miatt lemondtam a trónról, és a kormányzást a hercegre bíztam. A dobokat veretve a négy világtáj felé kihirdettem, hogy a Törvényt kereselem:

„Ki a Nagy Järmüvet hirdetni tudja nekem, azt testem elmúlásáig szolgálni fogom.”

Akkor egy aszkéta jött e királyhoz és szólt:

„Birtokomban van *A Jó Törvény Fehérlótusza* szútra. Ha engedelmeskedsz, feltárom számodra.”

Amikor én, a király, az aszkéta szavait hallottam, örömmel teltem el, és azonnal követtem őt. Mindazzal szolgáltam, amire csak szüksége volt, gyümölcsökkel, vízzel, tűzifával; elkészítettem ételeit, sőt még saját testemet is odaadtam nyughelyül a számára. Mindezekbe sem testileg, sem szellemileg nem fáradtam bele.

Szerzetesek! Az akkori király én magam voltam. A hajdani aszkéta a mostani Dévadatta volt. Hogy végül is elértem a megkülönböztetés nélküli valódi megvilágosodást, és meg tudom szabadítani a lényeket, mindezt Dévadatta nagyszerű bölcsességének köszönhetem. A négyféle Gyülekezethez kihirdetem:

- Dévadatta mérhetetlen számú világkorszak múltán egészen bizonyosan buddhává lesz. Saját buddha-neve és saját birodalma lesz. Húsz középhosszú világkorszakon át lakik majd a világban, és az embereknek a Jó Törvényt fogja tanítani. Számítalan élőlény fogja elérni az arhaság gyümölcset, mérhetetlen számú lény nyitja majd meg tudatát a pratjékabuddhaságra. Számítalan élőlény nyitja meg tudatát a legmagasabb útra, akik el fogják érni az úrra nem születést és azt az állapotot, ahonnan már nincs visszatérés.

A Buddha a szerzetesekhez szólt:

- Ha egy jövődöbeli világban egy jó fiú vagy egy jó leány *A Jó Törvény Fehérlótusza* szútra *Dévadatta* fejezetét hallja, tiszta szívvel és tiszteletteljesen hiszi, és kételetyt, bizonytalanságot nem enged felmerülni, akkor az illető nem fog a pokolba vagy az éhezö szellemek, vagy az állatok világába zuhanni, hanem a tíz irány buddháinak jelenlétekor fog újjaszületni, és ott bizonyosan hallani fogja ezt a szútrát.

Ekkor egy távoli világ bódhiszattvájája Prabhútaratna buddhához szólt:

- Engedélyezd, hogy most ismét visszatérjünk saját országainkba!

Erre Sákjamuni Buddha mondta:

- Jó fiú! Várj még egy pillanatra! Itt van egy bódhiszattva, Manyzsusrí. Találkoznotok kell vele, hogy a Jó Törvényről beszélgessetek. Azután visszatérhetek saját országaitokba.

Ekkor az ezerszirmú lötuszvirágon ülö Manyzsusrí és a kíséretében levö bódhiszattvák Szágara sárkánykirály tenger alatti palotájából fölemelkedtek a levegöbe. Manyzsusrí megállt a térben, majd a Keselyühegyre indult. Ott leszállt a lötuszvirágról, a Buddhához lépett, hódolatát fejezte ki a Magasztos lábai előtt, majd a távoli világ bódhiszattvájához ment. Az megrdezte tőle:

- Hány élőlényt térítettél meg a sárkány palotájában? Manyzsusrí így válaszolt:

- Számuk mérhetetlen, szóval ki nem fejezhető, értelemmel nem mérhető. Várj egy pillanatra, bizonyoságot adok róla. Szavait még be sem fejezte, máris számítalan bódhiszattva

emelkedett ki a tengerből, a Keselyühegyhez mentek, és a térben lebegtek. Mindegyiket Manyzsusrí térítette és szabadította me\$. Manyzsusrí így szólt:

- Ok azok, akiket a tengerben tanítottam és megtérítettem. Mindig csak *A Jó Törvény Fehérlötusza* szútrát hirdettem.

A távoli világ bódhiszattvájája kérdéssel fordult Manyzsusríhoz:

- Ez a szútra rendkívül mély, kifinomult és csodálatos. Drága kincs a többi szútra között, és a világban rendkívül ritka. Ha egy ember lelkiismeretesen és szorgalmasan törekszik, ezt a szútrát gyakorolja, akkor gyorsan elérheti a buddhaságot? Manyzsusrí így szólt:

- Itt van Szágara sárkánykirály leányának példája. Ö csupán nyolc éves. Bölcsességével és éles eszével jól ismeri a karmát, amely az emberek cselekedetének mindenkor gyökereiből ered. Tudja a dháranlsat, és fel tudja fogni, meg tudja tartani a buddhák által hirdetett mély és titkos tanokat. Mély meditációba merülve szívét egy pillanat alatt megnyitotta a megvilágosodás felé, és elérte a többé vissza már nem térés állapotát. Beszéde akadály nélküli, minden lény iránt részvétet érez, érdemei tökéletesek. Képessé vált a megvilágosodás elérésére.

A távoli világ bódhiszattvájája mondta:

- Láttam, amint a Sákjamuni Túlonjutott mérhetetlen számú világkorszakon át fáradsággal, szenvedéssel gyakorolt, így érdemeket halmozva, erényeit növelve a bódhiszattva-utat járta. Csak ezután ért a megvilágosodás útjának a végére. Ezért nem tudom elhinni, hogy ez a leány képes legyen az igazi megvilágosodásra.

Szavait még be sem fejezte, amikor a sárkánykirály leánya hirtelen megjelent, meghajolt a Buddha előtt, majd helyet foglalt. Akkor Sáriputra így szólt a sárkányleányhoz:

- Azt gondolod, hogy rövid idő alatt a legfelsőbb utat érted el. Ez nehezen hihető. Miért? Mert egy nő teste tisztátalan és nem a Törvény edénye. Hogyan lehetsz képes a legfelsőbb megvilágosodást elérni? A buddha-út nagyon hosszú. Csak mérhetetlen számú világkorszakon át történő szorgos törekvéssel és folyamatos előrehaladással érhető el a megszabadulás. s végül a megvilágosodás. Továbbá, egy asszony számára a teste miatt még öt akadály van: 1. nem lehet a Brahmá Mennyek királya, 2. nem lehet Indra, 3. sem Mára¹ király, 4. sem kerékforgató szent király, 5. sem buddha. Hogyan is lenne hát elérhető egy női testtel a gyors buddhává válás?

Nos, a sárkányleánynak volt egy értékes gyöngye. Fogta és átnyújtotta a Buddhának, aki rögtön el is vette azt. A sárkányleány a távoli világ bódhiszattvájához és Sáriputrához szólt:

- Az értékes gyöngyöt átnyújtottam, és a Magasztos elvette azt. Ez gyorsan történt, avagy nem?

Ők válaszoltak:

- Nagyon gyorsan. A leány így szólt:

- Földöntúli erőtökkel látnotok kell, hogy én még ennél is gyorsabban válok buddhává.

Ebben a pillanatban az egész gyülekezet látta, hogy a sárkányleány hirtelen férfivá változott. Befejezte a bódhiszattvautat, és a déli világba ment, ahol egy ékszerlótuszvirágon ülve elérte a megkülönböztetés nélküli tökéletes megvilágosodást, és az élőlényeknek a jó Törvényt hirdette mindenütt. Amikor a bódhiszattvák és a földi világ összes lényei ezt látták, szívüket öröm töltötte el. A beszédet hallgatók közül mérhetetlenül sok lény elérte a többé vissza már nem térés állapotát. Háromezer lény pedig a megvilágosodásra irányította tudatát, és megkapta a jövedőlést a buddhaság elérésére. A távoli világ bódhiszattvája, Sáriputra és az egész gyülekezet ekkor hallgattak és hittek.

XIII. MEGTARTÁS

Ekkor Bhaisadzsa-rádzsa mahászattva bódhiszattva és Mahápratibhána mahászattva bódhiszattva húszezer bódhiszattva kíséretében a következő fogadalmat tették a Buddha előtt:

- Magasztos, ne legyen gondod! A Buddha végső kilátása után ezt a szútrát tiszteletteljesen fogjuk őrizni, olvasni, idézni és hirdetni. Az elkövetkező gonosz időkben az élőlényekben a jó gyökerek egyre inkább megfogyatkoznak, viszont az elbizakodottság erősödni fog, a megszabadulástól messzi eltávolodnak. Bár nehéz lesz őket tanítani, minden erőnket arra fordítjuk, hogy ezt a szútrát olvassuk, idézzük, megtartsuk, hirdessük, leírjuk

¹ Kísértő gonosz, az egyik alsóbbrendű égi birodalom uralkodója.

és a legkülönbözőbb módon tiszteljük, testünket és életünket nem kímélve.

Most a buddhaság jövedőlést elnyert ötszáz arhat fordult a Buddhához és szóltak:

- Magasztos! Mi magunk is letesszük a fogadalmat, hogy ezt a szútrát más országokban hirdetni fogjuk.

Továbbá nyolcezer még tanuló és többé már nem tanuló ember, aki a buddhaság jövedőlést megkapta, szintén fogadalmat tett:

- Magasztos! A későbbiekben mi is hirdetni szeretnénk e szútrát más országokban.

Ekkor a Buddha nevelőanyja, szülőanyjának húga, Mahápradzsa-patí szerzetesnő hatezer még tanuló és többé már nem tanuló szerzetesnővel helyükről felálltak, kezüket összetették, és a Magasztos arcára néztek. Akkor a Magasztos így szólt Mahápradzsa-patíhoz:

- Miért nézel a Túlonjutottra ily gondterhelt arccal? Szíved mélyén arra gondolsz, hogy a te nevedet nem említettem a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást jövedőlvél? Erről korábban már szóltam; a jövedőlést minden srávaka megkapta. Mivel te most mégis jövedőlést szeretnél kapni, tudd meg, hogy egy elkövetkezendő korszakban nagy Törvényhirdető leszel, s a hatezer még tanuló és többé már nem tanuló szerzetesnő veled együtt Törvényhirdető lesz. Ezen a módon fokozatosan végigjárom a bódhiszattva-utat, és végül eléred a buddhaságot. Hatezer társnőd szintén eléri ezen az úton a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást.

Ekkor Jasódhará szerzetesnő, Ráhula anyja, magában azt gondolta: „A Magasztos egyedül az én nevemet nem említette a jövedőlést elnyertek között.”

Akkor a Magasztos Jasódharának mondta:

- Egy elkövetkező korszakban a bódhiszattva-utat fogod gyakorolni. Törvényhirdető leszel, és fokozatosan végigjárom a buddha-utat, el fogod érni a buddhaságot.

Akkor Mahápradzsa-patí és Jasódhará szerzetesnők, valamint kíséretük szíve oly örömmel telt el, amelyet korábban még soha nem éreztek, majd így szóltak:

- Magasztos, mi is szeretnénk hirdetni ezt a szútrát más irányok országaiban!

Ekkor a Magasztos a mahászattva bódhiszattvák nyolcvanezer százezrének millióira pillantott. E bódhiszattvák mindegyike azon a fokon volt, ahonnan már nincs visszaesés, forgatták a Törvény kerekét, és ismerték a különböző dháranákat. Rögtön fölemelkedtek a helyükről, a Buddha elé léptek, és a következőket gondolták: „Ha a Magasztos megbíz bennünket e szútra megtartásával és hirdetésével, akkor a Buddha tanításának megfelelően tovább fogjuk vinni ezt a Törvényt.”

Majd így gondolkodtak: „A Buddha kitart hallgatása mellett, és a megbízást nem adja meg. Mit tegyünk?”

Akkor a bódhiszattvák eredeti fogadalmuknak megfelelően szóltak:

- Magasztos! A Túlonjutott végső nirvánába térése után a világ tíz irányába szétszóródunk, és a lényeket arra fogjuk ösztönözni, hogy ezt a szútrát leírják, megértsek, megtartsák, olvassák és idézzék, a jelentését magyarázzák, a Törvénynek megfelelően gyakoroljanak. Mindez a Buddha fenséges ereje révén történhet meg. Magasztos, még ha más vidéken tartózkodsz is, óvjál és védjél bennünket!

XIV. BÉKÉS ÉLET

Ekkor Manydzsusrí mahászattva bódhiszattva a Buddhához szólt és mondta:

- Magasztos! Rendkívül kevesen vannak az ilyen bódhiszattvák. Itt most letették a nagy fogadalmat. A későbbi gonosz időkben szeretnék ezt a *Lótusz szútrát* védeni, megőrizni, olvasni, idézni és hirdetni. Magasztos! Mi módon tudják a mahászattva bódhiszattvák a későbbi gonosz időkben ezt a szútrát hirdetni?

A Buddha Manydzsusrínak így válaszolt:

- Ha egy mahászattva bódhiszattva a későbbi gonosz időkben ezt a szútrát hirdetni szeretné, akkor Négy Törvényben kell állhatatosnak lennie.

1. Először is, amennyiben a *cselekvés és az emberi kapcsolatok* bódhiszattva-életét éli, akkor megfelelően tudja a lényeknek ezt a szútrát hirdetni. Manydzsusrí, miért nevezik ezt a mahászattva bódhiszattvák cselekvési területének? Ha egy mahászattva bódhiszattva a türelem szintjén él, akkor beleérező, kiegyenlítő és megfelelő módon az összhangot keresi, nem hirtelen, nem mértéktelen, tudata mindig rendíthetetlen. Továbbá, ha semmilyen szélsőséges tant nem követ, akkor minden lételem természetét olyanak látja, amilyen az valójában. Továbbá nem tesz megfontolásokat vagy megkülönböztetéseket a Törvényt illetően. Miért beszélnek a mahászattva bódhiszattvák emberi kapcsolatainak területéről? Egy mahászattva bódhiszattva nem áll szoros viszonyban az ország királyával, a trónörökösrel, a miniszterekkel és hivatalnokokkal, sem a különböző tévhitűekkel: brahmácsárinokkal,¹ nirgranthákkal² és másokkal; valamint nem áll szoros viszonyban azokkal, akik világi irodalmat, különféle írásokat vagy költeményeket szereznek, sem a lókájatikákkal,³ sem a lókájatikákkal szembenállókkal.⁴ Ezenkívül nem izgatják az olyan brutális játékok, mint az ökölharc, sem a táncok, énekek és színjátékok. Nem bíznak meg abban az emberben, aki a csandálák⁵ rossz mesterségét űzi, disznót és birkát, szárnyast és kutyát tenyészt, aki vadászik és halászik. Amennyiben ilyen emberek jönnek hozzá, rögtön hirdeti a Törvényt, és nem vár semmit sem. Továbbá nem ápolja a kapcsolatot olyan szerzetesekkel és szerzetesnőkkel, férfi és női világi követőkkel, akik a srávakaságra törekednek. Amennyiben egy eljön hozzá, az alkalomnak megfelelően hirdesse a Tánt, de ne várjon semmit sem.

Manydzsusrí, továbbá egy mahászattva bódhiszattva egy nő számára nem hirdetheti a Törvényt sóvárogva, nem örülhet annak, hogy látja őt. Egy idegen házba lépve nem szórakozhat kislányokkal, ifjú lányokkal vagy özvegyasszonyokkal. Továbbá nem közeledhet az eunuchokhoz sem. Ne menjen egyedül idegen házba! Ha azonban ez mégis szükséges, egész tudatával a Buddhára gondoljon. Amennyiben a Törvényt asszonyok számára hirdeti, ne nevetgéljen, a mellkasát se mutassa, még a Törvény érdekében se legyen bizalmas, még kevésbé más dolgok miatt. Ne kívánjon túl fiatal vagy gyermek tanítványokat oktatni. Rendszeresen és kedvvel üljön

¹ A védákat követő bráhmanák.

² Meztelen dzsaina aszkéták.

³ Materialisták; világi utat követők.

⁴ A materialistákkal szemben állók; a világi utat megvetők.

⁵ A négy varnán („renden”) kívüli, alacsony rangú, megvetett érinthetetlenek.

meditáló ülésben, elhagyatott helyen gyakoroljon. Manydzsusrí, ezt nevezik a kapcsolatok első fokának.

Továbbá egy mahászattva bódhiszattva a lételemeket üresként szemléli, olyan puszta jelenségekként, mint amilyenek valójában. Nem mennek, nem mozognak sem előre, sem visszafelé, olyanok, mint az üres tér, nem valóságosan létező dolgok. A szavak útját elvágják, nem keletkeznek, nem jelennek meg. Név és forma nélkül valójában nem létező dolgok. Mérhetetlenek, határtalanok, akadály nélküliek. Csupán okok és feltételek alapján léteznek, függőségi viszonyban. Ezért mondom: állhatatosan figyelje a Törvény efféle megjelenésformáit. Ezt a mahászattva bódhiszattva kapcsolatai második fokának nevezik. Ilyen értelemben mondom tehát, hogy egy bódhiszattva az első módszerben, a *tettekben szilárd nyugalomban legyen*.

2. Továbbá Manydzsusrí, ha a Túlonjutott végső kiadvása utáni gonosz időkben valaki ezt a szútrát hirdetni kívánja, *szilárd legyen az örömteli gyakorlásban, a szavak módszerében*. Ha ezt a szútrát saját ajkaival mutatja be, hirdeti, olvassa, ne az emberek és a szútra szövegek hiányosságairól szóljon. Más Törvényhirdetőket ne tegyen nevetségessé, ne helyezze magát föléjük, ne szóljon más emberek jóságáról vagy rosszaságáról, balsikereiről, érdemeiről és hanyagságairól. A srávákában ne támaszson kétségeket, hibáikat ne nevezze meg, de szép tetteiket se dicsőítse. Továbbá szíve ne legyen gyűlölködő és irigy. Elméjének ilyen szilárd és örömteli nyugalma miatt a hallgatósága nem fog ellene fordulni. Azoknak, akik nehéz kérdéseket tesznek fel, ne a hínájára Törvény szerint válaszoljon, hanem csakis a mahájána értelmében.

3. Továbbá Manydzsusrí, ha a Túlonjutott végső kiadvása utáni gonosz időkben valaki ezt a szútrát hirdetni kívánja, *szilárd legyen a gondolatok örömteli gyakorlásában*. Szívében ne tápláljon irigységet és csalódást. Ne vesse meg a buddhautat komolyan járókat, és ne vizsgálgassa előrehaladásuk fokát. A srávakaság, a pratjékabuddhaság vagy a bódhiszattva útját járókat kétségeik idején ne csüggyesse, mondván, hogy a valódi úttól eltávolodtak. Ne bocsátkozzon bele az egyes tanok tárgyalásába, és ne is vitatkozzon róluk. Minden lény iránt nagy együttérzéssel legyen, a túlonjutottakra mint jó atyákra gondoljon, a bódhiszattvákra pedig mint nagy mesterekre. A tíz irány sokféle bódhiszattváit teljes szívvel tisztelje. Minden lény számára egyformán hirdesse a Törvényt, és a Törvénynek megfelelően se többet, se kevesebbet ne mondjon. Még azok számára se hirdessen többet, akik a Törvényt erősen kedvelik. Manydzsusrí! Ha a mahászattva bódhiszattva a gondolatok örömteli gyakorlását végigviszi, akkor ezen szútra hirdetése esetén semmi sem fenyegetheti, semmi sem zavarhatja össze. Lesznek, akik ezt a szútrát vele együtt fogják olvasni és idézni. Emberek sokasága fog jönni, hogy meghallgassa őt, s e szútrát majd megőrzik emlékezetükben, idézik, hirdetik, leírják, és a szútra könyveit tisztelik.

4. Továbbá Manydzsusrí, ha egy mahászattva bódhiszattva az elkövetkezendő végidőkben, amikor a Törvényt veszély fenyegeti, megőrzi a *Lótusz szútrát*, akkor az emberek között nagy jóságot tápláljon szívében, és azok iránt, akik nem bódhiszattvák, nagy együttérzéssel legyen. *Szilárd nyugalma legyen a fogadalom örömteli gyakorlásában*. Gondoljon arra: „Ezeknek az embereknek nagy hátrányuk van a Túlonjutott Törvényhirdetése tekintetében. Nem hallották őt, nem ismerik, nem értik, nem kérdezősködnek utána, nem hiszik.

Ezért amikor a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást elértem, földöntúli átható erőmmel és bölcsességgemmel a Törvényhez fogom vezetni őket, annak a szintnek megfelelően, amelyen állnak.”

Manydzsusrí, az a mahászattva bódhiszattva, aki a Túlonjutott végső kialakása után ezt a negyedik módszert végigviszi, mentes a tévedéstől. A szerzetesek és szerzetesnők, a férfi és női világi követők, a király, a trónörökös herceg, a miniszterek, a nép, a bráhmanák tisztelni fogják őt. Még a mennyei istenek is állandóan követni és kísérni fogják, hogy a Törvényt hallhassák. Ha egy faluban, városban vagy egy elhagyatott helyen, a szabad ég alatt vagy az erdőben valaki nehéz kérdéseket fog feltenni neki, akkor az istenek éjjel és nappal védeni fogják őt, hogy mindenkinek öröme teljék a Törvényben. Miért? Mert ezt a szútrát az összes múltbéli, jelenlegi és jövőbeli buddha földöntúli erővel védelmezi. Manydzsusrí! Számtalan országban a szútrának még csak a címét sem hallották, még kevésbé láthatták, értették, őrizhették, olvashatták és idézhették.

Manydzsusrí! Olyan ez, mint például egy hatalmas király, aki harci erejével más országokat meg akar hódítani. Ha a kisebb királyok nem követik a parancsait, csapatokat mozgósít, és megbünteti őket. Ha a király azt látja, hogy katonái a csatában kitüntetik magukat, rendkívül örül, és érdemeik szerint megajándékozza őket. Földeket, házakat, falvakat vagy városokat adományoz, vagy ruhákat, öltözeteket, vagy láncokat, ékszereket, rabszolgákat vagy népeket ad. Csak saját hajának sugárzó ékkövet nem adja oda. Miért? Mert ez az egyedülálló ékkő csak a király fején van, s ha azt odaadná, a király kísérete nagyon megrémülne és csodálkozna. Manydzsusrí! A Túlonjutottal is éppígy van. A meditáció és a bölcsesség erejével elérte a Törvény birodalmát, és a három világban király lett. De a sokféle Mára király nem akar behódolni. Amikor a Túlonjutott okos és bölcs tábornokai harcolnak velük, az ő szíve is örvendezik sikereik fölött, és a négyféle Gyülekezetben az összes szútrát hirdeti. Szívüknek örömet okoz, megajándékozza őket az összes Törvény kincsével, az elmélyedéssel, a megszabadulással, a tisztaság gyökereivel és az erővel. Továbbá a nirvána városát ajándékozza nekik, és azt mondja, hogy elérték a kialakást és a túljutást. Vezetve őket mindegyiküknek örömet szerez. De ezt a *Lótusz szútrát* nem hirdeti a számukra. Manydzsusrí! Éppígy, mint a szívében örvendő király, aki az érdemeket szerzett katonákat látja, és azt a hihetetlen ékkövet, amit hosszú ideje a hajában hordott, és amit senkinek sem adott oda meg gondolatlanul, ezt most odaajándékozza, hát éppígy van a Túlonjutottal is. A háromszoros világban ő a nagy Törvénykirály. A Törvénnyel minden lényt tanít és térít. Amint a Túlonjutott látja, hogyan harcol az ő bölcs és nemes hadserege a személyiség-képzet (*öt szkandha*) tévHITE ellen, hogyan semmisíti meg a nem-tudást és a halált, a három mérget, akkor fölöttébb örvendezik, és előveszi ezt a szútrát, amelynek segítségével az élőlények elérhetik a mindentudást. Manydzsusrí! Ez a *Lótusz szútra* az összes buddha legtökéletesebb tanítása, és az összes tanítás közül ez a legmélyebb. Utolsóként adom ezt, mint ama király a sugárzó ékkövet, amit sokáig őrzött és végül odaajándékozott.

Manydzsusrí! Ez a *Lótusz szútra* az összes túlonjutott buddha legtitkosabb kincse. Az összes szútra közül a legeslegértékesebb. Ezt a hosszú ideig őrzöttet a mai napon először nyújtom át nektek.

XV. BÓDHISZATTVÁK ELŐJÖVETELE A FÖLDBŐL

Ekkor a más területek országaiból érkezett mahászattva bódhiszattvák, nyolcszor többen, mint a Gangesz homokszemei, a nagy sereglet közepén a kezüket összetéve tiszteletüket nyilvánították. A Buddhához fordulva mondták:

- Magasztos, ha engedélyezed, hogy a végső nirvánába jutásod után e földi világban tartózkodjunk, és szorgosan előrehaladva ezt a szútrát védelmezzük és megtartsuk, olvassuk és idézzük, leírjuk és tiszteljük, akkor mi tovább fogjuk hirdetni azt e földön.

A Buddha akkor így szólt hozzájuk:

- Állj, jó fiak! Nincs rá szükség, hogy ti őrizzétek és védelmezzétek ezt a szútrát. Miért? Mert a földi világon hatvanezerszer több mahászattva bódhiszattva van, mint ahány homokszem a Gangeszben. Minden egyes bódhiszattvának megint csak akkora kísérete van, amely hatvanezerszer több, mint ahány homokszem van a Gangeszben. Ezek az emberek képesek arra, hogy védjék és megtartsák, olvassák és idézzék, valamint hirdessék ezt a szútrát.

Amint a Buddha ezt tanította, a földi háromezer-nagy-ezerszeres világ országainak talaja megremegett, és közepükből a mahászattva bódhiszattvák mérhetetlen ezrei tízezreinek százezrei emelkedtek ki egyidejűleg. Mindegyik bódhiszattva teste aranyló fénnel világított és a harminckét jeggel volt ellátva. Előzőleg mindegyikük e világ mélységének végtelen terében tartózkodott, és Sákjamuni Buddha szavai hallatára jelentek meg. Mindegyikük oly nagy kíséretet vezetett, amely több, mint hatvanezerszer annyi személyből állt, mint ahány homokszem van a Gangeszben. Ezenkívül még megszámlálhatatlanul sokan voltak.

Miután e bódhiszattvák a földből előjöttek, a csodálatos sztúpában ülő Prabhútaratna buddhához és Sákjamuni Buddhához járultak. Ott lerótták tiszteletüket, majd elfoglalták helyüket. A bódhiszattvák seregében volt négy bódhiszattva, aki a többiek mestere, vezetője és szóvivője volt. A nagy sereg élére állva, összetett kezekkel Sákjamuni Buddhára néztek és megkérdezték:

- Magasztos! Egészségnek és jólétnek örvendesz? Békességben és örömben vagy? Könnyű azokkal a tanítást megértetni, akiket meg akarsz szabadítani? Nem teszük a Magasztost beteggé és fáradttá?

Ekkor a Magasztos így szólt a bódhiszattvák nagy seregéhez: - Így van ez, így van ez! Ti jó fiak mind, a Túlonjutott békés és örvendező, mentes a bajtól és a nyugtalanságtól. Az emberek könnyen megtéríthetők és megszabadíthatók, fáradtság nélkül. Miért? Mert ezek az emberek régmúlt idők óta állandóan részesültek a tanításomban. Továbbá a múltbéli összes buddhát tisztelték, különféle jó gyökereket ültettek el, elérték a buddhabölcsességet. Nem azokról beszélek, akik korábban a Kis Járóvetet tanulmányozva gyakoroltak és tanultak. De most ezeket az embereket is e szútra hallgatására és a buddhabölcsesség elérésére készítetem.

Ekkor Maitréja bódhiszattva és a többi bódhiszattva ezt gondolták: „Régi koroktól nem láttunk olyat, és nem hallottunk arról, hogy a mahászattva bódhiszattvák ilyen nagy serege jött volna elő a földből.”

Maitréja mahászattva bódhiszattva felismerte a bódhiszattvák gondolatait és kétségeit, így a Buddhához fordult és megkérdezte:

- Magasztos, honnan jött a bódhiszattvák e mérhetetlen nagy serege? Milyen okok eredményezték e kannájukat a kezdetektől mostanáig?

Ekkor a Magasztos így szólt Maitréja mahászattva bódhiszattvához:

- Ezt a mérhetetlen számú mahászattva bódhiszattvát, akik a földből előjöttek, én tanítottam és térítettem meg, miután a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást elértem. Én vezettem és irányítottam őket az úton. Ezek a bódhiszattvák a térben tartózkodtak.

Ekkor Maitréja mahászattva bódhiszattva és a számtalan bódhiszattva szívében kétely támadt és csodálkoztak. Magukban ezt gondolták: „Hogyan lehetett képes a Magasztos oly rövid idő alatt ilyen mérhetetlen, határtalan számú bódhiszattvát tanítani és megtéríteni, majd a legfelsőbb tökéletes megvilágosodáshoz vezetni?”

És Maitréja a Buddhához szólt:

- Magasztos, amióta a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást elérted, negyven év telt el. Hogyan tudtál ilyen rövid idő alatt ilyen nagy buddha-cselekedetet véghezvinni? Magasztos, mindez nehezen hihető. Olyan ez, mintha egy huszonöt éves egészséges ifjú ember százévesekre mutatva azt állítaná: ezek az én fiaim. És a százévesek az ifjúra mutatva azt mondanák: ez a mi apánk, aki nemzett és nevelt minket. Amennyire nehéz ilyesmit elhinni, ugyanígy van ez a Buddhával is. Mi hisszük, hogy amit a Buddha kinyilvánít, az sohasem hamis vagy hazug. De azok a bódhiszattvák, akiknek értelmé csak nem régóta nyílt meg, e szavakat a Buddha végső kialakása után hallva valószínűleg nem hiszik majd el. Ezért kérünk Magasztos, adj magyarázatot és oszlasd el a kételyt. Így aztán a jövőben jó fiainak sem lesznek kétségeik.

XVI. A TÚLONJUTOTT ÉLETHOSSZA

Ekkor a Buddha a bódhiszattvákhoz és az egész nagy seregéhez szólt:

- Ti jó fiak mind! Hinnetek kell a Túlonjutott igaz szavait! Majd ismét így szólt:

- Hinnetek kell a Túlonjutott igaz szavait! És ismételen így szólt:

- Hinnetek kell a Túlonjutott igaz szavait!

Akkor a bódhiszattvák nagy serege Maitréjával az élen kezüket tiszteletteljesen összetették, és a Buddhához szóltak:

- Mi csak azt kívánjuk, hogy taníts. Mindannyian hinni és érteni fogjuk a Buddha szavait.

Háromszor szóltak így.

Amikor a Magasztos látta, hogy a bódhiszattvák állhatatosan kérlelik őt, e szavakat mondta:

- Ti mind, halljátok az igazságot! Halljátok a Túlonjutott titkos, földöntúli átható erejéről! Az istenek, emberek és aszurák mind azt mondják, hogy Sákjamuni Buddha a sákják palotáit elhagyva Gajá közelében érte el a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást. Azonban, ti jó fiak, amióta én valóban buddhává váltam, a világkorszakok számtalan, határtalan százai ezreinek tízezrei százrezes milliói teltek el. Azóta folyamatosan itt tartózkodom e világban, hirdetem a Tant, tanítok és térítek. Továbbá a világ megszámlálhatatlan sok más helyén is

számtalan lénynek adtam meg ezt a kegyet. Akkoriban azt mondtam nekik, hogy a nirvánába jutottak. Így tanítottam ügyes eszközzel. Ti jó fiak mind! Ha egy ember eljött hozzám, akkor buddha szememmel láttam hitbeli erejét, képességeit, azoknak gyökereit. Ezeknek megfelelően válaszoltam, tanítottam fokról-fokra, továbbá kinyilvánítottam, hogy a nirvánába kell majd távoznom. Azután a jó Törvényt mindenféle ügyes eszközzel tanítottam, úgy, hogy a lények szívének örömet okozzon.

Ti jó fiak! A Túlonjutott minden lényt lát, aki a Kis Törvényt kedveli, gyenge az erényekben és szennyeződése erős. Számukra azt tanítom: csak röviddel ezelőtt tértem az otthontalanságba, és értem el a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást. Ti jó fiak! A Túlonjutott az összes szútrát és fegyelmi szabályt a lények szabadulása érdekében mutatja be: akár a saját testében, akár másnak a testében mutatkozik, akár a saját életéről, akár mások életéről beszél. Minden, amit hirdetek igaz és nem hamis. Hogy van ez? A Túlonjutott a valóságnak megfelelően tudja és látja a három világot. E világok nem születnek, nem halnak meg, nem jelennek meg és nem tűnnek el. A világ nem állandó és nem elmúló. Nem létező és nem nem-létező, nem ilyen és nem másmilyen. A három világra nem úgy nézek, mint más lény. Így van ez. A Túlonjutott tisztán lát, hiba és tévedés nélkül. Mivel a lények különböző természetűek, vágyúak és nézőpontúak, mindegyiküket a jó gyökerek eresztésére kívánom készíteni, és történetekkel, hasonlatokkal, beszédekkel hirdetem sokféleképpen a Törvényt. A Buddha a tetteit soha, még egy pillanatra sem hagyta abba. Már régóta tevékenykedik, és ez a messi jövöben is ugyanígy lesz. Az életem mérhetetlen, állandó marad, nem alszik ki. Ti jó fiak mind, az életem még ma sem merült ki. Noha a valóságban végső kialakásról és túljutásról nincsen szó, ügyes eszközzel azt hirdetem és mondom, hogy végleg el kell lobbannom, és a túlsó partra távoznom. Ezzel az ügyes eszközzel tanítja és téríti a Túlonjutott a lényeket. Miért? Ha a Buddha a világban sokáig tartózkodik, akkor a csekély erényű emberek nem a jó gyökereket eresztik. Tele vannak vágyakozással, kimerültek, silányak. Magukban hordozzák az öt vágyakozást a gazdagság, az ételek, a nemi élvezet, a dicsőség és az alvás után. Belebonnyolódnak az emlékezés és a téves nézetek hálójába. Ha azt látják, hogy a Túlonjutott mindig itt van, és nem szűnik meg, akkor hagyják, hogy büszkeség és vágy keletkezzék, s táplálják a megvetést és a lustaságot. Így azután nem gondolnak arra, milyen nehéz vele találkozni, és ezért nem tisztelik őt. Emiatt hirdeti a Túlonjutott ügyes eszközzel: „Szerzetesek, tudnotok kell, nehéz egy buddhával találkozni.” Hogyan van ez? A csekély erényű emberek megszámlálhatatlanul sok világkorszak után sem látják a Buddhát. Emiatt mondom: „Szerzetesek, nehéz a Túlonjutottat látni.”

Ha e lények e szavakat hallják, azt képzelik, nehéz vele találkozni. Ezért azután szívükben szeretetet táplálnak a Buddha iránt, kötődnek hozzá és keresik őt. Így majd jó gyökereket eresztenek. Ezért hirdeti a Túlonjutott, hogy megszűnik és túlonjut, noha valójában nem szűnik meg. Továbbá, ti jó fiak, az összes buddha Törvényével így van ez. A lények megmentése érdekében ez teljesen helyes és nem hazug dolog.

Vegyük egy jó orvos példáját. Okos, értelmes és tiszta tudattal a megfelelő gyógyszert választja. Minden betegséget jól gyógyít. Sok fia van, tíz vagy húsz, vagy éppen száz. Egy elintézendő dolga miatt egy másik ország-

ba megy. Ezután a fiai véletlenül mérget isznak. A méreg kínzó fájdalmat és zavarodottságot okoz. Végül a földre esnek. Ekkor hazaérkezik az apa. A mérget ivott fiai közül egyesek elvesztették a józan eszüket, mások pedig nem. A távolból meglátták apjukat. Mindegyikük nagyon örült. Letérdeltek és szóltak:

„Jól vagy? Békességben, biztonságban értél haza? Balgák voltunk, tele kétséggel, és elköveztük azt a hibát, hogy mérget ittunk. Kérünk, ments meg és gyógyíts meg bennünket. Add vissza hosszú életünket!”

Az apa látta, mennyire szenvednek és milyen feldúltak a fiai. A recepteket hozva gyógynövények után kutatott, melyek színe, illata, jó íze tökéletes volt. Megörölte, megrostálta, összekeverte a növényeket, és a fiainak adta. Azok, akik nem vesztették el a józan eszüket, látták, hogy a gyógyszer színében és illatában jó, így habozás nélkül bevették azt. Betegségük véget ért, és ismét egészségesek lettek. A többiek, akik a józan eszüket elvesztették, látták apjukat jönni, örültek neki, és azt kívánták, hogy ő gondozza, gyógyítsa őket, de a gyógyszert nem akarták bevenni. Miért? Mert a méreg ereje mélyen áthatotta őket. Mivel józan eszüket elvesztették, ezt a színében és illatában jó gyógyszert nem tartották megfelelőnek. Az apa ekkor kigondolt egy módot, amivel náluk is elérheti, hogy a gyógyszert bevegyék. Így szólt hozzájuk:

„Tudnotok kell, hogy gyenge és öreg vagyok. Eljött a halálom ideje. Ezt a finom és nagyszerű gyógyszert itt hagyom nektek, vegyétek be, jobbulást fog hozni.”

Miután így tanított, megint egy másik országba ment. Onnan követeket küldött azzal a hírrel, hogy meghalt. Ezt hallva a fiai szívét szomorúság töltötte el, és azt gondolták: „Ha atyánk még élne, jóságos és együttérző lenne velünk, megvédene, megmentene bennünket. Most mindannyiunkat elhagyott, egy távoli országban meghalt. Árvák és kiszolgáltatottak vagyunk.”

Ennek következtében tudatuk kitisztult. Most már felismerték, hogy a gyógyszer színében, illatában és ízében jó, így hát bevették. A méregtől és a betegségtől megszabadultak, egészségesek lettek. Amint az apjuk hallotta, hogy minden fia meggyógyult, visszatért hozzájuk.

Ti jó fiak mind! Létezhet-e bárhol is olyan ember, aki azt mondhatná, hogy ez a jó orvos a hazugság és csalás vétkét vette magára? Én éppígy vagyok, mint ő. Amióta buddhává lettem, számtalan, végtelenül sok világekorszak telt el. A lények érdekében az ügyes eszköz erejével azt mondom, hogy a nirvánába kell majd távoznom. Ezért nem mondható, hogy a Törvényt hirdetésekor hazudtam és csaltam.

XVII. AZ ÉRDEMEK MEGKÜLÖNBÖZTETÉSE

Amikor a nagy gyülekezet hallotta, hogy a Buddha élettartama milyen hosszú, számtalan és mérhetetlenül sok lény szerzett érdemeket. Akkor a Magasztos Maitréja mahászattva bódhiszattvához szólt:

- Maitréja! Amíg kinyilvánítottam a Túlonjutott hosszú élettartamát, a lények hatszáznyolcvan százezernek milliói elérték az újra nem születés állapotát. Továbbá ezerszer ennyi mahászattva bódhiszattva van, aki szert tett arra a képességre, hogy örömtelien, ékesszólóan hirdesse a Tant, és forgassa a Törvény kerekét. Más

mahászattva bódhiszattvák elérték, hogy a legfelsőbb tökéletes megvilágosodásban részesülnek majd, nyolc vagy négy vagy három vagy kettő vagy egy újrászületés után. Továbbá annyi lényben, ahány porszem a nyolc világban van, megszületett a legfelsőbb tökéletes megvilágosodásra való eltökéltség.

A Buddha e szavai nyomán az égből mandárava virágok hullottak a világok mérhetetlen számú buddháira, Prabhúaratna buddhára, Sákjamuni Buddhára, és szétszóródtak a mahászattva bódhiszattvákra s az egész gyülekezetre. A mennyei dobok csodálatos mély hangon maguktól megszólaltak, mennyei ruhák, kincsek, gyöngyök hullottak alá.

Ekkor a Buddha így szólt Maitréja mahászattva bódhiszattvához:

- Maitréja! Ezek a lények, akik a Buddha hosszú élettéről hallottak, oly érdemeket lesznek képesek elérni, amelyek száma határtalan, nem mérhető. Még ha egy jó fiú vagy egy jó leány a legfelsőbb megvilágosodás érdekében az öt tökéletes erényt, az adást, az erkölcsöt, a türelmet, a törekvést és az elmélyedést gyakorolja is, az ő érdemeik - a bölcsesség tökéletes erényétől eltekintve - nem mérhetők össze ezen lények érdemeivel. Lehetetlen, hogy egy ilyen érdem birtokosa ne nyerje el a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást.

Továbbá Maitréja, ha valamelyikük hallja, hogy a Buddha élettartama hosszú, és megérti ennek jelentőségét, akkor az ily módon szerzett érdemei határtalanok, mérhetetlenek, és elérheti a Túlonjutott legmagasabb bölcsességét. Mennyivel nagyobbak hát annak az érdemei, aki ezt a szútrát hallja vagy másoknak elmondja, aki megőrzi vagy másokat a megőrzésére készítet, aki leírja vagy másokkal leírhatja, aki a szútra köteteit virágokkal, illatszerekkel, ékszerekkel, zászlókkal és lobogókkal, selyem baldachinnal, olajlámpával tiszteli. Ennek az embernek az érdemei mérhetetlenek, határtalanok, és képesek elérni a mindentudást. Maitréja! Ha egy jó fiú vagy egy jó leány hallja, hogy élettartamom hosszú, és szívében híven elfogadja azt, az látni fogja a Buddhát, amint állandóan a Keselyűhegyen tartózkodik a nagy bódhiszattvaktól és a négyféle tanítványoktól körülveve, s a Törvényt hirdeti. Látni fogja ezt a világot, amelynek talaja lapis lazuli, teljesen lapos és sík, rajta a nyolc utat, amely Dzsambúnada arannyal határolt és ékkőfákkal szegélyezett; továbbá látja az ékkövekből levő ajtókat és a teraszokat, ahol a bódhiszattvák laknak. Ha valaki képes meglátni ezt, tudd meg, az a mély hit és belátás jele.

Továbbá, ha a Túlonjutott végső kialakása után valaki ezt a szútrát hallja és nem ócsárolja, hanem szívében örömmel fogadja, úgy tudd meg, az a mély hit és belátás jele. Még inkább így van ez annál, aki ezt olvassa, idézi, megérti és megőrzi. Ez az ember a feje tetején hordozza a Túlonjutottat. Maitréja! Ennek a jó fiúnak vagy jó leánynak nem kell sztúpát vagy templomot építenie, vagy kolostort alapítania, vagy a szerzetesek seregét adományokkal tisztelnie. Miért? Mert ez a jó fiú vagy jó leány, aki ezt a szútrát megérti, megőrzi, olvassa és idézi, már épített egy sztúpát, már alapított egy kolostort, már adományokkal tisztelte meg a szerzetes-közösséget. Erényei a legmagasabbak, mérhetetlenek és határtalanok. Amiként a nyílt tér minden irányban mérhetetlen és határtalan, ugyanilyenek ennek az embernek az érdemei, és mindenféle bölcsességet gyorsan elér. Maitréja! Az ilyen érdemek birtokosa már a megvilágosodás teraszára érkezett, és közel van a legfelsőbb tökéletes meg-

világosodáshoz. Ahol az ilyen jó fiú vagy jó leány ül, áll vagy megy, ott egy sztúpát kell alapítani. Az istenek és az emberek úgy tiszteljük, mint a Buddha sztúpáját.

XVIII. AZ ÖRÖMTELI ELFOGADÁS ÉRDEME

Ekkor Maitréja mahászattva bódhiszattva a Buddhához fordult és mondta:

- Magasztos! Ha egy jó fiú vagy egy jó leány ezt a szútrát hallja és örömmel elfogadja, mekkora boldogságban lesz része? Erre a Buddha Maitréja mahászattva bódhiszattvának a következő útmutatást adta:

- Maitréja! Ha a Túlonjutott végső kialakása után egy szerzetes vagy egy szerzetesnő, egy férfi vagy női világi követő, vagy másféle személy, akár fiatal, akár öreg, miután e szútrát hallja és örömmel elfogadja, egy másik helyre menve a hallottakat képességeinek megfelelően hirdeti, majd aki ezt hallotta örömmel elfogadja és tovább megy a hallottakat tanítani, és ez így folytatódik az ötvenedik emberig - nos, erről az ötvenedikről kívánok beszélni most. Figyelj jól!

Vegyük például a létezés hat állomásának lényeit, akik négyféle módon születnek, tojásból, anyaölből, nedvességből vagy átalakulás révén, akár formával bírók, akár nem; akár van tudatuk, akár nincs; akár láb nélküliek, akár kétlábúak vagy négylábúak vagy soklábúak. Nos, van egy ember, aki boldogító érdemekre törekszik, ezért mindegyik lénynek kívánságuk szerinti pompás dolgokat ad, amivel örömet szerez nekik. Ahogy ezeket a jótékony adományokat ajándékozza, nyolcvan év telik el. Akkor a következőket gondolja: „A lényeknek kívánságuk szerint olyan dolgokat adtam, amelyek örömet okoztak nekik. Most azonban mindannyian legyengültek, megöregedtek, nyolcvan év van mögöttük, hajuk fehér, arcuk barázdált, és a halál már nincs messze. Mindegyiküket a buddha-törvénnyel kell vezetnem.”

Erre összegyűjtötte a lényeket, hirdette és terjesztette a Törvényt, és megtérítette őket. Mindegyikük megszabadult a sokféle szennyeződéstől, mély meditációban önmaguktól elérték a tökéletes szabadságot. Mit gondolsz, ennek az embernek az érdemei a jótékonyágban csekélyek vagy számosak?

Maitréja a Buddhához szólt:

- Magasztos! Ennek az embernek az érdemei rendkívül számosak, mérhetetlenek és határtalanok.

A Buddha Maitréjához szólt:

- Most világosan megmondom. Ami érdemeiket ez az ember szerzett, azok hozzá sem mérhetők annak az embernek az érdemeihez, aki bár ha csak ötvenedikként is, de a *Lótusz szútrának* akár csak egyetlen versét is hallotta és örömmel elfogadta. Ha egy ilyen ötvenedik embernek az érdemei ekkorák, mennyivel nagyobb annak a boldogsága, aki az elsők között hallja és fogadja el örömmel e szútrát. Boldogsága a legnagyobb, mérhetetlen, határtalan. Még ennél is nagyobb annak az embernek az érdeme, aki másokhoz így szól:

Van egy *Törvény Lótusza* című szútra, jöjjünk össze és hallgassuk meg!”

Ez az ember újra születve éles elméjű és bölcs lesz. Nem lesz süket, szájából nem jön rossz szag, nyelve és szája nem lesz beteg. Fogai soha nem lesznek feketék, sárgák, hiányosak, nem esnek ki, nem lesznek szabálytalanok. Ajkai nem lógnak le, nem nyerseks és durvák, nem pattanásosak, nem formátlanok. Orra nem lapos, nem

görbe és nem pisze. Arca nem szürke, nem sovány, nem kövér. Minden egyes testrésze pompás és szép lesz. Akármelyik korszakban születik, mindig látni fogja a buddhát, hallani fogja a Törvényt, és megérti, elfogadja a Tant. Maitréja! Ilyenek annak az érdemei, aki másokat arra ösztönöz, hogy a Törvényt hallgassák Mennyivel nagyobbak hát annak az érdemei, aki a tanítást teljes szívével hallgatja, ezt a szútrát olvassa, idézi és mások külsőségeit figyelembe véve hirdeti!

XIX. A TÖRVÉNYHIRDETŐK ÉRDEMEI

Ekkor a Buddha szólt:

- Ha' egy jó fiú vagy egy jó leány ezt a *Lótusz szútrát* elfogadja és megőrzi, olvassa, idézi, hirdeti vagy leírja, akkor a hat érzékszerve kitisztult és világos lesz. Noha még nem mennyi szemmel, de mindent látni fog, ami csak e világon létezik. Noha még nem mennyi füllel, de mindent hallani fog, ami csak e világon hallható. Orrával minden illatot és szagot érezni fog, ami csak e világon érezhető, és egyik sem tesz kárt benne. Nyelve és ízlelése mindazt, ami csak e világon ízlelhető, jó vagy rossz, édes vagy nem édes, keserű vagy erős, mindezt a legjobb ízzé változtatja.

Teste tiszta lesz, mint a lapis lazuli, amelynek megpillantása, minden lénynek örömet okoz. Testének tisztasága miatt egyszerre lesz látható benne az egész világ összes élőlénye, születésükkor és halálukkor, akár magasak vagy alacsonyok, akár szépek vagy csúfak, akár jó helyen vagy rossz helyen születtek. Még a nagy hegyek, a Méri és más fenséges hegyek is a testében fognak megjeleneni. Srávakák, prajékabuddhák, bódhiszattvák és a Törvényt hirdető buddhák formát öltött alakjukban az ő testében jelennek meg.

Tudata tiszta és világos lesz, így ha a *Lótusz szútrának* akár csak egyetlen versét vagy mondatát hallja is, megérti annak mérhetetlen, határtalan jelentőségét. Ha ezt a jelentőséget felismeri, képes lesz ezt az egyetlen verset vagy mondatot egy hónapig, négy hónapig, vagy éppen egy évig is hirdetni. Az egész világ hat területének élőlényeiről mindent tudni fog. Bár még nem érte el a szennyeződések nélküli tiszta bölcsességet, tudata mégis ilyen tiszta és világos lesz. Minden, amit gondol és mond, az a buddha-törvény és az igazság, amelyet a korábbi buddhák a szútrákban hirdettek.

XX. SZADÁPARIBHÚTA BÓDHISZATTVA

Ekkor a Buddha így szólt:

- A régmúlt időkben, mérhetetlen, határtalan világkorszakokkal ezelőtt volt egy bizonyos buddha. Ez a buddha mindenütt a világon isteneknek, embereknek és aszuráknak hirdette a Törvényt. Azoknak, akik a srávakaságra törekedtek, a Négy Nemes Igazságot hirdette, a születéstől, öregségtől, betegségtől és a haláltól való megszabadulást, végül a nirvána elérését. Azoknak, akik a prajékabuddhaságra törekedtek, a Törvénynek megfelelően a tizenkét karma-okot (*nidána*) hirdette. A bódhiszattvák számára a hat tökéletes erényt hirdette, és a buddhabölcsesség elérésére ösztönözte őket. Miután a buddha a lények javára tevékenykedett, elmúlt és túljutott. Amint a Törvény e birodalomban meggyengült és eltűnt, megint jött egy bizonyos buddha. Ennek a neve ugyanaz volt, mint az előzőé. Ehhez hasonlóan húsz-

ezermillió buddha követte egymást, mindegyik azonos nevet viselt.

Ami hajdani buddha idején élt egy bódhiszattva szerzetes, Szadáparibhúta („Soha-meg-nem-vető”). Miért ez volt a neve? Ez a szerzetes akárkit is látott meg, legyen az szerzetes vagy szerzetesnő, férfi vagy női világi követő, mindenkit tiszteletteljesen üdvözölt, és ekképpen dicsőített:

„Mélységes tiszteletem. Soha nem akarlak titeket ki-nevetni vagy megvetni. Miért? Mert mindannyian a bódhiszattva útját járjátok, és el fogjátok érni, hogy buddhává legyetek.”

Ez a szerzetes elsősorban nem a szútrák szövegét olvasta és idézte, hanem a tiszteletteljes üdvözlést gyakorolta. A megszólítottak között volt, aki mérges lett, és felháborodva utasította el, hogy ő, a tudatlan szerzetes mondjon ilyen jövendölést. A szerzetes azonban minden becsmérlés ellenére éveken át állandóan ugyanazt mondogatta:

„Bizonyosan buddhák lesztek.”

Ennek hirdetésekor az emberek botokkal és kövekkel dobálták meg. Ő azonban még hangosabban kiáltotta:

„Soha nem tudlak megvetni benneteket. Mindannyian buddhák lesztek.”

Mivel mindig csak ezt mondta, a gögös emberek ezt a nevet adták neki: „Soha-meg-nem-vető.” Amikor a szerzetes halálának ideje közeledett, az égből a *Lótusz szútra* szövegét hallotta, amit korábban az említett buddha hirdetett, és teljes egészében képes volt felfogni és megőrizni azt. Ezáltal elérte, hogy érzékszervei tiszták és világosak legyenek, úgy, amint arról már volt szó. Ily módon életét még kétszáz miriád millió évre meghosszabbította, és az embereknek tovább hirdette a *Jó Törvény Fehérlótusza* szútrát. Amikor a gögös emberek látták, hogy a földöntúli áthatás erejét, az örömteli tanhirdetés erejét és a nagy meditáció erejét elnyerte, és hallották, amit hirdetett, akkor hittek neki, alázattal viseltettek iránta s követték őt. Ez a bódhiszattva azután a lények ezerszer tízezeinek százezreit térítette meg, és a legfelsőbb tökéletes megvilágosodáshoz vezette őket. Megszámlálhatatlanul sok buddha idején hirdette ezt a *Lótusz szútrát*, számtalan buddhát tisztelt, végül érdemei végére ért, és buddhává vált.

Ez a hajdani Szadáparibhúta pedig nem volt más, mint én magam! Ha korábbi életemben nem fogtam volna föl, nem őriztem volna meg, nem olvastam volna, nem idéztem volna és nem hirdetem volna ezt a szútrát, nem lettem volna képes arra, hogy a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást gyorsan érjem el. Mivel akkoriban a gögös emberek csúfoltak és becsméreltek engem, kétszázmillió világkorszakon át nem találkoztak a Buddhával, nem hallották a Törvényt, nem látták a Gyülekezetet, és a legmélyebb pokolban szenvedtek. Amikor azután vétségük terhét letették, megint találkoztak Szadáparibhúta bódhiszattvával, aki tanította őket. Ezek az emberek ugyanazok, mint akik most itt vannak a gyülekezetben, bódhiszattvák, szerzetesek, világiak. Ez a *Lótusz szútra* minden mahászattva bódhiszattvát képessé tesz a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás elérésére. Ezért az összes mahászattva bódhiszattvának állandóan ezt a szútrát kell felfognia, megőriznie, olvasnia, idéznie, hirdetnie és leírnia.

XXI. A TÚLONJUTOTT FÖLDÖNTÚLI EREJE

Ekkor a földből előjött végtelen számú mahászattva bódhiszattva kezét összetéve a Buddha elé járult, és nemes arcára nézve így szólt:

- Magasztos! A Buddha nirvánába térése után mindennütt, ahol a Magasztos testének részei vannak, ezt a szútrát fogjuk hirdetni. Miért? Mi magunk is szeretnénk ezt az igaz, tiszta, Nagy Törvényt elérni, felfogni, védeni, olvasni, idézni, hirdetni, leírni és tisztelni.

Erre a Magasztos megmutatta hatalmas, földöntúli erejét Manydsusrínak és a végtelen számú mahászattva bódhiszattvának, a szerzeteseknek, világiaknak, isteneknek, aszuráknak, jaksáknak, gandharváknak, nágáknak, garudáknak, kimnaráknak, mahóragáknak, embereknek és nem-embereknek, az egész seregletnek. Kinyújtotta széles és hosszú nyelvét, s elérte vele a felső Brahmá világot, pórusaiból megszámlálhatatlan színű fénysugarat bocsátott ki, és az egész világot, mind a tíz irányban fénybe borította. Az összes buddha is mind ugyanígy cselekedett: kinyújtották széles, hosszú nyelvüket, s mérhetetlen fényt bocsátottak ki. Azután pedig visszahúzták a nyelvüket, torkukat egyszerre megköszörülték, és ujjakkal csettintettek. E két hang a tíz irány buddhavilágain át hallatszott, és hatszor rázta meg a földet. E világ élőlényei a buddhák földöntúli ereje következtében mindent láttak. Látták a drágakösztúpában ülő Prabhútaratna túlonjutottat, Sákjamuni Buddhát és az összes mahászattva bódhiszattvát, meg a négyféle Gyülekezetet. Amint ezt meglátták, mindannyian oly nagy örömet éreztek, amelyet addig még soha. Az ég istenei Sákjamuni Buddhát dicsőítő dalba kezdtek.

Amint a különböző lények ezt az égből jövő éneket meghallották, kezüket összetéve szólottak:

- Hódolat Sákjamuni Buddhának, hódolat Sákjamuni Buddhának.

Erre számtalan virág, illat, kincs, zászló és lobogó, ékszer és gyöngy szóródott szét a világra.

Ekkor a Buddha így szólt a bódhiszattvák nagy seregéhez:

- Az összes buddha földöntúli ereje mérhetetlen, hártatlan és elképzelhetetlen. Még ha én ezzel a földöntúli erővel megszámlálhatatlanul sok világkorszakon át hirdetném is e szútra érdemeit, hogy továbbadjam, akkor sem tudnám azokat kimerítően elmondani. Ebben a szútrában a Túlonjutott által birtokolt összes Törvényt, a Túlonjutott összes földöntúli erejét, a Túlonjutott egész titkos kincsesládát, a Túlonjutott minden mélységét, együttesen bemutatom, feltárom, kinyilvánítom és hirdetem. Ezért kell nektek ezt a Túlonjutott végső nirvánába térése után teljes szívvel befogadni, védeni, olvasni, idézni, magyarázni és hirdetni, leírni, és ennek megfelelően gyakorolni. Azon a helyen, ahol ez megtörténik, egy sztúpát kell állítani és tisztelni. Miért? Tudnotok kell, ez a hely a megvilágosodás terasza. E helyen érik el a buddhák a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást, e helyen forgatják meg a Törvény kerekét, e helyen távoznak a buddhák a tökéletes nirvánába.

XXII. AZ ÁTADÁS

Ekkor Sákjamuni Buddha fölemelkedett ülőhelyéről, és megmutatta hatalmas, földöntúli erejét. Jobb kezét a mérhetetlen sok mahászattva bódhiszattva fejére tette, és a következő szavakat szólta:

- Mérhetetlenül sok világkorszakon át gyakoroltam a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás Törvényét. Most rátok bízom. Terjesszétek, gyarapítsátok, erősítsétek ezt a Törvényt teljes szívetekkel!

Ugyanígy tette kezét háromszor az összes mahászattva bódhiszattva fejére, és e szavakat mondta:

- Mérhetetlenül sok világkorszakon át gyakoroltam a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás Törvényét. Most rátok bízom. Fogadjátok be, őrizzétek meg, olvassátok, idézzétek és hirdessétek, hogy minden lény hallhassa és megismerhesse. Miért? A Túlonjutott képes jóindulatúan és együttérzéssel telve, nem kicsinyeskedve és fősvényen, félelem nélkül átadni a lényeknek a buddha-bölcsességet. A Túlonjutott az összes lény nagy adományozó ura. Így tehát kövessétek, és tanítsátok a Törvényét. Ne engedjétek, hogy feltámadjon bennetek a kicsinyesség és a fősvénység! Ha a jövőben lesznek jó fiak és jó leányok, akik a Túlonjutott bölcsességében hisznek, hirdessétek számukra e szútrát, hogy hallhassák, megismerhessék és a buddha-bölcsességet elérhessék. Ha olyan lényekkel találkoztok, akik ezt nem tudják hittel elfogadni, akkor a Túlonjutott más, mély Törvényeit tanítsátok a számukra, hogy áldásuk és örömük legyen. Ha így cselekedtek, viszonzózatok a buddhák jótetteit.

Amikor a mahászattva bódhiszattvák a Buddha e beszédét hallották, egész testüket öröm töltötte el. Törzsüket és fejüket meghajtván tiszteletüket fejezték ki a Buddha előtt, majd összetett kezekkel mindannyian így szóltak hozzá:

- A Magasztos útmutatásainak megfelelően fogunk tiszteletteljesen cselekedni! Valóban, Magasztos, ne legyen gondod! A mahászattva bódhiszattvák mind, azonos módon még háromszor elmondták ezt.

Ekkor Sákjamuni Buddha szétozott testének összes buddháit, akik a tíz irányból jöttek, eredeti országaikba visszaküldte, és így szólt:

- Ti buddhák mind, béke veletek! Prabhútaratna buddha sztúpája legyen ott, ahol eredetileg volt!

Amint e szavakat kimondta, a tíz irányba szétozott testének mérhetetlen sok buddhája és Prabhútaratna buddha, meg a bódhiszattvák határtalanul, megszámlálhatatlanul nagy serege és a négyféle Gyülekezet, az istenek, az emberek és aszurák mind a legnagyobb örömmel teltek el.

XXIII. BHAIADZSJA-RÁDZSA BÓDHISZATTVA KORÁBBI TETTEI

Ekkor az egyik bódhiszattva a Buddhához fordult és mondta: - Magasztos! Miért vándorol Bhaisadzsjá-rádzsa bódhiszattva ebben a világban? Ez a Bhaisadzsjá-rádzsa bódhiszattva a nehézségek és szenvedések százai ezreinek tízezres százezer millióival vándorol. Jó lenne; Magasztos, ha erre magyarázatot adnál. Minden lény szívesen hallaná.

Ekkor a Buddha így szólt:

- Egy mérhetetlenül távoli elmúlt világkorszakban volt egy bizonyos buddha. Ez a buddha a különböző srávakák és bódhiszattvák számára a *Lótusz szúhát* hirdette. Az egyik bódhiszattva, Szarvaszattvaprijadarsana („Megpillantása Minden Lénynek Örömet Adó”) szorgosan haladt előre, és teljes szívvel a buddhaságra törekedett. Tizenkétezer év múltán elérte „az összes alakban megjelenés” elmélyedését. Szívét öröm töltötte el, és az

égből virágok hullottak alá, szantálfa-illat szállt, és ezeket ajánlotta fel hódolata jeléül a Buddhának. Amikor a tiszteletadást befejezte, elmélyedéséből kiemelkedett, és azt gondolta: „Bár földöntúli örömmel tiszteletemet adtam a Buddhának, ez mégsem ugyanaz, mintha a saját testemet ajánlanám fel.”

Ezután különböző illatszereket használt, majd testét bekente illatos olajjal, értékes, égi ruhát öltött, s végül különböző illatos olajokkal leöntötte azt. Ezután földöntúli erejének kívánsága szerint meggyújtotta saját testét. Az erős fény minden világot beragyogott. Az összes buddha egyidejűleg dicsőítette:

„Pompás, pompás jó fiú! Ez a valódi törekvés, ez valóban a Túlonjutott tisztelete. Jó fiú! Ezt nevezik a legfőbb adománynak. A különböző adományok között ez a legnagyobb, a legjobb.”

A teste, miközben ezerkétszáz éven át lánggal égett, felemésződött. Minthogy Szarvaszattvaprijadarsana bódhiszattva a Törvényt ezen a módon tisztelte, életének befejeztével ismét ugyanannak a buddhának az országában született újra. Egy király házában született meg, keresztbe tett lábakkal ülve. Atyjához szólva elmondta, hogy ő korábban is tisztelte már azt a buddhát, és most is ezt kívánja tenni. Ezután e korszak buddhája bejelentette neki:

„Jó fiú, a végső nirvánába térésem ideje elérkezett. A buddha-törvényt most rád bízom, és az összes bódhiszattvát, tanítványt, a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás Törvényét, a hét drágaköhhől álló világot és a mennyei szolgálókat mind átadom neked. A megszűnésem után maradó ereklyéimet is rád bízom. Gondoskodj szétosztásukról és tiszteletükről! Emeltess több ezer sztúpát!”

Miután a Buddha ezen útmutatásokat megadta, az éjszaka második felében a végső nirvánába tért.

Ezután Szarvaszattvaprijadarsana bódhiszattva a Buddha testét elégette, majd a fennmaradó ereklyéket nyolcvannégyezer drágaköhből levő edénybe helyezte, és nyolcvannégyezer gazdagon díszített sztúpát emelt. Ekkor arra gondolt: „Bár a tiszteletadást elvégeztem, szívem mégsem elégedett. Még más módon is tisztelnem kell az ereklyéket.”

Azután a bódhiszattvák, a tanítványok, a dévák, nágák, jaksák, az egész sereglet előtt ismét kinyilvánította e szándékát, és karjait elégette. Hetvenkétezer éven át gyakorolta ily módon a tiszteletadást. A srávakaságra törekvők számtalan seregét és az emberek mérhetetlen sokaságát irányította a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás felé. Mindegyikük elérte „az összes alakban megjelenés” elmélyedését. Amikor a különböző bódhiszattvák, dévák, emberek és aszurák látták, hogy már nincsenek karjai, igen elszomorodtak, és részvétellel telve mondták:

„Ez a Szarvaszattvaprijadarsana bódhiszattva a mi mesterünk. Ő tanított bennünket. Most azonban karjai elégték, teste többé már nem tökéletes.”

Akkor Szarvaszattvaprijadarsana bódhiszattva ezt a nagy fogadalmat tette:

„Mivel karjaimat feláldoztam, megfogadom, hogy aranszínű buddha-testem lesz. Ha ez a fogadalom igaz és nem hamis, legyen mindkét karom ismét a helyén, mint korábban.”

Amint e fogadalmat letette, karjai újra kinőttek. Ez amiatt történt, mert a bódhiszattva boldogsága, erénye és bölcsessége tiszta és erős volt. Ekkor a világ hatszor

megrázkódott. Az égből ékszervirágok hullottak. Minden isten és ember olyat látott, amelyet még soha.

Ki lehetett ez a Szarvaszattvaprijadarsana bódhiszattva? Nem más volt, mint a mostani Bhaisadszja-rádzsa bódhiszattva. Azt, hogy testét odaadta és így áldozott, mérhetetlen sokszor megtette. Ha valaki tudatát a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás elérésére irányítja, és kezének vagy lábának egy ujját elégeti a Buddha iránti tiszteletét kifejezve, az túlszaz azokon, akik országokat, városokat, asszonyokat és gyermekeket, vagy hegyeket, erdőket, folyókat, tavakat vagy gyöngyöket, ékszereket áldoznak.

A buddhákat, bódhiszattvákat, pratjékabuddhákat és arhatokat tisztelő ember által szerzett érdemek nem hasonlíthatók annak az embernek a felülmúlhatatlan érdemeihez, aki a *Lótusz szútrából* akár csak egyetlen verset is felfog és megőrzi. Ahogy a különböző vizek, folyók, patakok között a tenger a legnagyobb, úgy a *Lótusz szútra* is a legmélyebb és a legnagyobb azok között a szútrák között, amelyeket az egyes túlonjutottak hirdettek. Továbbá, ahogy a Föld hegyeinek sokasága között a Szuméru az első és a legnagyobb, úgy van ez eme szútrával is. Továbbá, ahogy a csillagok között a Hold a legelső, úgy van ez ezzel a szútrával is. A szútrák között ez a legfényesebben világító. Továbbá, ahogy a Nap minden sötétséget elűz, úgy oszlat el minden sötétséget ez a szútra is. Ugyanígy, a szútra minden királyok között a legnagyobb, minden élőlénynek az atyja, minden lény között a legelső. Ez a szútra minden lényt meg tud menteni, szenvedéseiktől, szenvedélyeiktől meg tudja őket szabadítani, jótékony hatású, és kívánságaikat teljesíti. E szútra a szomjazóknak hideg tó, a fázóknak a tűz melege, a mezíteleneknek ruha, a karavánoknak vezető, a gyermekeknek anya, a folyón átkelni szándékozóknak hajó, a betegeknek orvos, a sötétségben a lámpa fénye, a szegényeknek kincs, a népnek király, a tengeren levőknek világítótorony. Minden élőlényt megszabadít a szenvedést és a betegségektől, az élet és a halál bilincseit széttöri.

Aki ezt a szútrát hallja, leírja és tiszteli, az határtalan érdemeket szerez. Ha egy nő ezt a fejezetet hallván képes befogadni és megőrizni azt, akkor többé nem nőként fog újraszületni, hanem Amitábha buddha nyugati birodalmában, a Szukhávaüban („Boldogsággal teli”), bódhiszattvák seregétől körülvéve. Szennyeződéseitől megszabadul, és egy bódhiszattva földöntúli erejét birtokolja, valamint azt a belátást, hogy többé nem fog újraszületni. Ekkor szemei tiszták és világosak lesznek, így az összes mérhetetlen számú buddhát meglátja, akik dicsőítik őt.

Aki ezt a fejezetet hallja, örömmel fogadja és dicséri, az szájából állandóan a kék lótvuszvirág illatát fogja kilélegezni, és testének pórusaiból a szantálfa illata árad majd. Érdemei mérhetetlenek lesznek. Ez a szútra olyan, mint az emberek betegségeinek gyógyszere. Ha egy ember beteg, és e szútrát hallja, úgy a betegsége eltűnik. Ha valaki ezt a szútrát felfogja és megőrzi, akkor szantállal illatosított kék lótvuszvirágokat kell szórni rá tiszteletadásként.

XXIV. GADGADASZVARA BÓDHISZATTVA

Ekkor Sákjamuni Buddha a szemöldökei közti szőrpíhe köréből egy fényes sugarat bocsátott ki, amely keleten az összes buddha száznolc miriád millió világát

mindenütt fénybe borította. Volt ott egy ország, ahol egy Gadgadaszvara („Csodálatos Hangú”) nevű bódhiszattva tartózkodott. Már régóta ápolta az erény gyökereit, buddhák mérhetetlen sokaságát tisztelte már, és mély bölcsességet szerzett. Eljutott „a *csodálatos zászló-jelkép*” elmélyedésbe, „a *lótuszvirág Törvénye*” elmélyedésbe, „a *tiszta erény*” elmélyedésbe és még sok másféle elmélyedésbe. Sákjamuni Buddha fény sugara megvilágította a testét. Ekkor így szólt országa buddhájához:

- Magasztos! Most a földi világba kell mennem Sákjamuni Buddhát tisztelettel üdvözölni.

Gadgadaszvara bódhiszattva elmélyedésbe merült, és anélkül, hogy felkelt volna vagy testét megmozdította volna, az elmélyedése erejével nyolcvannégyezer ékszerlótuszvirágot teremtett a Keselyűhegyre.

Manydzsusrí ezt látva a Buddhához fordult és mondta: - Magasztos! Mi az oka ennek a csodálatos jelenségnek? A Buddha válaszolt:

- Egy távoli buddha országából Gadgadaszvara mahászattva bódhiszattva kíván e világba jönni, hogy tiszteletét fejzhesse ki nekem, és hogy a *Lótusz szútrát* hallhassa.

Manydzsusrí a Buddhához fordult és mondta:

- Magasztos! Milyen jó gyökereket ápolt, milyen érdemeket szerzett ez a bódhiszattva, hogy ilyen nagy földöntúli erővel rendelkezik? Milyen elmélyedést gyakorol ő? Mi ennek az elmélyedésnek a neve? Mi is szeretnénk ezt gyakorolni. Ezt az elmélyedést gyakorolva láthatnánk e bódhiszattva kicsiny vagy nagy alakját, fenséges tartását, viselkedését. Magasztos, kérünk, tedd lehetővé földöntúli erőddel, hogy láthassuk azt a bódhiszattvát!

Ekkor Sákjamuni Buddha Manydzsusrínak a következő felvilágosítást adta:

- A már hosszú ideje kialudott és túlonjutott Prabhútaratna mutatja majd meg az ő alakját.

És valóban, Prabhútaratna buddha hívó szavára megjelent Gadgadaszvara bódhiszattva. A birodalmak megremegetek, és mindenhova ékszerlótuszvirágok hullottak alá. Gazgadaszvara bódhiszattva üdvözölte Sákjamuni Buddhát, majd Prabhútaratna buddhát is.

Ekkor az egyik bódhiszattva a Buddhához fordult és mondta: - Magasztos! Milyen jó gyökereket ápolt, milyen érdemeket szerzett ez a Gadgadaszvara bódhiszattva, hogy ily földöntúli erővel rendelkezik?

A Buddha magyarázatot adott:

- Réges-régen volt egy bizonyos buddha. Gadgadaszvara bódhiszattva tizenkétezer éven át tízezer különféle zeneszerszámmal tisztelte a buddhát, és nyolcvannégyezer, a hét drágaközből készült dobozt ajándékozott neki. Mindennek gyümölcseként jutott e földöntúli erőhöz. Ez a Gadgadaszvara bódhiszattva már mérhetetlen számú buddhát tisztelt, a közelükben volt, és ápolta az erény gyökereit. Itt most csak az egyik teste látható, de a testek legkülönfélébb fajtaiban jelenik meg, és a legkülönbözőbb helyeken hirdeti a lényeknek e szútra szövegét. Megjelenhet Brahmaként, Indra testében, istenek vagy mennyei lények testében, vagy mint király, polgár, miniszter, bráhmána, szerzetes, szerzetesnő, férfi vagy női világi követő, asszony, fiatal férfi vagy fiatal leány, déva, nága, jaksa, gandharva, aszura, garuda, mahóra, ember vagy nem-ember, és ezt a szútrát hirdeti. A pokolban, az éhező szellemek világában vagy az állatok között születetteket is képes megmenteni. E világ legkülönfélébb élőlényeit képes meg-

menteni és oltalmazni. Ha egy embert a srávaka alakjában tud megszabadítani, akkor srávaka alakban jelenik meg, és hirdeti neki a Törvényt.

Ha egy embert a pratjékabuddha alakjában vagy egy bódhiszattva vagy egy buddha alakjában tud megszabadítani, akkor egy pratjékabuddha, egy bódhiszattva vagy egy buddha alakját ölti magára, és hirdeti neki a Törvényt. Sőt, annak az embernek, akit a nirvánával tud megszabadítani, a kialvást és a túljutást mutatja meg. Ilyen tökéletes Gadgadaszvara mahászattva bódhiszattva nagy földöntúli ereje és bölcsessége. Annak az elmélyedésnek a neve, amelybe merülve eme átváltozásokra képes, „*az összes alakban megjelenés*” elmélyedése. Ebben időzve képes ő a mérhetetlen sok lényt ily módon segíteni.

Ezalatt az idő alatt a Gadgadaszvara bódhiszattvával jött nyolcvannégyezer ember és számtalan bódhiszattva eljutott „*az összes alakban megjelenés*” nevű elmélyedésbe. Akkor Gadgadaszvara bódhiszattva visszatért saját országába.

XXV. AVALÓKITÉSVARA UNIVERZÁLIS KAPUJA

Ekkor Aksajamati („Kimeríthetetlen Elméjű”) bódhiszattva emelkedett föl a helyéről, és kezeit összetéve így szólt a Buddhához:

- Magasztos! Mi okból kapta Avalókitésvara bódhiszattva az Avalókitésvara („A Világot Könyörülettel Figyelő”) nevet?

A Buddha magyarázatot adott:

- Ha a különböző szenvedéseknek és fájdalomnak kitett élőlények mérhetetlen százai ezreinek tízezres százazrei és milliói Avalókitésvara bódhiszattváról hallanak, és nevéen szólítva hívják, akkor Avalókitésvara bódhiszattva rögtön felfigyel, és segít megszabadulniuk, megmenekülniük. Aki a nevét magában őrzi, az nagy tűzbe kerülve sem ég meg; ilyen e bódhiszattva földöntúli ereje. Akit a folyó elsodor, és a nevéen szólítja, az partot ér; akit a tengeren ér vész, az megmenekül; akit fegyverek fenyegetnek halállal és a nevéen szólítja, az megszabadul. Továbbá, ha egy bűnöst avagy ártatlant megkötnék vagy megbilincselnek, és az a nevéen szólítja, minden kötél és bilincs lehel, és az illető megmenekül. Ugyanígy szabadítja meg a rablók által fenyegetett kereskedőket, a vágyakozókat, a haragosakat, az ostobákat, ha ezt kiáltják:

„Namó bódhiszattva Avalókitésvara!”

Ha egy asszony fiúgyermekre vágyik, és Avalókitésvara bódhiszattvához imádkozik s tiszteli őt, akkor boldog, erényes és bölcs fia születik. Ha egy asszony leánygyermekre vágyik, akkor hibátlan alakú, erényes leánya születik. Avalókitésvara bódhiszattva ilyen erő birtokában van. Ha egy ember az összes megszámlálhatatlanul sok bódhiszattva nevéen ismeri, és étellel, illatszerekkel, ruhával, fekvőhellyel és gyógyszerekkel élete végéig áldoz nekik, akkor az ő érdemei semmivel sem többek, mint azé az emberé, aki csak Avalókitésvara bódhiszattva nevéen ismeri, és ha csak egyszer is, de imádkozik hozzá és hódolatát fejezi ki.

Aksajamati bódhiszattva a Buddhához szólt:

- Magasztos! Miért jelenik meg Avalókitésvara bódhiszattva a mi világunkban? Hogyan hirdeti a lé-

nyeknek a Törvényt? Milyen formákban nyilvánul meg ügyes eszközeinek ereje?

A Buddha így válaszolt:

- Jó fiú! Ha Avalókitésvara bódhiszattva az országok lényeit egy buddha testében tudja megmenteni, akkor egy buddha testében jelenik meg, és úgy hirdeti a Törvényt. Ha valakit egy pratjékabuddha vagy srávaka, vagy Brahmá király, Indra, istenek vagy mennyei lények, vagy király, polgár, miniszter, bráhmána, szerzetes, szerzetesnő, férfi vagy női világi követő, asszony, fiatal férfi vagy fiatal leány, déva, nága, jaksa, gandharva, aszura, garuda, mahóra, ember vagy nem-ember testében tud megmenteni, akkor ezek testében jelenik meg, és úgy hirdeti a Törvényt. Ilyen érdemeket szerzett Avalókitésvara bódhiszattva. Sokféle alakot változtatva menti meg az országok lényeit. Ezért kell Avalókitésvara bódhiszattvát teljes szívvel tisztelni. Ez az Avalókitésvara mahászattva bódhiszattva képes minden félelemben és fenyegető veszélyben lévőnek a félelemnélküliséget adományozni. Ezért őt *a Félelemnélküliség Adományozójának* is nevezik.

Aksajamati bódhiszattva a Buddhához szólt:

- Magasztos! Most tiszteletemet szeretném kifejezni Avalókitésvara bódhiszattvának!

És nyakából egy igen értékes gyöngyfüzért oldott le, amelyet Avalókitésvarának nyújtott. Ő azonban hallgatott, és nem vette át. Aksajamati ismét felajánlotta, mire a Buddha Avalókitésvara bódhiszattvához szólt:

- Aksajamati bódhiszattva és az összes többi lény iránt táplált együttérzésből fogadd el ezt a nyakláncot!

Ekkor Avalókitésvara bódhiszattva az együttérzéstől vezérelve átvette a nyakláncot, kettéosztotta, és az egyik részt Sákjamuni Buddhának, a másikat Prabhútaratna buddhának adta.

Miközben a Buddha ezt a mindenhova nyitott *univerzális kapu* fejezetet hirdette, a hallgatóságból nyolcvannégyezer lény tudata nyílt meg a legfelsőbb tökéletes megvilágosodás felé.

XXVI. DHÁRANÍK

Ekkor Bhaisadszja-rádzsa bódhiszattva emelkedett föl a helyéről, és kezeit összetéve a Buddhához fordult:

- Magasztos! Ha egy jó fiú vagy egy jó leány képes a *Lótusz szútrát* felfogni és megőrizni, olvasni, idézni, tanulmányozni és leírni, akkor milyen mértékű üdvhozó áldásban részesül?

A Buddha ezt a felvilágosítást adta Bhaisadszja-rádzsának:

- Ha egy jó fiú vagy egy jó leány a buddhák mérhetetlen sokaságát tiszteli, akkor ennek üdvhozó áldásai számosak, vagy nem? - Igen számosak, Magasztos.

A Buddha folytatta:

- Ha egy jó fiú vagy egy jó leány képes e szútrából akár csak egyetlenegy verset is felfogni és megőrizni, olvasni, idézni, jelentését megérteni, és ennek megfelelően cselekedni, akkor érdemei még számosabbak lesznek.

Ekkor Bhaisadszja-rádzsa e szavakkal szólt a Buddhához:

- Magasztos! Most szeretnék védelmező dháranít adni a Törvény hirdetőinek.

Erre elmondta a formulákat, majd ismét szólt:

- Magasztos! Ezeket a földöntúli dháranákat megszámlálhatatlanul sok buddha mondta el. Ezért aki a Törvény hirdetőit támadja, az e buddhákat támadja meg.

Erre Sákjamuni Buddha így dicsérte Bhaisadszja-rádzsa bódhiszattvát:

- Pompás, pompás Bhaisadszja-rádzsa! Azért mondat el ezeket a dháranákat, melyek gazdag áldást adnak a lényeknek, mert a Törvény hirdetőit részvétellel telve védelmez.

Ezután Pradána-súra („Bátor Adományozó”) bódhiszattva szól a Buddhához:

- *A Lótusz szútra* olvasói, idézői, felfogói és megtartói számára én is szeretnék védelmező dháranát adni. Ha a Törvény hirdetője ezekkel a dháranákkal rendelkezik, akkor sem jaksák, sem ráksaszák, pútanák, kritják, kumbhándák vagy éhező szellemek, akik a különböző hibákra leselkednek, nem tudják ezeket kihasználni.

Erre elmondta a formulákat, majd ismét szól:

- Magasztos! Ezeket a földöntúli dháranákat megszámlálhatatlanul sok buddha mondta el. Ezért aki a Törvény hirdetőit támadja, őket támadja meg.

Ezután Vaisravana („A Világ Védelmezője”) menyeyei király szól a Buddhához:

- Magasztos! Együttérzésből én is szeretnék dháranákat mondani a Törvény hirdetőinek védelmére.

Erre elmondta a formulákat, majd ismét szól:

- Magasztos! Ezekkel a földöntúli formulákkal kívánom a Törvény hirdetőit védelmezni. Továbbá azokat is, akik ezt a szútrát megtartják, védik így azután száz jódzsán¹ belül nem lesz hanyatlás vagy betegség.

Ezután Virúdhaka („Kisarjadott”) menyeyei király lépett a Buddha elé és szól:

- Magasztos! Én is szeretném *a Lótusz szútra* megőrzőit földöntúli dháranával védelmezni.

Erre elmondta a formulákat, majd így szól:

- Magasztos! Ezeket a földöntúli dháranákat megszámlálhatatlanul sok buddha mondta el. Ezért aki a Törvény hirdetőit támadja, őket támadja meg.

Ezután fiaik kíséretében a démonfiak anyjával² együtt tíz ráksaszí járult a Buddhához, és szóltak:

- Magasztos! Mi is szeretnénk *a Lótusz szútra* olvasóit, idézőit, megértőit és megtartóit védelmezni, és a hanyatlástól, betegségtől megszabadítani. Bárki leselkedik is a Törvény hirdetőjének gyengeségeire, nem fogja tudni kihasználni azokat. Erre elmondták a formulákat, majd ismét szóltak:

- A nehézségek inkább a mi fejünkre szálljanak, mint a Törvény hirdetőire. Ne fenyegetse őket sem jaksák, sem ráksaszák, sem éhes szellemek, pútanák, kritják vagy másféle démonok, sem lázas betegség, akár egy, akár kettő, három, négy vagy hét napig tartó, sem szűnni nem akaró lázas betegség. Még álmukban se okozzon nekik szenvedést senki, sem férfi, nő, fiú vagy leány alakjában. Magasztos! A szútra megértnek és megőrzőinek, olvasóinak, idézőinek és gyakorlóinak békességet és nyugalmat adományozunk, és megszabadítjuk őket a különböző betegségekől és mérgektől.

A Buddha a ráksaszíkhöz szól:

- Pompás, pompás! Ha csupán *a Lótusz Törvény* címének ismerőit tudnátok védelmezni, üdvös érdemeitek

még akkor is mérhetetlenek lennének. Mennyivel nagyobbak hát akkor, ha azt védelmezték, aki e szöveget tökéletesen megérti, megtartja és a szútra kötetét virágokkal, illatszerekkel, ékszerekkel, zászlókkal és lobo-gokkal, zenével és sokféle lámpával, s más adományokkal tiszteli. Védelmeztétek az ilyen Törvényhirdetőket!

A *Dháraník* fejezetének hirdetése közben hatvan-nyolcezer ember érte el a bizonyosságot, hogy az újrászületést megszabadul.

XXVII. SUBHAVJÚHA KIRÁLY KORÁBBI KAPCSOLATAI

Ekkor a Buddha ily szavakkal szól a nagy gyülekezethez:

- Megszámlálhatatlan világkorszakkal ezelőtt volt egy bizonyos buddha. Élt akkor egy Subhavjúha („Fényes Megjelenésű”) nevű király. Volt két fia, akik hatalmas földöntúli erő, üdvös erények és bölcsesség birtokában voltak. Már hosszú ideje gyakorolták a bódhiszattva-utat, vagyis az út harmichét foka segítségével tökéletesen kifejlesztették az adományozás, az erkölc, a türelem, a törekvés, az elmélyedés és a bölcsesség erényeit, valamint a jóságot, együttérzést, örömet és részrehajlásnélküliséget. Ezenkívül elsajátították a bódhiszattvák „*folttalan*” elmélyedését, „*a Nap és a csillagok*”, „*a tiszta fény*”, „*a tiszta színek*”, „*a tiszta ragyogás*”, „*az örökké fénylő ékességek*” és „*a nagy erény kincse*” elmélyedést.

Ekkortájt hirdette ama buddha ezt a *Lótusz szútrát*. A két fiú ekkor összetett kezekkel az anyja elé járult és így szól: „Kérünk téged anyánk, hadd menjünk a buddhához, hadd látogassuk meg. Mi is szívesen követnénk, szolgálunk és tisztelnénk őt. Miért? Mert ez a buddha az istenek és emberek seregének most a *Lótusz szútrát* hirdeti, melyet mi is szívesen meghallgatnánk és megőriznénk.”

Az anyjuk így válaszolt:

„Atyátok téves útban hisz, a Brahmá-tant követi. Menjetek és szóljatok atyátoknak, azután induljatok el együtt! Valamilyen földöntúli csodát kell mutatnotok neki. Ha ezt látja, elméje bizonyosan tiszta és világos lesz, s így talán megengedi, hogy a buddhához menjetek.”

Erre a két fiú az atyjukhoz indult. Felugrottak a szabad égbe, és a földöntúli csodák sokféle változatát mutatták be. Az égben járkáltak, ültek, feküdtek, felső testükből vizet folyattak, alsó testükből tűz csapott ki, vagy éppen fordítva, majd oly naggyá lettek, hogy betöltötték az eget, azután ismét kicsik lettek és megint nagyok. Azután eltűntek az égből, majd hirtelen megjelentek a földön. Alámerültek a földben, mintha az víz lenne, és a vízen jártak, mintha az föld lenne. Amint az apa látta fiait földöntúli erejét, szívében oly nagy örömet érzett, amelyet addig még soha. Kezeit összetéve a fiaikhoz fordult és szól: „Ki a ti mesteretek? Kinek a tanítványai vagytok?”

A két fiú válaszolt:

„Nagy király! A megvilágosodás fája alatt ülő és most a *Lótusz szútrát* hirdető buddha a mi mesterünk, az ő tanítványai vagyunk.”

Az apa erre így szól:

¹ Egy jódzsana kb. 15 km.

² A ráksaszí: démonnő. A démonfiak anyja egy démonnő, aki mielőtt a Buddha megtérítette, csecsesriókat falt fel; most a kisgyermek védelmezője.

„Én is szívesen látnám a mestereteket, menjünk együtt!” Erre a két fiú leereszkedett az égből, anyjuk elé járultak és ismét kérték, hogy fölkereshessék a buddhát.

Az anyjuk szólt:

„Engedélyezem, hogy a házat elhagyjátok! Miért? Mert egy buddhával nagyon ritkán lehet találkozni.”

Most a két fiú a szüleihez szólt:

„Pompás, atyánk és anyánk! Arra kérünk benneteket, hogy menjetek a buddhához, járuljatok elébe, és fejezzétek ki a tiszteleteteket iránta. Miért? Mert nehéz egy buddhával találkozni.”

Ekkor Subhavjúha királynak mind a nyolcvannégyezer udvarhölgye eljutott oda, hogy képes legyen *a Lótusz-szútrát* felfogni és megőrizni. Az egyik bódhiszattva-fia már hosszú ideje gyakorolta a „*Lótusz Törvény*” elmélyedést. A másik már mérhetetlen számú világkorszak óta „*a rossz ösvények leválasztása*” elmélyedést gyakorolta. A király felesége „*az összes buddha gyülekezete*” elmélyedést érte el, és képes volt minden buddha titkos kincsét megismerni. A két fiú bölcsességgel és ügyes eszközökkel megtérítette az apjukat, aki immár a buddha-törvénynek örvendezett. Így azután Subhavjúha király a miniszterei, a felesége, az udvarhölgyek, a fiai és negyvenkétezer ember kíséretében útnak indult, hogy felkeresse a buddhát. Megérkeztek után tiszteletüket fejezték Ici neki, majd visszavonultak. Ezután a buddha a Törvényt hirdette és tanította a királynak.

Ezt követően ama buddha e szavakkal fordult a Gyülekezethez:

„Látjátok az összetett kezekkel álló Subhavjúha királyt? Ez a király szerzetes lesz, szorgosan gyakorolni fogja a buddha-utat, végül buddhává lesz. Sajat buddha-neve és saját birodalma lesz.”

Ezután a király átadta birodalmát az öccsének, és a királynéval, a fiaival és kíséretével együtt elhagyták otthonukat, hogy a buddha Törvényét kövessék, az utat gyakorolják. A király teljes erejével nyolcvannégyezer éven át állandóan gyakorolta a *Lótusz szútrát*. Ezen idő leteltével, elérte „*az összes tiszta érdem kincse*” elmélyedést. Felemelkedett az égbe, és így szólt a buddhához:

„Magasztos! A fiaim egy buddha-tettet hajtottak végre, amikor földöntúli csodáikkal engem a buddha-törvényhez irányítottak, és elérték, hogy lássam a buddhát. A két fiam jó barátom. Korábbi életemben táplált jó gyökereim feltárása végett születtek a házamba.”

A buddha erre így válaszolt:

„Így van, így van, ahogy mondd. Ha hosszú ideig ápol jó gyökeret, minden jó fiú vagy jó leány eléri, hogy jó barátai legyenek, akik buddha-tetteket visznek végbe, akik tanítják, örömet okoznak neki, és a legfelsőbb tökéletes megvilágosodásra ösztönzik. Nagy király! Látod a két fiadat? Ők már megszámlálhatatlanul sok buddhát tiszteltek, bizalmas viszonyban voltak velük, átvették a *Lótusz szútrát* és megőrizték. Aggódtak a lények téves nézetei miatt, és arra ösztönözték őket, hogy a helyes nézeteket fogadják el.”

Ezután Subhavjúha király leereszkedett az égből, és e szavakkal szólította meg a buddhát:

„Magasztos! A túlonjutott ritka érték. Bölcsessége és erénye miatt afeje tetején levő koponyadudor (*usnísa*) ragyogó fényt sugároz. Szemei nagyok és mélykékek. A szemöldökei közt levő szörpihe fehér, mint a gyöngyfényű hold. Fogai fehérek, szabályosak és mindig ragyognak. Ajkai vörösek, mint a bimba gyümölcse. A Magasz-

toshoz senki sem fogható. A túlonjutott Törvénye elképzelhetetlen, kifinomult és csodálatos érdemekben tökéletes. Az erkölcsi előírásait megtartók békések, derűsek és jók. A mai naptól nem követek hibás nézeteket, sem gőgös, haragos vagy más rossz gondolatokat.”

E szavak után tiszteletteljesen üdvözölte a buddhát és visszavonult.

Erre a Buddha a nagy gyülekezethez szólt:

- Mit gondoltok? Ez a Subhavjúha király egy ismeretlen, másik személy lehetett? Nem. Ő a mostani Padmasrí („*Lótuszserény*”) bódhiszattva. A felesége pedig, Vairócsanarasmipratimandita-rádzsa (Fenségesen Fénylő Kincs Királya”), aki most a Buddha előtt világít. A két fiú a mostani Bhaisadzjsja-rádzsa bódhiszattva és Bhaisadzjsja-rádzsa-szamudgata bódhiszattva, akik megszámlálhatatlan érdemeket szereztek. Aki e két bódhiszattva nevében bízik, azt az összes világ istenei és emberei alázatosan tisztelik!

Miközben a Buddha ezt a *Subhavjúha királyról* szóló fejezetet hirdette, nyolcvannégyezer ember szabadult meg a szennyeződésektől, és nyerte el a tiszta Törvénylátós szemet.

XXVIII. SZAMANTABHADRA BÓDHISZATTVA BÁTORÍTÁSA

Ekkor mérhetetlenül sok bódhiszattva kíséretében megérkezett keletről Szamantabhadrá („Egyetemes Jószág”) bódhiszattva, aki földöntúli átható erővel rendelkezett. Útja nyomán a föld megremegett, ékszerlótuszvirágok hullottak alá, és sokféle zene kísérette. Tiszteletteljesen üdvözölte a Buddhát, majd szólt:

- Magasztos! Amint a távoli buddha birodalmában meghallottam, hogy te itt a *Lótusz szútrát* hirdeted, a megszámlálhatatlan bódhiszattvával idejöttem, hogy hallgassam és átvegyem azt. Kérünk téged Magasztos, mondd el nekünk, hogyan kaphatja meg egy jó fiú vagy egy jó leány a Túlonjutott végső kialakása után ezt a *Lótusz szútrát*.

A Buddha útmutatást adott Szamantabhadrá bódhiszattvának:

- Ha egy jó fiú vagy egy jó leány négy követelménynek eleget tesz, akkor megkaphatja a *Lótusz szútrát* a Túlonjutott megszűnése után is. Először, az illető álljon az összes buddha védelme alatt. Másodszor, sokféle érdemei legyenek. Harmadszor, jusson el egy sor helyes elmélyedésbe. Negyedszer, irányítsa elméjét az összes lény megmentésére.

Erre Szamantabhadrá bódhiszattva a Buddhához fordult és mondta:

- Magasztos! Aki az utolsó ötszáz év romlott, gonosz korszakában ezt a szútrát felfogja és megőrzi, azt védelmezni fogom, minden betegséget és rosszat távol tartok tőle, békességhez és nyugalomhoz segítem, így a gyengéire leselkedő démonok nem találnak alkalmat az ártásra. Mindezt a *Lótusz szútra* tisztelete miatt is kívánom tenni. Azt, aki a *Lótusz szútrának* akár csak egyetlen szavát vagy versét is elfelejti, magam fogom tanítani, amíg újra meg nem tanulja. Ezért ha a *Lótusz szútrát* átvevő, megőrző, olvasó és idéző ember meglát engem, rendkívüli öröm tölti el, és megújult erővel folytatja törekvését. Azáltal, hogy lát engem, elmélyedésbe jut, és birtokába kerülnek az ismétlés dháranájai. Aki az utolsó ötszáz év romlott és gonosz időszakában a szútra átvéte-

lére, megtartására, olvasására, idézésére, leírására és gyakorlására törekszik, annak teljes tudatával három héttig ezzel kell foglalkoznia. A három hét leteltével oly alakban jelenek meg előtte a hatormányú fehér elefántkirály hátán, számtalan bódhiszattva kíséretében, melynek megpillantása minden lénynek örömet okoz, és a Törvényt fogom hirdetni és tanítani. Továbbá olyan dháranákat fogok neki adni, amelyek révén sem emberi, sem nem-emberi lények nem tudnak ártani neki, és semmilyen nő nem tudja megzavarni. Én magam fogom őt védelmezni. Kérlek Magasztos, engedélyezd e dháranák elmondását.

Ekkor elmondta a dháranákat, majd ismét szólt:

- Magasztos! Az a bódhiszattva, aki ezeket a dháranákat hallja, részesedik Szamantabhadra földöntúli erejéből. Annak, aki a *Lótusz szútrát* átveszi és megőrzi, arra kell gondolnia, hogy mindez Szamantabhadra fenséges erejének köszönhető. Aki ezt a szútrát akár csak leírja, az a harminchárom isten között, a nyolcvannégyezer égi leány zenéjétől zengő mennyben fog újraszületni, a hét drágaközből álló koronát fogja viselni, és ott fog örvendezni. Mennyivel nagyobb örömben lesz része annak, aki átveszi, megtartja, olvassa, idézi, jól emlékszik rá, jelentését megérti és gyakorolja! Az ilyen ember felé élete végén buddhák ezrei nyújtják a kezüket, hogy rögtön Maitréja bódhiszattva Tusita mennyországában szülessen újra. Ilyen nagyok az érdemei. Magasztos! Ezt a szútrát most földöntúli erővel fogom védelmezni, hogy a Túlonjutott megszűnése után is tovább terjedhessen.

Erre Sákjamuni dicsérően szólt:

- Nagyon jó, nagyon jó, Szamantabhadral Te képes vagy ezt a szútrát védelmezni, és számos helyen tudsz a lényeknek szerencsét és boldogságot hozni. Te már elképzelhetetlenül sok érdemet halmoztál fel, együttérzessed és jóakarotod mélységes. Régóta törekszel a legfelsőbb tökéletes megvilágosodásra, és képes vagy olyan földöntúli fogadalmat tenni, hogy e szútrát védelmezed. En magam pedig földöntúli erőmmel azokat fogom védelmezni, akik képesek Szamantabhadra bódhiszattva nevét átvenni és megőrizni.

Tudd meg, Szamantabhadra, hogy aki ezt a *Lótusz szútrát* felfogja és megőrzi, olvassa, idézi, jól emlékszik rá, gyakorolja és leírja, az Sákjamuni Buddhát látja, és ez olyan, mintha e szútrát a Buddha szájából hallotta volna. Őt a Buddha dicsérni fogja, a fejét megsimogatja, az ilyen embert a Buddha köpönyege borítja. Az ilyenek nem fognak világi örömeiket hajszolni, sem tévtanokat tartalmazó írásoktól lelkesedni. Nem lelik örömeiket az olyan emberekkel való érintkezésben, mint a mézárások, vagy a disznót, birkát, szárnyasokat és kutyákat tenyésztjük, vagy a vadászok, vagy a kerítők, hanem becsületesek, jó emlékezetűek és üdvözítő cselekedetűek lesznek. Őket nem fenyegeti a három méreg, sem az irigység, büszkeség, gőg és fölényeskedés. Az ilyenek kevés földi örömmel beérik, és képesek Szamantabhadra munkáját végezni.

Szamantabhadral Aki a Túlonjutott végső kialakása után az utolsó ötszáz évben olyasvalakit lát, aki ezt a *Lótusz szútrát* átveszi, megőrzi, olvassa, idézi, annak ezt kell gondolnia: „Ez az ember rövidesen a megvilágosodás teraszára jut, Mára seregeit szétveri, a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást eléri, a Törvény kerekét forgatja, a Törvény dobját üti, a Törvény kagylókürtjét fújja, a Törvény esőjét hullajtja alá, s az istenek és emberek

nagy gyülekezetének közepén a Törvény oroszlántrónusán fog ülni.”

Szamantabhadral Az ilyen ember soha, semmiben sem fog hiányt szenvedni. Kívánságai nem lesznek hiábavalók. Aki viszont az ilyen embert kineveti és becsmérlé, az nemzedékeken át testi hibák sorával fog rendelkezni, különböző betegségekbe fog esni. Ezért Szamantabhadra, ha olyasvalakit látsz, aki ezt a szútrát átveszi és megőrzi, állj fel, és távolról üdvözöld, mintha csak a Buddhának hódolnál!

A *Szamantabhadra bódhiszattva bátorítása* című fejezet hirdetése közben számtalan és határtalanul sok bódhiszattva kapta meg az ismétlés dháranijait, és mérhetetlen számú bódhiszattva serege tökéletesedett Szamantabhadra útján. Amint a Buddha ezt a szútrát nyilvánkoztatta, Szamantabhadra és a többi bódhiszattva, Sáriputra és a többi srávaka, valamint az összes déva, nága, ember és nem-ember, az egész nagy gyülekezet örömmel telt el. Miután a Buddha szavait megértették, befogadták és megőrizték, üdvözölték a Buddhát és eltávoloztak.

A PÁLI ÉS SZANSZKRIT KIFEJEZÉSEK MAGYARÁZATA

abhidnyá (sz. abhidjñá, p. abhinna): „legfelsőbb tudás”. Természetfölötti képességek: 1. mágikus erőlc, 2. mennyei hallás, 3. gondolatolvasás, 4. emlékezés korábbi létformákra, 5. mennyei látás (más lények életének és halálának ismerete), 6. a szennyeződésektől és a szenvedéstől való megszabadulás. (Lásd még: *tíz erő*.)

abhimukhi (sz. abhimukhl): „felsőbbre irányuló”. A bódhiszattva-út tíz foka (*dasabhú»ti*) közül a hatodik.

abhiséka (sz. abhiseka): „meglocsolás, felkenés, beavatás”. A *vadszrajána* buddhizmus egyik rítusa, belépés egy mágikus energiakörbe. Fajtái: 1. váza beavatás, 2. titkos beavatás, 3. bölcsesség beavatás, 4. negyedik beavatás.

acsalá (sz. acalá): „mozdulatlan”. A bódhiszattva-út tíz foka (*dasabhúmi*) közül a nyolcadik.

ádi-buddha (sz. ádi-buddha): „ős-buddha”. A Buddháság abszolút lényegének a megszemélyesítése a *mahájánában*. (Lásd még: *Buddha, dharmakája*.)

álaja-vidnyána (sz. álaya-vijnána): „raktározó tudat”. A *vidnyánaváda* iskola kifejezése az Abszolútra, arra a tudatra, amely az egyetlen végső realitás, amelynek teremtménye minden, ami létezik. Itt tárolódnak a tettek csírái, amelyek azután a jelenségvilág tárgyait létrehozzák.

anágámi (p. anágámi): „vissza nem térő”. A Buddhánál a *nirvánához* vezető út harmadik állomása. Az a nemes ember (*arija puggala*), aki ezt elérte, tíz bilincs (*szamjódzsana* vagy *szannyódzsana*) közül az érzéki világhoz kötő öt alsóbbtól teljesen megszabadult, vagyis az „én” tévképzetétől, a kételytől, a szabályokhoz és szertartásokhoz ragaszkodástól, az érzéki vágyakozástól és a gyűlölködéstől. Emiatt többé már nem kell újraszületnie.

anátman (sz. anátman, p. anatta): „nem-én”. A Buddha leglényegesebb tanítása a valóságban létező dolgok örök és változatlan „én”-t, azaz szubsztanciát nélkülöző voltáról. A valóság három ismertetőjegye közül az egyik. (Lásd még: *anitja, duhkha, szkandha, súnjátá*.)

anitja (sz. anitya, p. anicca): „nem-örök”. A valóság három ismertetőjegye közül az egyik. A dolgok mulandóságára, állandótlanságára utal. (Lásd még: *anátman, duhkha*.)

anuttara-szomjak-szambuddha (sz. anuttara-somyak-sambuddha): „a legfelsőbb tökéletes megvilágosodást elért”. A teljesen megvilágosodott. (Lásd még: *szammá-szambuddha*.)

arahat (sz. arhat, p. arahat): „méltó; aki az ellenséget legyőzte; szent”. A Buddhánál és a *hínajána* buddhizmusban az a nemes ember (*arija puggala*), aki a *nirvánához* vezető úton elérte az utolsó, a negyedik szintet. Megszabadult a tíz bilincstől (*szamjódzsana*), vagyis az érzéki világhoz kötő öt alsóbbtól (az „én” tévképzete, kétely, szabályokhoz és szertartásokhoz való ragaszkodás, érzéki vágyakozás, gyűlölködés) és a testetlen világhoz kötő öt felsőbbtől (fornlák iránti vágy, formanélküli világ iránti vágy, gög, nyugtalanság, nem-tudás). Ezek után eléri a *nirvánát*. A *mahájána* nézetek szerint az önző módon a *nirvána* elérésére törekvő *hínajána*-gyakorló ideálja.

arcsimatí (sz. arcsmati): „lángoló”. A bódhiszattva-út tíz foka (*dasabhúmi*) közül a negyedik.

arija puggala (p. ariya puggala): „nemes ember”. A Buddhánál és a *hínajána* buddhizmusban az, aki a *nirvánához* vezető út négy állomása közül valamelyikben tartózkodik, és eközben fokozatosan megszabadul tíz bilincstől (*szamjódzsana*). (Lásd még: *szótápanna, szakadágámi, anágámi, arahat*.)

arúpalóka (p., sz. arupaloka): „a formanélküliség világa”. A három világ egyike. A vágytól és élvezetektől megtisztult szellem világa. Azok a mennyek, melyek csak a meditáció (sz. *dhjána*) felsőbb négy fokával érhető el. A szimbolikus világképben a tengerek szintje fölött található. (Lásd még: *kámalóka, rúpalóka*.)

aszura (sz. asura): „títán”. A létforgatag (*szamszára*) hat állomása közül az egyik. Az érzéki világ (*kámalóka*) része. *avadhúti* (sz. avadhüti): „lemondó, aszkéta”. Egyes meditációs gyakorlatoknál használt energiacsatorna a test közepén. (Lásd még: *tantra*.)

bala (sz. bala): „erő”. A *páramiták* egyike, a bódhiszattva különleges képességei. (Lásd még: *dasabhúmi, tíz erő*.) *Bhagavá* (p. bhagavá, sz. bhagaván): „magasztos”. A Buddha egyik állandó jelzője, mely érdemekben gazdag mivoltára utal. (Lásd még: *Buddha, Dzsina, Tathágata*.)

bhakti (sz. bhakti): „odaadás, szeretet”. Az isten iránti odaadó szeretet. Az időszámításunk előtti évszázadokban keletkezett irányzat, majd a hinduizmus és a *mahájána* buddhizmus egyik lényeges eleme. A transcendencia bölcsességgel történő gnosztikus megértése csak kevesek számára elérhető, ezért a tömegek a *bódhiszattvák* és buddhák iránti odaadó tisztelettel tehtik ezt meg.

bhiksu, bhiksuni (sz. bhiksu, bhiksuni): „koldus, koldusnő”. A Buddha négyféle *Gyülekezetéből* kettőnek, a szerzetesi és szerzetesnői rendnek a legszigorúbb erkölcsi szabályokat is betartani köteles tagjai. Élelmüket koldulással szerzik. Tíz szabályt kell követniük: 1. nem ölni, 2. nem elvenni, amit nem adtak, 3. nem hazudni, 4. nem inni részegítő italt, 5. tartózkodni a szexuális élettől, 6. szilárd táplálékot csak délig enni, 7. nem viselni ékszert, 8. nem aludni magas és széles ágyon, 9. tartózkodni a táncról, zenétől, énekléstől, színházról, 10. nem birtokolni aranyat és ezüstöt.

bódhicsitta (sz. bodhicitta): „megvilágosodás-tudat”. A megvilágosodásra irányuló tudat a *mahájána* nézetek szerint minden emberben egyformán megvan. A *mahájána* útjára lépő törekvő mindenekelőtt ezt a tudatot igyekszik kifejleszteni. (Lásd még: *bódhiszattva*.)

bódhiszattva (sz. bodhisattva, p. bodhisatta): „megvilágosodás-lény”. A buddhaság várományosa, jövendő buddha.

1. A legrégebbi szövegekben csak a történeti Buddhát nevezték így a megvilágosodása előtti időszakában, később már az összes előző és leendő buddha megvilágosodás előtti életszakaszának megjelölése. A legendák szerint a bódhiszattvák a földre születésük előtt a *Tusita* mennyben tartózkodnak. (Lásd még: *Buddha-Föld, Tiszta Föld*.)

2. A *hínajána* írásokban Mahászatta („Nagy Lény”) névvel jelölik azt, aki tíz tökéletes erény (*páramitá*) kifejlesztésével a buddhaság jelöltje. Ez tulajdonképpen a *mahájána* bódhiszattva fogalmát fedi.

3. A *mahájána* értelmezések szerint olyan lény, akinek elsődleges célja nem a szentség (*arahat*), a *nirvána* elérése, hanem a mások iránti együttérzéstől vezérelve az

összes lény megvilágosodásának elősegítése. A bódhiszattváknak a következő típusai vannak:

„Földi bódhiszattva”, aki a tökéletes erények (*páramitá*) gyakorlásával és bölcsesség (*pradnyá*) segítségével kibontakoztatja magában a megvilágosodástudatot (*bódhicitta*), és segít másoknak a szenvedésektől való megszabadulásban. Az ő esetében a bódhiszattva kifejezés jelentése: „megvilágosodásra törekvő lény”. Távolabbi célja valamelyik mennyei *Buddha-Föld* elérése, ahol zavartalanul készülhet fel a *nirvánára*. A Tiszta Földre a menynevei bódhiszattvák és buddhák segítségével jut el.

„A *transzcendens bódhiszattvák*” a bódhiszattva-út tíz fokából (*dasabhúmi*) hatot értek el, és már megvalósítottak hat páramitát. A megszerzett bölcsesség birtokában képesek lennének a passzív, végső nirvánába térni, de ehelyett az aktív nirvánát választják, hogy a földi lények támogatásán fáradozzanak. Az érzéki világ eseményei és a természet törvényei fölött állnak, természetfölötti képességeket birtokolnak. Az ő esetükben a bódhiszattva kifejezés jelentése: „megvilágosodás-lényegű”.

„A *mennyei bódhiszattvák*” már végigjárták a megvilágosodás tíz fokát, és beavatottként a mennyei Tiszta Földek egyikén tartózkodnak, ahonnan a *bódhiszattva-jána* követőit segítik. Ilyen bódhiszattva például a mindenki iránt könyörületet tanúsító Avalokitésvara (Avalokitesvara), a transzcendens bölcsességet felébresztő Manjuszuri (Manjusri), a tanhirdetőket védelmező Szamantabhadrá (Samantabhadrá), vagy a hosszú életet és szerencsét adó jövendő buddha, Maitréja (Maitreya).

bódhiszattva-jána (sz. bodisattva-yana): „bódhiszattva-út”. Az önzetlenség és a tökéletes erényesség útja tíz fokozaton át (*dasabhúmi*); a mahájána szinonimája.

Buddha (p., sz. buddha): „felébredett”.

1. A történeti Buddha személye. Születésének éve bizonytalan, a legelterjedtebb felfogás szerint hozzávetőlegesen i. e. 560-480 között élt. Gótama Sziddhattha (p. Gotama Siddhattha, sz. Gautama Siddhártha) huszonnyolc éves koráig gondtalanságban és gazdagságban élt, amikor is a betegség, az öregség és a halál szenvedéseivel találkozva úgy döntött, hogy megkeresi a lét szenvedéseiből kivezető utat. Hét évi útkeresés után rátalált a helyes megoldásra, majd a *nirvánába* tért és megvilágosodott, buddha lett. Ettől kezdve negyvenöt éven keresztül kolduló szerzetesként hirdette a Tant (Dhamma). A korai írásokban gyakran *Bhagavá* vagy *Dzsina* névvel illetik, ő magát Tathágatának nevezi. A mahájána sokszor Sákjamuni (Sákyamuni) Buddhának (a sájkák nemzetségéből származó bölcs) nevezi, hogy a többi buddhától, illetve az általa emlegetett transzcendens buddháktól megkülönböztesse. (Lásd még: *nirmánakája, trikája*.)

2. Olyan személy, aki elérte a megszabadulást, a nirvánába tért, elnyerte a mindentudást és a *hz erővel* rendelkezik. Mindezek következtében felismerte a világ valós természetét (szenvedés, éntelenség, állandótlanság), így minden szenvedéstől és minden további újraszületéstől megszabadult, számára véget ért a létesülések körforgása (*szamszára*). Két típusa van:

Paccséka-buddha (p. paccéka-buddha, sz. pratyeka-buddha), „egyedül megvilágosodott” az, aki önállóan, saját erőfeszítéséből lett buddha, de tudását nem képes másokkal közölni. A mahájána írásokban az önző módon

csak önmagára gondoló és a hínájána irányzatokhoz tartozó, részlegesen megvilágosodott neve.

Szammá-szambuddha (p. sammā-sambuddha, sz. samyak-sambuddha), „teljesen tökéletesen megvilágosodott” az, aki önállóan vált buddhává, és a tant át is adja másoknak. A történeti Buddha és a hínájána szerint mérhetetlenül hosszú világkorszakokként csak egy ilyen buddha létezhet, a mahájána akár végtelen számút is elismer. A korábbi világkorszakokból a hínájána is többek nevét említi, míg a következő világkorszak buddhája minden irányzat szerint Méttéjja (p. Metteyya, sz. Maitreya) lesz.

3. Transzcendens vagy mennyei buddhák. A mahájána nézetekben olyan lények, akik empirikus érzékszervekkel nem érzékelhetők, csak spirituális úton. A létforgatag világán kívüli *Buddha-Földeken* vagy Paradicsomokban élnek. A földön emberi alakban megjelenő buddhák (lásd *nirmánakája*) szellemi atyjai, akik meditációval (*dhjána*) hozták létre fiaikat. A nyugati buddhológusok ezért *dhjáni-buddháknak* nevezik őket, bár e kifejezés a szanszkrit szövegekben nem szerepel. Számuk igen nagy, elvileg végtelen, de a négy égtájnak megfelelően négy fő buddhát neveznek meg. Keleten Aksóbhja (sz. Aksobhya), délen Ratnasambhava (sz. Ratnasambhava), nyugaton Amitábha (sz. Amitábha), északon Amóghasiddhi (sz. Amoghasiddhi) uralkodik saját *Tiszta Földjén*. Az i. sz. V. században a *tantrikus* buddhizmus már öt ilyen buddhát ismer. Az ötödik, Vairocsana (sz. Vairocana), a négy égtáj között, középen helyezkedik el, és nincsen BuddhaFöldje. A meditáló számára ez az öt buddha a megvilágosodott tudat különböző aspektusainak szimbólumait jelenti. (Lásd még: *szambhógakája, trikája*.)

4. Minden buddha közös lényegisége, az univerzális buddhaság, vagyis az Abszolút, minden tulajdonságot nélkülöző valóság megjelölése. Megszemélyesített formában az i. sz. VII-VIII. század körül jelenik meg, mint ös-buddha (*ádi-buddha*). Minden buddha bölcsességét egyesíti, a többi buddha ösatyja. Tulajdonképpen az égtájak közötti középső buddha önállósodott szerepéből született. Neve az idők folyamán és az egyes iskolák nézetei szerint éppúgy változott, mint az ún. dhjáni-buddhák esetében. Lehetett Vairocsana (sz. Vairocana), Vadzsraszattva (sz. Vajrasattva), Vadzsradhara (sz. Vajradhara) vagy Szamantabhadrá (sz. Samantabhadrá). (Lásd még: *dharmakája, trikája*.)

Buddha-Föld (sz. buddha-ksetra): a transzcendens buddhák tartózkodási helye. A tisztátalan Buddha-Föld e szennyeződésekkel teli világ, ahol egy buddha együttérésekből megjelenik. A *Tiszta Föld* (sz. pariśuddha-ksetra) a szennyeződésektől, tisztátalanságoktól mentes Paradicsom, ahova a *mahájána* követője azért kíván eljutni, hogy ott zavartalanul felkészülhessen a buddhává válásra. Odajutni mindenképp buddhák külső segítségével lehet. Minden új budcífának saját Buddha-Földje lesz. A négy égtájnak megfelelően négy fő Buddha-Föld létezik, közülük a keleti neve Abhirati („Örömteli”), a nyugatié Szukhávati („Boldogságos”).

buddha jána (sz. buddha-yāna): „buddha-út”. A *hínájána* és a *mahájána* tanait végső igazságként egybefoglaló út, a mahájána szinonimája.

dána (sz. dāna): „adás, adományozás”. A *páramiták* egyike. Az „én”-feladás, az önfeladás eszköze. (Lásd még: *dasabhúmi*.) *dasabhúmi* (sz. dasabhūmi): „tíz föld”. A bódhiszattva=ideál megvalósítását választó

mahájána követő útjának tíz szintje. 1. Az első hat fokozaton *a bódhiszattva* még földi ember, aki a tíz tökéletes erényből (*páramitá*) az első hatot (*dána, srla, ksánti, vírja, dhjána, pradnyá*) gyakorolja, megérti a Buddha Tanát és az ürességet (*súnjató*), valamint a hat természetfölötti képességet (*abhidnyá*) közül elnyer ötöt (az anyagi világ feletti erők, isteni hallás, gondolatolvasás, korábbi életekre emlékezés, isteni látás).

2. A hetedikről a tizedik szintig a *bódhiszattva* a világ fölött álló, de a világban élő transzcendens lény, aki az utolsó négy tökéletes erényt (*upája, pranidhána, bala, dnyána*) is gyakorolja, és eléri a hatodik természetfölötti képességet (a szennyeződések megszüntetésének ismerete) is. A tizedik szintet teljesítve a mennyben egy lótuszban ül, és fényt sugároz a földre.

3. A tíz fokozat a következő: pramuditá, vimalá, prabhakárá, arcsismatí, szudurdzsajá, abhimukhí, dúrangamá, acsalá, szádhumatí, dhannamégha.

dasapáramitá (sz. dasapáramitá): „tíz tökéletesség”. A tíz tökéletes erény. (Lásd még: *páramitá*.)

déva (sz. deva): „isten”. A létforgatag (*szamszára*) átlomásai közül az egyik. Az érzéki világ (*kámalóka*) része.

dháraní (sz. dháraní): „megtartó”. Mágikus erőket hordozó, megtartó szótag, szó, mondat vagy mondatok, melyek a spirituális erőket megidézik. A *mahájána* egyik meditációs eszköze.

dharma (sz. dharma, p. dhamma): „tartó, hordozó”.

1. A Buddhánál a reális valóság hordozói, „lételemek, tulajdonságok, ideák”, az érzékszervek, tehát a látás, a hallás, a szaglás, az ízlelés, a testi benyomások és a tudat tárgyai.

2. A *hínájána* értelmezésekben vagy olyan anyagi és szellemi adottságok, amelyek csak pillanatnyi létezéssel bírnak, állandóan keletkeznek és elmúlnak, vagy olyan örökké létezők, amelyek a megnyilvánulás és meg nem nyilvánulás állapotait váltogatják. (Lásd még: *nirvána*)

3. Egyetemes „Törvény”, a világ rendje, egyetemes törvényszerűségek, összefüggések, funkciók.

4. A valóság természetét, a Törvényt bemutató „Tan”, a Buddha tanítása.

5. A valóságnak megfelelő „igazságosság, jog, törvény”.

6. Az igazságosság és az „erkölcsösség” magatartásformái, ill. „erköksi előírások, szabályok”. (Lásd még: *dharmakája, trikája*.)

dharmakája (sz. dhannakája): „Törvénytest” illetve „Igazságtest”. A *mahájána* nézetekben a Buddha igazi lényege, a minden buddhában közös buddhaság Abszolútként történő értelmezése. Megszemélyesítésére már az i. e. III. században volt kezdeményezés bizonyos erények hozzárendelésével, ősbuddhaként (*ádi-buddha*) azonban csak a kései *mahájána* iskolákban jelenik meg. (Lásd még: *Dharma, tnkája, Buddha*.)

dharmamégha (sz. dharmamegha): „Törvényfelhő”. A *bódhiszattva*-út tíz foka (*dasabhúmi*) közül a tizedik. *dharmaparyája* (sz. dharmaparyáya): „tanszöveg”. A *mahájána* kilenc könyvet tartalmazó gyűjteménye. (Lásd még: *Vaipuljaszútra*.)

dhjána (sz. dhyána, p. jhána, kínai: chan, japán: zen): „meditáció”. A Buddha által alkalmazott meditációnak nyolc szintje van: 1. A tudatban jelen van a fogalmi gondolkodás, a megkülönböztető gondolkodás, az öröm, a boldogság és a koncentráció. 2. A tudatban már csak az öröm, a boldogság és a koncentráció van jelen. 3. A bol-

dogság és a koncentráció van jelen, amihez a felülemelkedett egykedvűség járul. 4. A tudatban csak a koncentrátság és a felülemelkedett egykedvűség van jelen. 5. Határtalan tér. 6. Határtalan tudat. 7. Semmilyen ség. 8. Észlelés és nem észlelés állapota. Az első négy szinten a formák világa (*rúpálóka*), a második négy szinten a formanélküliség világa (*arúpálóka*) ismerhető meg. A *dhjána* a *mahájánában* az egyik *páramitá*.

dhjáni-buddha (sz. dhyáni-buddha): „meditációs buddha”. A nyugati buddhológusok elnevezése a *mahájána* elképzelésekben megjelenő, a mennyi *Buddha-Földeken* tartózkodó transzcendens buddhákra. A szanszkrit szövegekben a *Dzsina* vagy a *Tathágata* kifejezések szerepelnek ehelyett. A transzcendens buddhák közül négy az égtájaknak megfelelő Buddha-Földek ura vagy védelmezője, egy pedig a semleges közép helyén van. Ok hozzák létre meditáció (*dhjána*) útján a földön megjelenő emberi buddhákat. (Lásd még: *Buddha* cím-szó alatt.)

dnyána (sz. jnâna): „tudás”. A *páramiták* egyike, a valóság ismerete és a Tan (*Dharma*) teljes tudása. A tízfokú *bódhiszattva*-út (*dasabhúmi*) végén megszerzett tökéletesség, amelynek birtokosa mennyi *bódhiszattvává* válik.

duhkha (sz. dukkha, p. dukkha): „szenvedés”. A valóság három ismertetőjegye közül az egyik. Testi szinten szenvedés a születés, az öregség, a betegség és a halál. Lelki szinten szenvedés a nem kedvelttel együtt lenni, a kedveltől elválasztva lenni, a vágyottat el nem érní. Általánosan: a létezéshez kötöttség szenvedés. A *Négy Nemes Igazság* közül az első. (Lásd még: *ánátman, anitja, szkandha*.)

dúrangamá (sz. dūrangamâ): „továbbhaladó”. A *bódhiszattva*-út tíz foka (*dasabhúmi*) közül a hetedik. E szinttől a *bódhiszattva* már transzcendens lény.

Dzsina (p., sz. jina): „győző, győztes, győzedelmes”. A Buddha egyik állandó jelzője. A szenvedélyek és a szenvedés legyőzésére utal. (Lásd még: *Bhagavá, Buddha, Tathágata*.)

ékajána (sz. ekayâna): „egyetlen vagy egyedüli út”. A *buddhajána*, illetve a *mahájána* szinonimája a *mahájána* írásokban. *gáthá* (sz. gâthâ): „dal, vers”. A buddhista tankifejtések egyik gyakori eszköze, többnyire prózai rész kíséretében.

Gyülekezet (p., sz. sangha): a Buddha által a követők számára alapított közösség. Szűkebb értelemben a szerzetesek (*bhiksu*) és szerzetesnők (*bhiksuni*) rendjének megjelölése, tágabb értelemben a világi férfi és női követőket (*upászaka, upásziká*) is beleértik. Összesen tehát négyféle Gyülekezet van.

hínájána (p., sz. hinayâna): „alacsonyrendű v. kis jármű”. Eredetileg lekicsinyelő elnevezése az Oregek (Théra) által képviselt régi buddhizmusnak, megkülönböztetésül a *mahájána* követőhöz. Később a csak kevesek által járható, illetve kevesekkel törődő szűk ösvény értelmet kapta. A korai *mahájána* ritkán használta e kifejezést, helyette inkább a *srávaka-jána* vagy a *pratjékabuddha-jána* megjelölést alkalmazta. A mai tudomány számára minden értékítélet nélküli gyűjtőfogalom, bár a hajdani tizenhétből már csak egyetlen iskola-lája,

a théraváda maradt fenn Dél-Ázsiában, Srí Lanka, Thaiföld, Burma, Kambodzsa és Laosz területén. E földrajzi elterjedtsége miatt gyakran „déli buddhizmusnak” is nevezik. A théraváda az egyedüli iskola, amelynek a

Buddha beszédeit tartalmazó kánonja teljes egészében fennmaradt (páli nyelven). Az irányzat főbb jellegzetességei a következők:

1. A realizmus talaján áll, tehát a valóság jelenségeit, a létforgatagot, a szenvedést reálisan létezőnek fogja föl.

2. A reális valóság mögött nem lát semmilyen örök alapot vagy univerzális abszolút lényegiséget.

3. Céljának a létforgatag (*szamszára*) világából való kilépést, a nirvánába jutást tekinti.

4. A nirvána szembenáll a létforgataggal, de otthontalanságba vonulással, szerzetesi élettel, saját erőfeszítéssel elérhető a vágy, a harag és az ostobaság megsemmisítése útján.

5. A cél elérésének eszköze a Buddha Tana, mindelelőtt a *Négy Nemes Igazság*, illetve a Nemes Nyolc-rétű Ösvény.

6. Ideálja a célt megvalósítani képes szent (*arahat*).

7. A Buddha személye pusztán földi ember és tanító, aki azonban földöntúli képességeket is megszerzett.

(Lásd még: *páramitá, bódhiszattva, Buddha, tnlcája*.)

jána (p., sz. yâna): „út, jármű”. A megszabaduláshoz és a buddhasághoz vezető tanok és módszerek rendszere, illetve ezek fő irányzatai. (Lásd még: *hínájána, mahájána, vadzsrajána, srávaka-jána, pratjékabuddha jána, bódhiszattva jána, buddha-jána, ékajána.*)

kámalóka (p., sz. kâmaloka): „a vágyak világa”. A három világ egyike, az öt érzék világa. A szimbolikus világképben a tengerek szintje alatti világ. Itt található a létforgatag (*szamszára*) állomásai: a poklok (*naraka*), éhezõ szellemek (*préta*), állatok (*tirjagjónigata*), titánok (*aszura*), emberek (*manusja*), az istenek (*déva*) területe.

karma (sz. karma, p. kamma): „tett, cselekedet”. Az újraszületések láncolatának (*szamszára*) egyik törvényszerűsége, amely szerint a testi megnyilvánulások, a szavak és a gondolatok olyan „tettek”, amelyeknek üdvös vagy nem üdvös hatásai lesznek. A tettek e későbbi gyümölcssei beérhetnek a jelen életben, vagy a *kámalóka* világában leélt következő életek valamelyikében. Amíg az újraszületésekben akár üdvös, akár nem üdvös gyümölcsöket hozó tettek léteznek, addig nem lehetséges kilépni az újraszületések láncolatából. A szentek (*arahat*) a korábbi, több életem át ható tettek gyümölcsseit már elfogyasztották és újabbakat nem hoznak létre, ezért a nirvánába térhetnek.

karuná (p., sz. karunâ): „együttérzés”. Válogatás nélkül minden lény iránt tanúsított, aktív, segítő együttérzés. A Buddha által hirdetett „négy mérhetetlen” (együttérzés, együtt örvendezés, szerető jóság, fölül-emelkedett egykedvűség) egyike. A *mahájána* irányzatokban különösen fontos szerephez jut. (Lásd még: *bódhiszattva*.)

ksânti (sz. ksânti): „türelem”. A páramiták egyike. (Lásd még: *dasabhúmi*.)

madhjamaka (sz. madhyamaka): „középső”. Az i. sz. II. század második felében, Nágárdzsuna (sz. Nâgârjuna) által alapított filozófiai iskola, súnjátávâda (sz. sünyatâvâda: „az üresség tana”) néven is ismert. A „középső út” megnevezés a szélsőséges álláspontok elkerülésére utal. Nágárdzsuna a valóság jelenségei (*dharmá*) megsemmisülésének és öröklétének tanait egyaránt elveti. Keletkezésüket feltételezve a dolgoknak nincsen önmagukban létezésük, hiszen létükben egymástól kölcsönösen függenek, így nem rendelkeznek saját természettel, tehát nem valóságosak, a létől üresek. A

dharmák önlétét, saját természettel rendelkezését feltételezve viszont nincsen keletkezésük, hiszen sem másból, sem önmagukból nem jöhetnek létre, így nem valóságosak, a létől üresek. Valójában nem állítható a valóság létezése vagy nem létezése, sőt, a kettő együtt sem. A dolgok keletkezése, megszűnése és létezése is pusztán látszólagos valóság, mert csak egymáshoz való viszonyaikban, egymástól függő keletkezésükben (*pratjja-szamuþpâda*), relatíve léteznek, azaz üresek. Ami a világ valóságára érvényes, ugyanaz érvényes a nirvánára is, így közös abszolút lényegük az üresség (*súnjátá*). Az Abszolútum a jelenségvilág „relatív igazságain” túllépve, vagyis az „abszolút igazság” birtokában megismerhető. (Lásd még: *hínájána, mahájána*.)

mahájána (p., sz. mahâyâna): „nagy jármű”. Az Öreggek (Théra) által képviselt régi buddhizmustól elhatároló megnevezése az új reformirányzatnak. A kifejezés arra utal, hogy az elszakadás után az újítók többen voltak, mint az ortodoxok, s az általuk felkínált út sokak számára járható, széles és mindenki megszabadítását szolgálja. A korai mahájána elsősorban a *bódhiszattva-jána* és a *buddha-jána* elnevezést használta önmagára. Mivel elterjedtségi területe ma Mongólia, Kína, Tibet, Nepál, Korea, Vietnam és Japán, ezért gyakran „északi buddhizmusnak” is nevezik. Létrejötté hosszabb folyamat következménye. Szerzetesi, világi, filozófiai és dogmatikai szinten egyaránt olyan változtatások kezdődtek az i. e. N-III. században, melyek végül is önálló irányzattá formálódtak az i. sz. I-II. századra. A szerzetesi élet szigorú szabályainak enyhítését már a Buddha halála utáni második zsinaton követelte egy csoport, majd ellenzsinatot hívtak össze a többségi álláspont képviselőire. Ezért magukat Nagy Gyülekezetnek (mahászanghika, sz. mahâsanghika) nevezték. A későbbiekben a köreikben fogalmazódott meg a régi szent (*arahat*) ideálja, helyett a bódhiszattva-ideál. A hozzájuk tartozó lókóttaravâdinok (lokottaravâdin) állítása szerint a Buddha igazi lényege világfölkötti (lókóttara), transzcendens és időtlen. Ezek az elképzelések közelebb vitték a buddhizmust a világi tömegekhez, és a *bhakti* mozgalom hatásaival együtt köznapis vallásos igényeiket kielégítették. Mindemellett a sautrântika (sautrântika) iskolában megjelent az a tan, miszerint a Buddhának a földi testén kívül még két földöntúli teste is van. A sarvâsztivâda iskola pedig a *dharmákra* vonatkozóan bevezeti az időtlenség gondolatát. E hínájána nézeteken túl a mahájána további elméleti megalapozását a *madhjamaka* filozófiai iskolája adta, amely az üresség (*súnjátá*) fogalmának segítségével minden dharmát saját lényegtől mentesnek, üresnek mond, és ezt a nirvánára is érvényesnek tekinti, ezzel az Abszolút tanát hirdeti. Mindezekből a tendenciákból a mahájánának két fő irányzata alakult ki, a nominalista súnjátávâda (madhjamaka) és a konceptualista vidnyânavâda (jógácsára). A mahájána a legtöbb alapvető kérdésben elfogadja a hínájána nézeteket, azonban közülük sokat új megvilágításba helyez, vagy éppen magasabb szintűnek mondott elmélettel kiegészíti azokat. A hínájánától eltérő legfőbb sajátosságok a következők:

1. A valóságot észlelt formájában csupán látszólagosnak, a tudatban megalkotottnak mondja.

2. A valóságot ugyan szubsztancia nélkülinek tartja, de feltételez egy időtlen, immanens Abszolútumot, az ürességet.

3. A létforgatag lényegileg azonos a nirvánával, mivel mindkettő közös tartalma az üresség, az Abszolútum.

4. Mivel így minden lény eleve a nirvánában tartózkodik, a cél ennek felismerése, és másokkal való megérettése.

5. Ideálja a mások szenvedését enyhítő, másokat a nirvánába vezető bódhiszattva.

6. Az üdvözülés eszközei a bölcs belátás és a transzcendens bódhiszattvák, buddhák segítségével.

7. A Buddha valódi lényege transzcendens és abszolút. (Lásd még: *hínajána*, *páramitá*, *nirvána*, *bódhiszattva*, *Buddha*, *trikája*.)

maitrí (sz. maitri, p. metta): „jóság”. Válogatás nélkül mindenki iránt megnyilvánuló, szerető jóság. A Buddha által hirdetett „négy mérhetetlen” (együttérés, együtt örvendezés, szerető jóság, fölülemelkedett egykedvűség) egyike.

mandala (sz. mandala): „kör”. Mágikus kör, a kozmikus erők szimbolikus ábrázolása két vagy három dimenzióban. A *mahájána* egyik meditációs eszköze.

mantra (sz. mantra): „szó, beszéd, az elme eszköze”. Energiával töltött szótag vagy szó, amely kozmikus erőt képvisel és idéz meg. A *mahájána* egyik meditációs módszere.

manusja (sz. manusya): „ember”. A létforgatag (*szamszára*) hat létállapota közül az egyik. Az érzéki világ (*kámalóka*) része. Az egyetlen újraszületési forma a létforgatagban, amelyről elérhető a megvilágosodás.

marga (sz. marga): „ösvény”. A szenvedés megszüntetéséhez vezető ösvény. A *Négy Nemes Igazság* közül a negyedik. Jelentései: 1. a nemes emberek (*arija puggala*) által járt ösvények, amelyeken a négy fokozat (*szótápanna*, *szakadágámi*, *anágámi*, *arahat*) megvalósítására törekednek. 2. a Nemes Nyolcstréti Ösvény.

naraka (sz. naraka): „pokol”. A létforgatag (*szamszára*) hat létállapota közül az egyik. Az érzéki világ (*kámalóka*) része. *Négy Nemes Igazság* (p. cattāriya-saccāni): a Buddha alaptanítása a szenvedésről és annak megszüntetéséről: 1. A szenvedés igazsága, azaz minden létezés szenvedés. 2. A szenvedés keletkezésének igazsága, azaz a szenvedés oka a létszomj. 3. A szenvedés megszüntetésének igazsága, azaz a vágyak és a létszomj megszüntetésével megszűnik a szenvedés. 4. A szenvedés megszüntetéséhez vezető út igazsága, azaz a Nemes Nyolcstréti Ösvény (tökéletes felismerés, tökéletes elhatározás, tökéletes szó, tökéletes tett, tökéletes életvitel, tökéletes igyekezet, tökéletes figyelem, tökéletes elmélyedés). (Lásd még: *dukkha*, *nidána*, *pratítja-szamatpáda*.)

nidána (sz. nidána): „kötél, ok, diagnózis”. Az újraszületéshez és a szenvedéshez vezető függő keletkezés (*pratítja-szamatpáda*) tizenkét tagjára vonatkozó kifejezés. A tagok a következők: 1. nem-tudás (p. avijjā, sz. avidjā), 2. tett-csírák, karmikus képzőerők (p. sankhāra, sz. samskāra), 3. tudat (p. vinnāna, sz. vijnāna), 4. név és forma, azaz szellemiségtestiség (p., sz. nāma-rūpa), 5. érzékszervek (p. salāyatana, sz. ṣaḍāyatana), 6. érzékelés (p. phassa, sz. sparśa), 7. érzet (p., sz. vedanā), 8. létszomj (p. tanhā, sz. trsnā), 9. létezéshez ragaszkodás (p., sz. upādāna), 10. létesülés (p., sz. bhava),

11. születés (p., sz. jāti), 12. öregség és halál (p., sz. jarāmarana).

nirmánakája (sz. nirmánakāya): „megnyilvánult v. teremtett test”. A *mahájána* egyik kifejezése a történeti Buddhára, aki a földön a buddhaság testetöltése. A doketista értelmezés szerint pusztán látszattest. A közönséges emberektől testének harminckét fő jegye és nyolc-

van mellékjegye különbözteti meg. (Lásd még: *trikája*, *dharma*, *Buddha*, *usnisa*, *úrná l*

niródha (p., sz. nirodha): „megsemmisítés, megszüntetés”. Többféle értelemben használt kifejezés. 1. A *Négy Nemes Igazság* közül a harmadik, annak a kimondása, hogy lehetséges a szenvedés megszüntetése. 2. A meditáció (*dhjána*) szintjein előrehaladva a tudati folyamatok fokról-fokra történő megszüntetése. 3. A meditáció nyolc szintjét követő kilencedik állapot, amelyben a tudati folyamatok és az életfunkciók legtöbbje (pl. légzés, szívverés) megszűnik. Ez az állapot csak hét-nyolc napig tartható fenn. 4. A *nirvána* szinonimája. 5. Az újraszületések megszüntetése. 6. A szenvedélyek megszüntetése.

nirvána (p. nibbāna, sz. nirvána): „kialvás, ellobbanás”. Az újraszületések folytonosságát fenntartó és a szenvedéshez vezető összes tényező kialvása, a buddhista törekvő végső célja. Jelentésének értelmezése az irányzatok és iskolák felfogása szerint eltérő.

1. A történeti *Buddha* az újraszületések létforgatagának (*szamszára*) végét, a létezéshez, a létszomjok (p. khandha, sz. skandha) összekapcsolódásához kötő nem-tudás és a három méreg (vágy, harag, ostobaság) kiapadását, ezáltal a szenvedés (*dukkha*) megszűnését értette alatta. Amíg az újraszületésnek alávetett összes létforma a létszomjok összetevődéséhez kötött (*szankhata*, p. sankhata), addig a nirvána nem összetevődéshez kötött (*aszankhata*, p. asankhata). A Buddha szerint a nirvánát szerzetes vagy világi ember, férfi vagy nő egyaránt elérheti a Nemes Nyolcstréti Ösvény (lásd *Négy Nemes Igazság*) végigjárásával, a szentté (*arahat*) válással (lásd *arija puggala*). A nirvánának két fajtája van. Aki még életében eléri a szentség állapotát, az a létszomjok hatásainak maradványait még tartalmazó nirvánába jut azaz testi szinten érhetik még fájdalmak, balesetek, de azok már nem befolyásolják, nem nyugtalanítják őt, ezért az újraszületéshez vezető új készleteket sem hoznak létre. A nirvána másik fajtája a halál után következik be, amikor az egyén fizikai léte, illetve a létszomjok összekapcsolódása véglegesen megszűnik. E végső nirvánát parinirvánának is nevezik. Amíg a nirvánát bármely törekvő elérheti, addig buddhává világekorszakokonként csak egy ember válhat. A nirvánába tért és egy buddha között az a különbség, hogy egy tökéletesen felébredett buddha tanítómester segítségével nélkül, egyedül éri el a nirvánát, emellett mindentudó és rendelkezik *a tíz erővel*, valamint tudását és a Tant (Dhamma) átadja másoknak.

2. A *hínajána* nézetek általánosságban kétféle nirvánát különböztetnek meg, a létfeltételekhez még kötött és a létfeltételekhez már nem kötött nirvánát. Ezeket a valóságot alkotó lételemek (*dhamma*) elméletei alapján eltérően értelmezik.

a.) A théraváda iskola szerint a valóság a dhammák pillanatnyi keletkezésének, majd elmúlásának, összekapcsolódásának és változó kombinációjának az ata, s mint ilyen elmúlásnak (*aniccsa*, p. anicca), a szenvedésnek (p. *dukkha*) kitett, és nélkülöz egy örökké változatlan szubsztancialitást (p. *anatta*). Kétféle *dhamma* létezik, a keletkezésükben más dhammák által meghatározott, összetett (*szankhata*) dhammák és a létben más dhammáktól nem függő, nem összetett (*aszankhata*) egyetlen *dhamma*, vagyis a nirvána. Itt tehát a nirvána önálló és örök entitásként jelenik meg.

b.) A szanszkrit nyelven fogalmazott szarvásztriváda nézetek (i. e. III. századtól) az egymástól függő keletkezésben levő, összetett lételemeket (*szanszkriti-dharma*,

sz. samszkta-dharma) is örökké létezőknek, mind a három időben (múlt, jelen, jövő) egyidejűleg meglévőnek fogják föl. Minden, ami volt, van és lesz, az létezik (szarvam aszti, sz. sarvam asti), de kétféle formában, mert vagy a potencialitás, vagy a pillanatnyi megjelenés állapotában van. Szerintük az összetett lételemek világával szemben nem egy, hanem három nem összetett (aszanszkrita, sz. asamszkta) dharma létezik, melyek a nirvána aspektusai: légtér, tudatos megszűnés, nem tudatos megszűnés.

c.) A szautrántika iskola (i. sz. II. századtól) a kánonból csak a szútrákat fogadja el hitelesnek (innen a nevük is), és úgy véli, a nirvána nem önálló, külön dharma, hanem inkább a dharmák manifesztációjának hiánya.

3. A *mahájána* követője számára a nirvána nem a legfőbb cél, hiszen azt fontosságában megelőzi a bódhiszattvaideál megvalósítása. Ez rányomja a bélyegét a nirvánáról alkotott felfogására is.

a.) Amíg a hínájána iskolái szembeállítják egymással a szamszárát és a nirvánát, addig a mahájána a kettőben egy közös Abszolútumot lát, az ürességet (*súnjátá*), így szamszára és nirvána lényegileg azonosak.

b.) Amíg a korábbi nézetekben a nirvána saját erőfeszítés eredménye, addig a mahájána szerint a nirvánát már eleve birtokoljuk, csak ennek nem vagyunk tudatában. A megismerő bölcsességgel (*pradnyá*) azonban felismerhető a jelenléte. A nirvánába jutás tömegek számára elérhető módja a buddhák *Tiszta Földjeire* jutni a buddhák és bódhiszattvák segítségével, s ott kedvező feltételek között felkészülni a nirvánára.

c.) A bódhiszattva-út hetedik fokán (lásd *dasabhúmi*), a megszerzett bölcsesség birtokában lehetséges lenne a parinirvánába térni, de ez a végső nirvána csak passzív, statikus (*pratisthita*, sz. prati~thita) lenne. Egy másokon segíteni kívánó *bódhiszattva* viszont az aktív, dinamikus (*apratisthita*, sz. aprati~thita) nirvánát választja, és transzcendens bódhiszattvaként él a világban.

páramitá (p., sz. páramitá): „túlsó, túlsó part, tökéletesség”. A buddhasághoz vezető tökéletes erények.

1. A *hínájána* tíz tökéletes erényt sorol föl, melyek a Nagy Lényeket (Mahászatta) a megvilágosodás jelöltjeivé teszik: adás, erkölcsösség, lemondás a világról, bölcsesség, akaraterő, türelem, igazságosság, eltökéltség, szerető jóság, fölülemelkedett egykedvűség.

2. A *mahájána* ebből átvett ötöt, és hozzátett egy újat, így náluk hat tökéletes erény lett: adás (*dána*), erkölcsösség (*síla*), türelem (*ksánh*), akaraterő (*virja*), meditáció (*dhjána*), bölcsesség (*pradnyá*).

3. Az i. sz. III. század körül a tökéletes erények száma a bódhiszattva-út tíz fokozatához (*dasabhúmi*) igazodva, a következő négyel szintén tízre emelkedett: a tudás átadásának módszere (*upája*), fogadalmak (*pranidhána*), erő (*bala*), teljes tudás (*dnyána*).

parisuddha-ksétra: lásd *Tiszta Föld*.

prabhákári (sz. prabhákári): „fénylő”. A bódhiszattva-út tíz foka (*dasabhúmi*) közül a harmadik.

pradnyá (sz. prajná): „bölcsesség”. A páramiták egyike. E bölcsesség birtokában a *bódhiszattva* földöntúli képességekre tesz szert. (Lásd még: *dasabhúmi*.)

pramuditá (sz. pramuditá): „örvendező”. A bódhiszattva-út tíz foka (*dasabhúmi*) közül az első.

pranidhána (sz. pranidhána): „fogadalom”. A páramiták egyike, a bódhiszattva fogadalmainak betartása. (Lásd még: *dasabhúmi*.)

pratítja-szamutpáda (sz. pratitya-samutpáda, p. paticca-samuppáda): „függő keletkezés”. A buddhizmus egyik alaptanítása az újraszületések és a szenvedés keletkezésének magyarázatára. A tizenkét tagból (*nidána*) álló láncolat tényezői nem egymás okai, nem oksági láncról van szó, hanem egymás feltételei. Létrejöttüknek csak feltétele az előző tag, de nem létrehozó oka. Így az öregség és halál feltétele a születés. Ennek alapja a létesülés. A létesülés akkor lehetséges, ha előzőleg megvan a létezéshez való ragaszkodás, ami a létszomj nyomán jelenhet meg. A létszomj feltétele az érzet, az érzeté az érzékelés, az érzékelés feltétele pedig az érzékszervek. Az érzékszervek létrejöhetnek, ha létezik szellemiség-testiség, ami a tudat által lehetséges. A tudat a tett- csírák megléte esetén keletkezhet, végül ezek létrejöttének feltétele a nem-tudás. A nem-tudás megsemmisítője tehát legyőzi a szenvedést, az öregséget és a halált, vagyis többé már nem kell újraszületnie. (Lásd még: *szamszára*, *madhjamaka*.)

pratyekabuddha (sz. pratyekabuddha, p. paccekabuddha): „egyedül megvilágosodott”. Az, aki nem tanítványként, hanem önállóan éri el a megvilágosodást, azonban nem képes másokat tanítani. A *mahájána* felfogásában az önző módon, közvetlenül megvilágosodásra jutott. (Lásd még: *Buddha*.)

pratyekabuddha-jána (sz. pratyekabuddha-yána): „az egyedül megvilágosodás útja”. A mahájána egyik kifejezése a hínájána követőjére, aki csak a saját megvilágosodására törekszik.

préta (sz. preta): „éhező szellem”. A létforgatag (*szamszára*) létállapotai közül az egyik. Az érzéki világ (*kámalóka*) része. *rúpalóka* (p., sz. rupaloka): „a formák világa”. A három világ egyike. Az érzéki vágy itt már nincs jelen. Olyan mennyekben levő istenek világa, melyek csak a meditáció (*dhjána*) első négy fokával érhetőek el. A szimbolikus világképben a tengerek szintjén levő világ. (Lásd még: *kámalóka*, *arúpalóka*.)

síla (sz. síla): „erény, erkölcs”. A páramiták egyike. (Lásd még: *bhiksu*, *upászaka*, *dasabhúmi*.)

srávaka (sz. śrāvaka, p. sāvaka): „hallgató, tanuló”. A korai buddhizmus a Buddha személyes tanítványait, majd egyszerűen a tanítványokat jelölte így. A *mahájána* az önzően megvilágosodásra törő *hínájána* törekvőt érti a kifejezés alatt, aki csak a Buddha alapvető tanait ismeri.

srávaka-jána (sz. śrāvaka-yána): „a tanuló útja”. A mahájána felfogásban a hínájána szinonimája.

súnjátá (sz. sūnyatā): „üresség”. A mahájána egyik alapfogalma. 1. A théraváda buddhizmusban minden dhammának alapvető jellegzetessége a szubsztancia-nélküliség, a nem-én (anatta). A dhammák nélkülözik azt a magukra jellemző állandó jelleget, amit az ún. személyes „én” megragadni vél, s ezért „én”-től üresek (szunnya, p. suñña). A világgal szembenálló *nirvána* szintén én-nélküli ugyan, de üresnek nem nevezhető. A korai buddhista szövegekben az egyetemes „üresség” (sz. sūnyatā) kifejezést nem használják még, a hangsúly a jelenségek állandóság nélküli üres természetén van.

2. A mahájána nézetekben nemcsak a világ és az egyén, de a nirvána is üres (*súnja*, sz. sūnya), ezért most már mindenben benne levő Abszolút, vagyis üresség (*súnjátá*). Emiatt a világ (*szamszára*) és nirvána nem szembenállnak egymással, hanem azonosak. Ennek megfelelően az üresség is kettős értelmű, egyfelől a valóság üressége, másfelől a megszabadulás, a nirvána. Aki tehát

megérti az ürességet, az felfedezi, hogy eleve a nirvánában élünk. (Lásd még: *madhjamaka*.)

szádhumatí (sz. sâdhumati): „jóindulatú”. A bódhiszattva-út tíz foka (*dasabhúmi*) közül a kilencedik.

szakadágámí (p. sakadágâmi): egyszer visszatérő”. A Buddhánál a nirvánához vezető út második állomása, amikor a nemes ember (*arija puggala*) a tíz bilincs (*szamjódzsana*) közül megszabadult háromtól, az „én” tévképzetétől, a kételytől és a szabályok, szertartások kötelékétől, ezenkívül csaknem teljesen megszabadult az érzéki vágyakozás és a gyűlölködés bilincsetől is. Ennek következtében már csak egyszer kell újraszületnie.

szambhógakája (sz. sambhogakâya): „örömtest”. A mahájána nézetekben a Buddha transzcendens természete. Aspektusainak megszemélyesített formáiban mennyei buddhák, akik a *Buddha-Földeken* tartózkodnak, és a bennük megtestesült Dharmát élvezik. (Lásd még: *dharmá, trikája, Buddha*.)

szammá-szambuddha (p. sammâ-sambuddha, sz. samyak-sambuddha): „teljesen tökéletesen megvilágosodott”. Aki mester segítsége nélkül, önállóan érte el a megvilágosodást, földöntúli képességekkel rendelkezik, és másokat is tanít. (Lásd még: *Buddha, nirvána*.)

szamszâra (p., sz. samsâra): „vándorlás, létforgatag”. A létezés, illetve az újraszületések körforgása az érzéki világban (*kâmalôka*), ami a szenvedés állandó újramelegedését eredményezi. Az ettől való megszabadulás a buddhista végső célja. (Lásd még: *nirvána, pratítya-szamuťpâda, hínájána, mahájána*.)

szamudaja (p., sz. samudaya): „keletkezés”. A *Négy Nemes Igazság* közül a második, a szenvedés keletkezésének igazsága. (Lásd még: *nidâna, pratítya-szamuťpâda*.)

szannyódzsana vagy *szamjódzsana* (p. sannojana, samyojana): „bilincs, kötelék”. A Buddhánál és a hínájána iskolákban tíz olyan bilincs van, amely az embert az újraszületések láncolatához (*szamszâra*) köti. Az alsóbb öt bilincs az érzéki világhoz, a felsőbb öt a testetlen világhoz rögzít. A tíz bilincs a következő: az „én” tévképzete, kétely, szabályokhoz és szertartásokhoz ragaszkodás, érzéki vágyakozás, gyűlölködés, formák iránti vágy, formanélküli világ iránti vágy, gög, nyugtalanság, nem-tudás. E bilincseket leveti a nemes ember (*arija puggala*), ha végigjárja a szentté (*arahat*) válás négy fokát.

szarvâsztivâda (sz. sarvâstivâda): „minden (a három időben) létező”. *Hínájána* iskola az i. e. III. századtól, a mahájána egyik elméleti előkészítője. A lételemeket (*dharmá*) minden időben (múlt, jelen, jövő) létezőnek fogták föl, innen a nevük. Saját szanszkrit nyelvű kánonjuk volt. (Lásd még: *nirvána*.)

szkandha (sz. skandha, p. khandha): „csoport, halom”. A személyiségképzetet alkotó öt létsoport, a testi és a pszichikaitudati tulajdonságok, megnyilvánulások, funkciók elrendezése. Tulajdonképpen a tizenkét *nidâna* egyik tagja, a „név és forma” részletesebb felosztásban. Az öt létsoport a következő: 1. testiség (*rúpa*), 2. érzékelés, 3. észlelés, 4. tudattartalmak (*szanszkâra*), 5. tudat. A létsoportok összekapcsolódásának végső oka a nem-tudás, következménye a személyiség képzete és a szenvedés. (Lásd még: *nirvána, anátman, duhkha*.)

szótâpanna (p. sotâpanna): „folyamba lépett”. A Buddhánál a nirvánához vezető folyamba belépett nemes ember (*arija puggala*), aki tíz bilincs (*szamjódzsana*) kö-

zül háromtól megszabadult (az „én” tévképzete, kétely, szabályokhoz és szertartásokhoz való ragaszkodás).

sztúpa (sz. stúpa, p. thúpa): „fejtető csimbók”. Kúp alakú építmény, eredetileg a Buddha földi hamvai számára. A későbbi emlékművekben szent szövegeket, képeket tartottak, és a Buddhát szimbolikusan jelenlévőnek feltételezve a meditáció segédeszközeivé tették azokat. Később a világkép, a mikrokozmosz és a makrokozmosz jelképeivé is váltak.

szudurdzsajá (sz. sudurjayâ): „nagyon nehezen legyőzhető”. A bódhiszattva-út tíz foka (*dasabhúmi*) közül az ötödik. *Szukhâvatí* (sz. sukhâvati): „Boldogság”. Amitâbha (sz. Amitâbha), a nyugati transzcendens *Buddha* birodalma, *Buddha-Földje*.

szútra (sz. sūtra, p. sutta): „fonal”. Eredetileg a tanítások vezérfonala, tömör emlékeztetője. A buddhizmusban egyszerűen Tankifejtő írást jelent, amely hosszú könyv is lehet.

tantra (sz. tantra): „szövet, eszköz, tan”. A *vadszrajána* buddhizmus rendszerezett tanításai a *mantrákkal*, vizualizációs meditációkkal és rituálékkal történő energia-irányításról.

Tathâgata (p., sz. tathâgata): „így jött vagy így ment”. A *Buddha* egyik állandó jelzője, ahogyan ő önmagát nevezte. Később minden buddha jelzője. Nem tudható, hogy a Magasztos eredetileg milyen értelemben használta, így csak etimológizáló és értelmező jelentései, fordításai vannak. Ezek közül néhány:

1. „Így jött” (tathâ-âgata, sz. tathâ-âgata). Ugyanúgy erőfeszítésekkel jött, ahogyan a korábbi buddhák is.

2. „Így ment” (tathâ-gata, sz. tathâ-gata). Születése után a korábbi buddhákhoz hasonlóan ő is nyomban hét lépést tett, és világgá kiáltotta, hogy meg fog világosodni. Másik értelmezés szerint a korábbi buddhákhoz hasonlóan haladt tovább erőfeszítései során.

3. „Túlönjutott”. Átjutott a létforgatag folyamán túl levő partra. Megértette a világot, és túljutott rajta. Végigment az úton.

4. „Beérkezett”. Elérte a mindentudást és a nirvánát.

5. „Tökéletes”. Egy buddha minden képességét és tökéletességét birtokolja. (Lásd még: *Buddha, Bhagavâ, Dzsina*.)

tirjagjônigata (sz. tiryagyonigata): állat”. A létforgatag (*szamszâra*) létállapotai közül az egyik. Az érzéki világ (*kâmalôka*) része.

Tiszta Föld (sz. parišuddha-ksetra): a transzcendens buddhák tartózkodási helye. (Lásd még: *Buddha-Föld, Buddha, dhjâni-buddha*.)

tíz erô (sz. dašabala), tíz olyan képesség, amelyet egy buddha birtokol: 1. a lehetséges és a lehetetlen ismerete, 2. a tettek eredményének ismerete, 3. az üdvözüléshez vezető út ismerete, 4. a világ ismerete, 5. a lények hajlmainak ismerete, 6. a lények képességeinek ismerete, 7. a meditáció és a megszabadulás ismerete, 8. korábbi létformákra emlékezés, 9. mennyei látással mások halálának és újraszületésének ismerete, 10. minden tisztátalanság legyőzése. (Lásd még: *abhidnyâ*.)

trikája (sz. trikâya): „három test”. A mahájána tanában a Buddha különböző természeteit egyesítő nézet. Meg kellett oldani a hús-vér ember, a transzcendens természet és az Abszolútként felfogott buddhaság összehangolását. Kezdetben csak a Buddha kétféle természetéről volt szó, mivel az utóbbi kettő még nem vált külön. A három test doktrínájának kialakulása a következő:

1. Maga a történeti *Buddha* azt hirdeti tanítványainak, hogy aki a Tant (Dhamma) látja, az őt látja, és aki őt látja, az a Tant látja, ezért ő maga a Tan összessége (dhammakája, p. dhammakája). Halála előtt azzal vizsgálta tanítványait, hogy fizikai távozásával nem maradnak mester nélkül, mert a Tan és a Fegyelmi Szabályok lesznek a mestereik. A „kája” szó itt még „halom, összesség, csoport” jelentésű.

2. A *hínájána* hasonló értelemben fogalmazva kijelenti, hogy bár a Magasztos halála után sehol föl nem lelhető, Tanának „testében” (dhammakája) azonban jelen van. E kifejezés azután a Buddha szellemi minőségeinek összességét jelöli, míg testi jegyeinek összességét a „rúpa-kája” szóösszetétellel különböztetik meg.

3. A *mahájána* iskolák a „dharmakája” kifejezés alatt már nem a Tan vagy a Buddha szellemi tulajdonságainak összességét értették, hanem az univerzális Törvényt (*Dharma*), a Buddha abszolút természetét. Ezzel a hűsvér emberi Buddha és a személytelen Abszolútum között ellentmondás jött létre. Ennek doketista feloldása szerint (lókottaraváda, sz. lokottaraváda) a Buddha valódi természete világfölötti és időtlen, a látható test csak látszat-test, amit az emberek megsegítésére teremtett.

4. A Buddha három természetének három testként történő felfogása az i. sz. III-N. században alakult ki, végleges formáját a *vidnyánaváda* iskola adta meg. Eszerint egy buddha abszolút természetét a *dharmakája*, transzcendens természetét a *szambhógakája* és földi megjelenését a *nirmánakája* fejezi ki. Ezeknek önálló, megszemélyesített alakjai folyamatosan alakultak ki.

Tusita (sz. tusita): „elégedett”. Az elégedett istenek által lakott menny. Itt tartózkodnak azok a leendő buddhák, akik a Földre visszatérnek. (Lásd még: *bódhiszattoa*.)

upája-kausajja (sz. upâya-kausalya): „ügyes eszköz”. A *páramiták* egyike, a *bódhiszattva* képessége, a megfelelő eszköz kiválasztása mások segítésére. (Lásd még: *dasabhúmi*.)

upászaka, upásziká (sz. upâsaka, upâsikâ): „szolgáló, szolgálónő”. A Buddha négyféle Gyülekezetéből kettő, a világi férf és női rend tagjai. Tíz erkölcsi szabályból ötöt kötelesek betartani: 1. nem ölni, 2. nem elvenni, amit nem adtak, 3. nem hazudni, 4. nem inni részegítő italt, 5. nem paráználkodni. (Lásd még: *bhiksu, bhiksuní*.)

úrná (sz. úrnâ): „gyapjú”. A tökéletesség harminckét testi jegye közül az egyik, a két szemöldök között található fehér szőrzet. Az egyik ikonográfiai jegy.

usnisa (sz. usnisa): „turbán”. A tökéletesség harminckét testi jegye közül az egyik, kúp alakú dudor a fejtetőn. Az egyik ikonográfiai jegy.

vadzsrájána (sz. vajrayána): „gyémánt-út”. A *mahájána* irányzathoz kifejlődött *tanhikus* buddhizmus az i. sz. II. századtól. A nevében levő „gyémánt” kifejezés az Abszolút, az üresség öröklétének és széttörhetetlenségének szimbóluma. Ezoterikus tanításai szerint az Abszolút nem a jelenségekben immanensen rejlik, mint a *mahájána* gondolja, hanem minden létező közvetlenül az Abszolút megjelenése, vagyis minden jelenség közvetlenül összefügg egymással, így az egyikkel a másik befolyásolható. E mágikus szemléletmódban nincsen eltávolítandó szennyezettség, mert minden jelenség értékesíthető, rejtett erőlcet tartalmaz. A mágikus erőlc felhasználásának legfőbb eszközei a *mantrák*, a *dháranik*, a *mandalák* és a beavatások (*abhiséka*). Az Indiában szüle-

tett irányzat ma Belső-Ázsiában, Tibetben, Kínában, Japánban terjedt el, egyik formája a tibeti buddhizmus, ahogyan Nyugaton ismerik: lámaizmus.

Vaipuljaszútra (sz. vaipulyasütra): „terjedelmes tan-szövegek”. A *mahájána* kilenc könyvet tartalmazó gyűjteménye: Astaszáhaszriká Pradnyáparamitá, Szaddharmapundaríka, Lalitavisztara, Lankávatára, Szuvarnaprabhasza, Gandavjúha, Tathágataguhjaka, Szamádhirádzsa, Dasabhúmísvara, (sz. Astasáhaszriká Prajnáparamitá, Szaddharmapundarika, Lalitavistara, Latikávatára, Suvarnaprabhasza, Gandavyüha, Tathágataguhyaka, Samádhirája, Dasabhúmísvara). (Lásd még: *dharmaparjája*.)

vidnyánaváda (sz. vijánaváda): „a tudat tana”. A *mahájána* egyik iskolája az i. sz. III-IV. századtól, jógácsára (yogácsára: „a jóga gyakorlása”) néven is ismert. Nézeteik szerint minden észlelt dolog csak a megismerés előzménye, de maga az észlelés már a tudat teremtő tevékenysége, így valójában csak a tudatnak van realitása, minden „csak tudat”.

A megismerő és a megismert dualitása pusztán álom, káprázat. A kettősség-nélküli, a benyomásokat raktározó tudat (*álaja-vidnyána*) az Abszolút.

vimalá tsz. vimalá): „folttalan”. A bódhiszattva-út tíz foka (*dasabhúmi*) közül a második.

vírja (sz. vírya): „akaraterő”. A *páramiták* egyike. (Lásd még: *dasabhúmi*.)

IRODALOMJEGYZÉK

SZANSZKRIT FORRÁSKIADÁSOK

Kern, H.-Nanjio, B.: *Saddharmapundarika*. St. Petersburg, 1908-1912.

Mironov, N.D.: *Saddharmapundarikasútram*. Calcutta, 1986. Vaidya, P.L.: *Saddharmapundarika*. Darbhanga, 1960. Wogihara, U.-Tsuchida, C.: *Saddharmapundarika-sútram*. Tökyö, 1958.

KÍNAI FORRÁSKIADÁSOK

Miao fa lien hua ching. (Taishó 262.) Cheng fa hua ching. (Taishó 263.)

T'ien p'in miao fa lien hua ching. (Taishó 264.)

TIBETI FORRÁSKIADÁS

Dam-pa'i chos pad-ma dkar-po'i-mdo. (Töhoku 113.)

JAPÁN FORRÁSKIADÁSOK

Myöhörengyö. (Taishó 262.) Shöhökkekyö. (Taishó 263.) Tembomyöhörengyö. (Taishó 264.)

FORDÍTÁSOK

Borsig, M. von.: *Lotos-Sutra*. Sutra von der Lotosblume des Wunderbaren Gesetzes. Gerlingen, 1992.

Burnouf, E.: *Le Lotus de la Bonne Loi*. Paris, 1852; 1925; 1973.

Hurvitz, L.: *Scripture of the Lotus Blossom of the Fine Dharma*. (The Lotus Sutra). New York, 1976.

Kato, B.: *Myoho-rengyö-kyo: The Sutra of the Lotus Flower of the Wonderful Law*. Tokyo, 1971.

Kato, B.-Tamura, Y.-Miyasaka, K.: *The Threefold Lotus Sutra*. Innumerable Meanings, The Lotus Flower of the Wonderful Law, and Meditation on the Bodhisattva Universal Virtue. New York, 1975.

Kern, H.: The Saddharma-pundarika or The Lotus of the True Law. Oxford, 1884; Varanasi-Delhi-Patna, 1965.

.Kubo, T.-Yuyama, A.: The Lotus Sutra: The White Lotus of the Marvelous Law. Tokyo-Berkley, 1991.

Murano, S.: The Lotus Sutra. Tokyo, 1964; 1974.

Watson, B.: The Lotus Sutra. New York, 1993.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Birnbaum, R.: The Healing Buddha. Boulder, 1979.

Conze, E.: Buddhism, its Essence and Development. Oxford, 1953.

Dutt, N.: Mahayana Buddhism. Calcutta, 1976.

Glasesapp, H.: Der Buddhismus in Indien und in Fernen Osten. Berlin-Zürich, 1936.

Glasesapp, H.: Buddhistische Mysterien. Stuttgart, 1940. Ikeda, D.: Buddhismus. Das erste Jahrtausend. Frankfurt am Main-Berlin, 1989.

Nyanatiloka-Nyanaponika: Die Lehrreden des Buddha aus der Angereichten Sammlung, Anguttara-Nikaya. Freiburg, 1985.

Schumann, H.W.: Maháyána-Buddhismus. München. 1990. Thurman, R.A.F.: The Holy Teaching of Vimalakirti. Delhi, 1991.

Williams, P.: Maháyána-Buddhism. London-New York, 1989. Winternitz, M.: Geschichte der Indischen Literatur. Die buddhistische Literatur. Leipzig, 1913.